

รายงานวิจัย

เรื่อง

การศึกษาศักยภาพและแนวโน้มการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนผู้ไท

Potentials and Trend of Cultural Tourism of Phu Thai Community

ชลธิรศน์ ไชยประสิทธิ์

พงศ์พันธุ์ ศรีธำภักย์

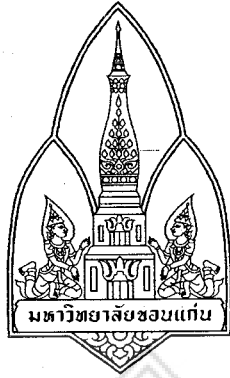
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

วจ
G
156.5
.C8
ช224

โครงการนี้ได้รับทุนสนับสนุนทุนวิจัย ประเภทอุดหนุนทั่วไป ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2550

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

C.3

รายงานวิจัย
เรื่อง

การศึกษาศักยภาพและแนวโน้มการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนผู้ไท

Potentials and Trend of Cultural Tourism of Phu Thai Community

ชลธิรศน์ ไชยประสิทธิ์

พงศ์พันธุ์ ศรีธธาทิพย์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

.b1๗๕79106

.116๙77671

โครงการนี้ได้รับทุนสนับสนุนทุนวิจัย ประเภทอุดหนุนทั่วไป ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2550

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ชื่อเรื่อง การศึกษาศักยภาพและแนวโน้มการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนผู้ไท
ผู้วิจัย ชลธิรศน์ ไชยประสิทธิ์
พงศ์พันธุ์ ศรีธาทิพย์
หน่วยงาน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
แหล่งงบประมาณ ทุนวิจัยประเภทอุดหนุนทั่วไป มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีงบประมาณ 2551

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนผู้ไท กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ ประชาชนผู้ไทที่อาศัยอยู่ในอำเภอหนองสูง อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร อำเภอเขาวง อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 400 คน ตัวแทนจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง จำนวน 10 คน และนักท่องเที่ยว จำนวน 200 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ผลการศึกษาสามารถสรุปได้ ดังนี้

สิ่งที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการท่องเที่ยวมากที่สุด คือ ผู้ไทมีเครื่องแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ ผู้ไทมีงานหัตถกรรมที่สวยงามและเป็นเอกลักษณ์ ส่วนระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยวครั้งนี้ โดยเฉลี่ย 1.53 วัน ช่วงเวลาที่นิยมเดินทางท่องเที่ยวมากที่สุดคือ ช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางท่องเที่ยวคนเดียวมากที่สุดโดยนิยมใช้รถยนต์ส่วนตัวในการเดินทาง นักท่องเที่ยวนิยมเลือกซื้อของที่ระลึกประเภท ผ้าไหม ผ้าพื้นเมืองมากที่สุด สื่อที่ทำให้รู้จักแหล่งท่องเที่ยวผู้ไทคือ เว็บไซต์ ส่วนวัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยว คือ เพื่อค้นหาและเรียนรู้วิถีชีวิตชาวบ้าน

สิ่งที่มีศักยภาพในด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว คือ มีการรักษาวัฒนธรรม ประเพณีให้คงอยู่ต่อไป ด้านเส้นทางการเข้าถึง คือ ถนนที่ตัดผ่านชุมชนของเป็นถนนลาดยาง มีความสะดวกสบายแม้อยู่ในฤดูฝน ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก คือ มีสถานที่จอดรถที่มีความปลอดภัย และสร้างความเชื่อมั่นในเรื่องทรัพย์สินให้แก่นักท่องเที่ยวได้

ทัศนคติที่มีต่อการท่องเที่ยว พบว่า ประชาชนในท้องถิ่นมีความภาคภูมิใจกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชนของท่าน ส่วนการมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยวของชุมชน พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในด้านการเข้าร่วมกิจกรรมรักษาความสะอาด ความสวยงามของสภาพแวดล้อม และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชุมชน

แนวโน้มของนักท่องเที่ยวมีจำนวนเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2551 และนักท่องเที่ยวนิยมเดินทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในช่วงเดือนเมษายน และพฤศจิกายน

Abstract

The purposes of this research were to study the potential and tendency of cultural tourism of Phu Thai community, The sampling group consisted of 1) 400 Phu Thai people from Nong Sung district and Khamcha-E district, Mukdahan province including Khao Wong district and Kuchinarai district, Kalasin province, 2) 10 delegates from related government organizations and 3) 200 tourists. The research tool were questionnaire and interview form which summarized to the result as following ;

The most attractive issue for visiting Phu Thai community were the beautiful and unique costumes and handicrafts. The visiting period was 1.53 days in average which mostly found at weekend and tourists preferred traveling alone by private vehicle. The popular souvenir were silk and local dresses. The effective media for promoting the Phu Thai tourist attraction was its own website. The purpose of visiting were finding out and learning villager's way of life.

The most potential of motivation of Phu Thai community tourism was last long cultural and traditional conservation, while the convenient asphalt roads throughout community area was an advantage on tourist spot access especially in rainy season. Tourists showed great worries on their stuffs, so the most useful facilities they need was safety parking area.

The local people's attitude for tourism was they were proud of their way of life and cultural community, while their participation were found on the tourist attraction cleaning project, maintaining the nice surrounding and community tidiness.

The tendency of number of tourists was increasing comparing to the year of 2007 which the traveling in April and November for cultural tourism was interested by most of them.

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ได้ด้วยดีเนื่องจากคณะผู้วิจัยได้รับทุนสนับสนุนทุนวิจัย ประเภทอุดหนุนทั่วไป จากมหาวิทยาลัยขอนแก่น รวมถึงการส่งเสริมและสนับสนุนทางด้านการพัฒนาการวิจัยจากคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์รัฐธนา มณีเนตร หัวหน้าชุดโครงการวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณคุณคุณพรสวรรค์ ทองสุโขวงศ์ เจ้าหน้าที่บริหารงานวิจัย คณะวิทยาการจัดการ สำหรับความช่วยเหลือให้คำแนะนำในทุกขั้นตอน คุณพิมพ์รัตน์ ผาคำ คุณจิรวรรณ โสภา และคุณอนุสรวิทย์ชำนาญที่ให้ความช่วยเหลือในการเก็บรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล รวมถึงทุกหน่วยงาน ทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมในการวิจัยครั้งนี้

ท้ายสุดนี้คณะผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลต่างๆที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้ คือชุมชนหมู่บ้านวัฒนธรรมผู้ไทย บ้านโคกโก่ง องค์การบริหารส่วนตำบลกุดหว้า จังหวัดกาฬสินธุ์ นายไพฑูริ์ วิเศษศรี ผู้ใหญ่บ้าน ต.บ้านเข้ อ.หนองสูง จ.มุกดาหาร รวมถึงขอขอบคุณทุกท่านที่ช่วยสละเวลาให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และช่วยตอบแบบสอบถามของงานวิจัยครั้งนี้

ชลธิรศน์ ไชยประสิทธิ์
พงศ์พันธุ์ ศรีธาทิพย์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
สารบัญตาราง	จ
บทนำ	
ความสำคัญและที่มาของปัญหา	1
ปัญหาการวิจัย	3
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
ขอบเขตการศึกษา	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
การกำหนดประชากร และการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	26
ข้อมูลและแหล่งข้อมูล	29
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	29 ๕๗
การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	30
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๓๕ ๕๑
บทที่ 5 สรุปและอภิปรายผล	55 ๕๕
บรรณานุกรม	63
ภาคผนวก	65

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1	แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว	36
ตารางที่ 2	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแรงจูงใจในการท่องเที่ยว	37
ตารางที่ 3	แสดงจำนวนและร้อยละเกี่ยวกับช่วงเวลาในการเดินทางท่องเที่ยว	38
ตารางที่ 4	แสดงจำนวนและร้อยละของรูปแบบการเดินทางท่องเที่ยว	38
ตารางที่ 5	แสดงจำนวนและร้อยละของพาหนะในการเดินทางท่องเที่ยว	39
ตารางที่ 6	แสดงจำนวนและร้อยละของสินค้าของที่ระลึก	39
ตารางที่ 7	แสดงจำนวนและร้อยละของสื่อที่ทำให้รู้จักแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมผู้ไท	40
ตารางที่ 8	แสดงจำนวนและร้อยละของวัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยว	40
ตารางที่ 9	แสดงจำนวนและร้อยละของการกลับมาท่องเที่ยวอีกครั้ง	41
ตารางที่ 10	แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของประชาชนในท้องถิ่น	41
ตารางที่ 11	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว	42
ตารางที่ 12	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนคติที่มีต่อ การจัดการท่องเที่ยวในชุมชน	45
ตารางที่ 13	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมทาง การท่องเที่ยวของชุมชน	46
ตารางที่ 14	สถิตินักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมผู้ไทของจังหวัดมุกดาหารและ จังหวัดกาฬสินธุ์	51
ตารางที่ 15	แสดงค่า Trend value : T	52
ตารางที่ 16	แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวเมื่อวิเคราะห์การเคลื่อนไหวของ จำนวนตามเวลา (ค่า T-value)	53
ตารางที่ 17	แสดงค่าดัชนีฤดูกาล	53
ตารางที่ 18	แสดงข้อมูลการพยากรณ์ข้อมูลในอนาคต	54

บทนำ

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

กว่า 30 ปีที่ผ่านมา การท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศ ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม สร้างรายได้ให้แก่ประเทศเป็นจํานวนมหาศาล เกิดการกระจายรายได้ สร้างงาน สร้างอาชีพอย่างกว้างขวาง จากรายงานของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2549) กล่าวไว้ว่า ในปี 2548 แม้ประเทศไทยจะเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยและความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งอยู่ในภาวะการแข่งขันที่รุนแรงจากแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นใหม่ (เวียตนาม จีน อินเดีย) และการสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยวใหม่ ๆ (ญี่ปุ่น ฮองกง เกาหลี) ซึ่งเป็นตัวแปรหลักที่ทำให้การท่องเที่ยวของไทยอยู่ในภาวะคงที่ โดยมีนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้าไทย 11.52 ล้านคน แม้การท่องเที่ยวจะชะลอตัว แต่ผลกระทบจากภาวะวิกฤตก็มีเพียงเล็กน้อยเท่านั้น จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ทำให้ทั้งภาครัฐบาลและเอกชนให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้นด้วย โดยให้การสนับสนุนการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวชมธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้รวบรวมรายชื่อแหล่งท่องเที่ยวทั่วประเทศ ซึ่งแบ่งเป็น แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ 1,364 แห่ง และทางวัฒนธรรม 1,515 แห่ง ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวทาง วัฒนธรรมนั้นนอกเหนือจากวัด วัง อาคาร สถานที่สำคัญแล้วยังหมายถึงชุมชนหัตถกรรมและงาน ประเพณี ไร่ด้วย จะเห็นได้ว่าแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนั้นมีมากกว่าแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้ ไม่เพียงแต่ให้ความเพลิดเพลินเท่านั้นยังให้ความรู้ และเป็นการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมซึ่งกันและกันควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ(www.tat.or.th) ซึ่งการท่องเที่ยวประเภทนี้ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้ชม ศึกษาวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น ปราสาท วัด โบราณสถาน โบราณวัตถุ ประเพณี วิธีการดำเนินชีวิต ศิลปะทุกแขนง และสิ่งต่างๆที่แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองที่มีการพัฒนาให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม การดำเนินชีวิตของบุคคลแต่ละยุคสมัย นักท่องเที่ยวจะได้ทราบถึงประวัติความเป็นมา มุมมองความคิด ความศรัทธา ความนิยมของบุคคลในอดีตที่ถ่ายทอดมรดกจนถึงคนรุ่นหลังปัจจุบันผ่านสิ่งเหล่านี้

ปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มักจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับชุมชนผูกพันกับวิถีชีวิต การทำมาหากิน การเกษตรกรรม หัตถกรรม ซึ่งการท่องเที่ยวประเภทนี้เกิดประโยชน์โดยตรงแก่ชุมชน ทำให้ภาครัฐบาลเกิดความตื่นตัวและมีนโยบายที่ชัดเจนขึ้นในการใช้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจของชุมชน แก้ปัญหาความยากจนให้แก่ชุมชน

การที่หลายคนให้ความสนใจกับการท่องเที่ยวชุมชนเพื่อสัมผัสวัฒนธรรมที่แปลกใหม่แตกต่างจากที่ตนคุ้นเคยนั้น ส่วนใหญ่จะท่องเที่ยวและสัมผัสกับชนกลุ่มน้อยที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย หรือชาวเขาเผ่าต่าง ๆ เช่น กะเหรี่ยงคอยาว ชาวเขาเผ่าม้ง ชาวมอแกน หมู่บ้านปรางโพงพาง หรือ

แม้แต่ชาวผู้ไท ซึ่งอาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือก็ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวไม่น้อย เนื่องจากผู้ไทนั้นจะมีเอกลักษณ์เฉพาะของตนเอง มีวัฒนธรรมประเพณีที่ดึงดูดความสนใจได้เป็นอย่างดี

ผู้ไทย หรือ ผู้ไท เป็นชนกลุ่มหนึ่งที่อพยพมาจากประเทศจีนตอนใต้ บริเวณมณฑลยูนหน่า กุยจิ๋ว กวางไส และกวางตุ้ง การอพยพเข้ามาในประเทศไทยของชนผู้ไทนั้นน่าจะเริ่มตั้งแต่ช่วงปลายพุทธศตวรรษที่ 23 ที่ปรากฏร่องรอยการอพยพเข้ามาของประชาชนชาวลาว กลุ่มพระราชครูโพนเสม็ก หรือญาครูชีหอม นำประชาชนจากเวียงจันทน์มาบูรณพระธาตุพนม และส่วนหนึ่งก็สร้างชุมชนใหม่บริเวณพระธาตุพนม แถวบ้านธาตุพนม บ้านพระกลาง บ้านหลักศิลา บ้านหนองหอย เป็นต้น รวมทั้งกลุ่มของพระวอพระตาที่สร้างชุมชนหมู่บ้านแถบหนองบัวลำภูและอุบลราชธานี ชาวผู้ไทอาศัยอยู่ในหลายจังหวัดภาคอีสาน เช่น จังหวัดกาฬสินธุ์ มุกดาหาร สกลนคร นครพนม และอุดรธานี ชาวผู้ไทจะมีภาษาพูดที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง แต่ไม่มีภาษาเขียน โดยลักษณะคำพูดเป็นคำไทกลายภาษาไทยในภาคกลาง แต่มีสำเนียงและบางคำที่แตกต่างกันอยู่บ้าง แต่ถือว่ามีรากคำเดียวกัน และสามารถสื่อสารกันได้ในระหว่างชาวผู้ไท กับชาวลาว ลื้อ หรือกลุ่มคนไท กลุ่มอื่นๆ ทั้งที่อยู่ในประเทศไทย หรือคนไท นอกประเทศไทยได้ ลักษณะการพูดอักษรแตกต่างกับภาษาไทย และภาษาอีสานกลุ่มอื่นในปัจจุบันไปบ้าง เช่น “คน” ออกเสียงเป็น “ฮน” “ขา” ออกเสียงเป็น “หา” เป็นต้น

ชาวผู้ไทมีนิสัยรักสงบ อยู่กันอย่างสันติ มีความรักหวงแหนในเผ่าพันธุ์ มีขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรม การแต่งกาย ดนตรี ความเชื่อและภาษาพูดเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ดังนั้นจึงมีการหลอมรวมขนบประเพณี ศิลปวัฒนธรรมเรียกตนเองเป็นกลุ่มชนชาติอ้ายลาวในอดีต การรักษามรดกวัฒนธรรม ประเพณี ศิลป-วัฒนธรรม ภาษา วัฒนธรรมพุทธ-ผีและการฮีตนา ซึ่งถือได้ว่าผู้ไทมีวัฒนธรรมที่มีความเข้มแข็งและสืบทอดต่อกันมานานหลายร้อยปีปรากฏให้เห็นเป็นหลักฐานทางชีวิตและวัฒนธรรมในชุมชนชาวผู้ไท จะเห็นได้ชัดว่าชาวผู้ไทนั้นจะแต่งกายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตนเอง ในเวลาปกตินั้นผู้ชายจะนุ่งผ้าเม็ดดงตาสีดำ สวมเสื้อผ้าพื้นเมืองสีดำ เก้าฝั่มมวย ส่วนผู้หญิงจะนุ่งผ้าซิ่น และเสื้อตัดด้วยผ้าพื้นเมืองสีดำแทนที่จะสวมเสื้อก็ถอดเอมาสะพายแล่ง เคียงบ่าโดยใช้แขนเสื้อผูกเข้าหากันใช้แทนผ้าห่มใส่กำไลมือเงิน กับต่างหู ทำด้วยเงินหรือทองเหลือง เก้าฝั่มเป็นมวย ส่วนคนที่มิฐานะดี - จะมีผ้าเก็บดอกพื้เล็ก ๆ ผูกคล้องรัดผมไว้ไม่ให้รุงรัง การเกล้าผมจะมี 3 แบบ คือ คนแก่จะเกล้ากลางศีรษะ สาวโสดจะเกล้าผมไว้ทางท้ายทอย ส่วนแม่หม้ายเกล้าผมเอียงมาทางข้างศีรษะ

ชาวผู้ไทมีการผลิตสินค้าหัตถกรรม เช่น ผ้าไหมแพรวา ผ้าฝ้าย และเครื่องจักรสานที่มีความงดงาม วิจิตร บรรจง ด้วยกลวิธีการผลิตเฉพาะกลุ่ม อันถือเป็นภูมิปัญญาที่สั่งสมสืบทอดจากบรรพชนมาช้านาน ที่มีการผลิตต่อเนื่อง และสามารถนำเงินเข้าสู่ชุมชนและจังหวัดได้ปีละหลายล้านบาท นอกจากนี้ชุมชนชาวผู้ไทยังเป็นผู้ที่ยึดมั่น ในขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมของตนเองไว้

อย่างเข้มแข็ง มีวิถีชีวิตที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตน เช่น ภาษาพูด การแต่งกาย ดนตรีพื้นบ้าน ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว โดยเฉพาะวิถีชีวิตที่ดำเนินไปพร้อมกับการทอผ้าอยู่ตามใต้ถุนเรือนไม้สูง ซึ่งปัจจุบันนี้ได้กลายเป็นแหล่งดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เดินทางเยี่ยมชม วัฒนธรรมพื้นบ้านของชาวผู้ไทในหลายหมู่บ้าน ตลอดทั้งปี ถึงแม้ว่าชุมชนผู้ไทในหลายๆ หมู่บ้าน ตำบล จะได้รับความสนใจในกาเดินทางเข้าเยี่ยมชมจากนักท่องเที่ยวกลุ่มต่างๆ อย่างต่อเนื่อง แต่การท่องเที่ยวที่ปรากฏในชุมชนผู้ไทในหลายหมู่บ้านในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน เป็นไปตามวิถีการดำเนินงานของชุมชน และบางส่วนของหน่วยงานจังหวัดในฐานะเป็นหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ยังไม่มีการศึกษาถึงศักยภาพของชุมชนเพื่อพัฒนาในการรองรับด้านการท่องเที่ยวอย่างมีระบบ โดยเฉพาะเมื่อภาครัฐและหน่วยงานราชการระดับจังหวัด รวมทั้งชุมชน ได้เล็งเห็นความสำคัญและความจำเป็นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง จึงต้องศึกษาวิจัยศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนผู้ไทเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและการวางแผนดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

2. ปัญหาการวิจัย

1. การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของหมู่บ้าน ยังไม่มีการศึกษาศักยภาพของชุมชนเพื่อพัฒนาในการรองรับการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ
2. ชุมชนยังไม่มีการพัฒนาที่ชัดเจนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนผู้ไท
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติที่มีต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนผู้ไท
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนผู้ไท
4. เพื่อศึกษาแนวโน้มการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนผู้ไท

4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ชุมชนผู้ไท มีฐานข้อมูลความรู้ด้านศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชน เพื่อวางแผนและดำเนินงานพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนของตน
2. เป็นต้นแบบในการพัฒนาชุมชนและแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนต่างๆ ให้มีรายได้จากการท่องเที่ยวตามศักยภาพที่จะสามารถยกระดับขึ้นมาได้
3. เป็นกรณีตัวอย่างในการจัดทำฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอื่น
4. เป็นกรณีตัวอย่างเพื่อใช้ในการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาสาขาการจัดการท่องเที่ยวและมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

5. ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านพื้นที่

ประชากรในการวิจัย คือ ประชาชนชาวผู้ไท นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติที่เดินทางท่องเที่ยวเพื่อสัมผัสวัฒนธรรมผู้ไท และหน่วยงานราชการต่าง ๆ ในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ และมุกดาหาร

ขอบเขตด้านเวลา

เดือน มีนาคม พ.ศ. 2550 – เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เป็นการศึกษาสภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนผู้ไท ดังนี้

1. ศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชน
 - 1.1 ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว
 - 1.2 ด้านเส้นทางการเข้าถึง
 - 1.3 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก
2. ศักยภาพของหน่วยงานราชการที่มีต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนผู้ไท

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หมายถึง การท่องเที่ยวเพื่อศึกษาวัฒนธรรม ประเพณี ศิลปะ เกษตรกรรม ตลอดจนวิถีการดำเนินชีวิตของชุมชน

ศักยภาพทางการท่องเที่ยว หมายถึง ความสามารถในการจัดการท่องเที่ยวเพื่อก่อให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยแบ่งเป็นด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว ด้านเส้นทางการเข้าถึง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

ชาวผู้ไท หมายถึง ชุมชนกลุ่มหนึ่งที่อาศัยอยู่ในภาคอีสาน ซึ่งเดิมพบว่าอพยพมาจากทางใต้ของประเทศจีน และเป็นชนกลุ่มที่รักษาวัฒนธรรมของตนไว้ได้เป็นอย่างดี ทั้งเรื่องการแต่งกาย สังคม ประเพณี การดำเนินชีวิต ซึ่งส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในจังหวัดกาฬสินธุ์ นครพนม และจังหวัดมุกดาหาร

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาศักยภาพและแนวโน้มการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนผู้ไท”
ได้ดำเนินการตามแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีด้านการท่องเที่ยว
2. แนวคิดและทฤษฎีด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
3. บริบทของชาวผู้ไท
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

1. แนวคิดและทฤษฎีด้านการท่องเที่ยว

1.1 ความหมายของการท่องเที่ยว

Hunjiker and Krapf (อ้างถึงในสมพุทธ ชูระเจน, 2540) ได้ให้คำจำกัดความว่า “การท่องเที่ยว คือ ความสัมพันธ์และสิ่งที่เกิดขึ้นจากการเดินทาง การพักอยู่ของคนต่างถิ่น ซึ่งที่พักมิใช่ที่พักที่สร้างขึ้นเพื่อการพำนักอาศัยหรือเพื่อการอยู่อาศัยอย่างถาวร และไม่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมเพื่อการหาเลี้ยงชีพ”

ที่ประชุมองค์การสหประชาชาติ (United Nations) (อ้างถึงใน มสธ., 2545) ว่าด้วยการเดินทางและท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่กรุงโรม ประเทศอิตาลี เมื่อ พ.ศ. 2506 ได้กำหนดว่า การเดินทางที่เป็นการท่องเที่ยวจะต้องมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

1. เป็นการเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว
2. เป็นการเดินทางด้วยความสมัครใจ
3. เป็นการเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใด ๆ ก็ตาม ที่ไม่ใช่เพื่อประกอบอาชีพหรือหารายได้

ที่ประชุมองค์การสหประชาชาติว่าด้วยความสะดวกเกี่ยวกับด้านศุลกากรเพื่อการท่องเที่ยว (the united Nations Convention Concerning Customs Facilities for Touring) (อ้างถึงในสมพุทธ ชูระเจน, 2540) ได้ให้คำจำกัดความนักท่องเที่ยวว่า “นักท่องเที่ยวหมายถึงบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ เพศ ภาษา หรือศาสนา ซึ่งเดินทางเข้าไปในดินแดนของประเทศอื่นที่มีใช่ที่อยู่อาศัยตามปกติของบุคคลนั้น แต่อยู่ในประเทศนั้นไม่เกินหกเดือนในรอบ 12 เดือน โดยมีได้มีเป้าหมายในการประกอบธุรกิจตามกฎหมาย เช่น การเที่ยวชม การพักผ่อนหย่อนใจ การเล่นกีฬา การฟื้นฟูสุขภาพ เรื่องเกี่ยวกับครอบครัว การศึกษา การจาริกแสวงบุญ หรือธุรกิจ

McIntosh and Goeldner (อ้างใน มสร.,2545) สรุปว่า “การท่องเที่ยว หมายถึง ผลรวมของปรากฏการณ์ต่าง ๆ และความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวกับธุรกิจและบริการต่าง ๆ รวมทั้งรัฐบาลประเทศเจ้าภาพและประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องอยู่ในกิจกรรมหรือกระบวนการในการดึงดูด ด้วยการให้การต้อนรับที่อบอุ่นเปี่ยมไมตรีจิตแก่นักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือน

จากความหมายข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวคือการเดินทางจากที่หนึ่งไปยังที่หนึ่งซึ่งมิใช่การเดินทางเพื่อธุรกิจ เป็นความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจากนักท่องเที่ยวและบริการต่าง ๆ มีกิจกรรมหรือสิ่งดึงดูด มีการต้อนรับด้วยอัธยาศัยไมตรีที่ดี

1.2 ประเภทของการท่องเที่ยว

Valene Smith (1994) จำแนกประเภทของการท่องเที่ยวออกเป็น 6 ประเภท ดังนี้

1. การท่องเที่ยวเพื่อชาติพันธุ์ (Ethnic Tourism) การท่องเที่ยวประเภทนี้จะเรียนรู้วัฒนธรรมแบบแผนการใช้ชีวิต ซึ่งรวมไปถึงการกลับไปเยี่ยมบ้านเกิดเมืองนอน การเข้าร่วมพิธีกรรมรำฟ้อน และการเข้าร่วมพิธีทางศาสนาต่าง ๆ

2. การท่องเที่ยวเพื่อสิ่งแวดล้อม (Environmental Tourism) ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยว การกลับคืนสู่ธรรมชาติและ การชื่นชมต่อความสัมพันธ์ของผู้นักกับพื้นพิภพที่อยู่ในกลุ่มนี้ ซึ่งจะรวมการถ่ายภาพการเดินทางไกล การปีนเขา การล่องเรือเล็ก และการตั้งแคมป์ เป็นต้น

3. การท่องเที่ยวเพื่อวัฒนธรรม (Cultural Tourist) เป็นการเดินทางเพื่อสัมผัสวิถีชีวิตเก่า ๆ ที่อาจจะกำลังเสื่อมสลาย ไปในบางท้องถิ่น เพื่อให้เข้าใจถึงประวัติความเป็นมา การดำเนินชีวิตที่แตกต่างไปจากเดิม

4. การท่องเที่ยวเพื่อประวัติศาสตร์ (Historical Tourism) เป็นการเที่ยวชมพิพิธภัณฑสถานและโบราณวัตถุเก่า ๆ ที่เน้นความรุ่งเรืองในอดีต อาจเป็นการชมอนุสาวรีย์ โบสถ์วิหาร วังต่าง ๆ และการแสดงแสงเสียงเหตุการณ์เด่น ๆ ในอดีตกาล เป็นต้น

5. การท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจ (Business Tourism) เป็นการประชุม พบปะเพื่อเหตุผลทางธุรกิจ และการสัมมนา ซึ่งมักจะรวมเอาการท่องเที่ยวประเภทอื่น ๆ เข้ามาไว้ด้วย เมื่อมีการท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจเกิดขึ้น แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแหล่งจะมีการท่องเที่ยวได้หลายประเภท บางแห่งเป็นทั้งแหล่งท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม แล้วแต่นักท่องเที่ยวจะต้องการอย่างไร

6. การท่องเที่ยวเพื่อการนันทนาการ (Recreational Tourism) เป็นการเข้าร่วมการแข่งขันกีฬา น้ำพุแร่รักษาโรค อาบแดด และการสมาคมกันในสิ่งแวดล้อมที่ผ่อนคลายจิตใจ สถานที่ดังกล่าว ได้แก่ หาดทราย ชายทะเล การแข่งขันกอล์ฟ การแข่งขันเทนนิส เป็นต้น

7. การท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล (Incentive Tourism) เป็นการท่องเที่ยวเพื่อจัดเป็นรางวัลให้แก่พนักงาน เพื่อเป็นสวัสดิการของหน่วยงานและบริษัท ห้างร้านต่าง ๆ เพื่อดูงาน ประชุมหาความรู้เพิ่มเติมและเพื่อนันทนาการ โดยพนักงานไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ บริษัทห้างร้านจะเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมด

กล่าวได้ว่าประเภทของการท่องเที่ยวมีด้วยกัน 7 ประเภท คือ การท่องเที่ยวเพื่อชาติพันธุ์ (Ethnic Tourism) การท่องเที่ยวเพื่อสิ่งแวดล้อม (Environmental Tourism) การท่องเที่ยวเพื่อวัฒนธรรม (Cultural Tourist) การท่องเที่ยวเพื่อประวัติศาสตร์ (Historical Tourism) การท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจ (Business Tourism) การท่องเที่ยวเพื่อการนันทนาการ (Recreational Tourism) และการท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล (Incentive Tourism)

1.3 ความสำคัญของการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

นิคม จารุมณี (2544) สรุปความสำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวต่อเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ไว้ดังนี้

1.3.1 ความสำคัญของการท่องเที่ยวต่อเศรษฐกิจของประเทศ

1. อุตสาหกรรมท่องเที่ยวก่อให้เกิดรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศ
2. รายได้จากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในรูปของเงินตราต่างประเทศมีส่วนช่วยในการสร้างเสถียรภาพให้กับดุลยภาพการชำระเงิน
3. รายได้จากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นรายได้ที่กระจายไปสู่ท้องถิ่น เป็นการสร้างงาน สร้างอาชีพ และเสริมอาชีพจากอาชีพ เช่น การผลิตหัตถกรรมพื้นบ้าน เป็นต้น
4. อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีส่วนในการสร้างงาน สร้างอาชีพ
5. การท่องเที่ยวมีบทบาทในการกระตุ้นให้เกิดการผลิตและนำเข้าทรัพยากรของประเทศมาใช้ประโยชน์อย่างสูงสุด
6. อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ไม่มีขีดจำกัดในการจำหน่าย อาจเรียกว่าเป็น Limitless Industry เมื่อเปรียบเทียบกับอุตสาหกรรมอื่น ๆ
7. อุตสาหกรรมท่องเที่ยวไม่มีขีดจำกัดเรื่องการผลิต เพราะไม่ต้องพึ่งดินฟ้าอากาศเหมือนเกษตรอื่น ๆ ผลผลิตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่เสนอขาย แก่นักท่องเที่ยวคือ ความสวยงามของธรรมชาติ ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะและสถาปัตยกรรมที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น วัดพระแก้ว พระที่นั่งวิมานเมฆ เป็นต้น
8. อุตสาหกรรมท่องเที่ยวช่วยสนับสนุนฟื้นฟู อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมประเพณี ซึ่งเป็นสิ่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว

9. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีบทบาทในการสร้างสรรค์ความเจริญไปสู่ภูมิภาคต่าง ๆ เมื่อเกิดการเดินทางท่องเที่ยวจากภูมิภาคหนึ่งไปสู่ภูมิภาคหนึ่งจะมีการสร้างสิ่งใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นในท้องถิ่นนั้น ๆ เช่น โรงแรม กัดอาคาร สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เป็นต้น

10. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นมาตรการที่ช่วยส่งเสริมความปลอดภัยและความมั่นคงให้แก่พื้นที่ที่ได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว

11. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีส่วนช่วยเสริมสร้างสันติภาพสัมพันธไมตรีและความเข้าใจอันดีด้วยเป็นหนทางที่มนุษย์ต่างสังคมได้พบปะทำความรู้จักและเข้าใจกัน

1.3.2 ความสำคัญของการท่องเที่ยวต่อสังคม (สุรียรัตน์ เตชะทวิวรรณ, 2545)

1. การท่องเที่ยวมีส่วนในการส่งเสริมความสัมพันธ์ของมนุษยชาติก่อให้เกิดสันติภาพ
2. การท่องเที่ยวมีส่วนในการพัฒนา สร้างสรรค์ความเจริญทางสังคมให้เกิดแก่ท้องถิ่น
3. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการอนุรักษ์ฟื้นฟูมรดกทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมก่อให้เกิดความภาคภูมิใจความสำนึกและตระหนักในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม
4. การท่องเที่ยวช่วยขจัดปัญหาความแตกต่างระหว่างเมืองและชนบทขจัดปัญหาการหลงไหลและเคลื่อนย้ายเข้ามาหางานทำหรือเสี่ยงโชคในเมืองของประชาชนในชนบท
5. การท่องเที่ยวช่วยให้ประชาชนในชนบทรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ รู้จักใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นมาผลิตและประดิษฐ์สิ่งของที่ระลึกเป็นการหารายได้อีกทางหนึ่ง

1.3.3 ความสำคัญของการท่องเที่ยวต่อการเมือง (สุรียรัตน์ เตชะทวิวรรณ, 2545)

1. การเดินทางท่องเที่ยวก่อให้เกิดความมั่นคงปลอดภัย
2. การท่องเที่ยวเป็นวิถีทางที่มนุษย์ต่างสังคมจะได้พบปะ รู้จัก ทำความเข้าใจกัน

1.4 เหตุผลของการท่องเที่ยว

ฉลองศรี พิมลสมพงษ์ (2542) กล่าวว่า วัตถุประสงค์การเดินทางของประชาชนมีดังนี้

- การเข้าร่วมประชุม
- การเยี่ยมเยือนเพื่อน และญาติพี่น้อง
- การไปติดต่อธุรกิจ
- การไปรักษาโรค และรับการส่งเสริมสุขภาพ
- ความต้องการไปในที่มีอากาศอบอุ่นกว่า หรือเย็นกว่า
- การไปพักผ่อนหย่อนใจ หลีกหนีจากความจำเจและความเครียด
- การเที่ยวชมสวนสนุก นิทรรศการ เหตุการณ์พิเศษ และสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

- การเข้าชมการแข่งขันกีฬา การประกวด
- การไปศึกษาต่อ ศึกษาวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชนชาติอื่น
- การไปเยี่ยมสถานที่เกิดของตนเอง หรือของบรรพบุรุษ
- การเข้าร่วมพิธีแต่งงาน งานศพ หรือพิธีทางศาสนา
- ฯลฯ

ปัจจัยผลักดันที่ทำให้ประชาชนเดินทางมากขึ้นและบ่อยขึ้น อันเนื่องจากสภาพเศรษฐกิจและสังคมเปลี่ยนแปลงไป ได้แก่

- การเกษียณก่อนกำหนดเวลา
- การมีชีวิตที่ยืนยาวมากขึ้น
- ช่วงเวลาการทำงานน้อยลง
- การมีรายได้เพิ่มมากขึ้น
- การมีสิทธิได้มีวันหยุดโดยไม่รับค่าจ้างเต็ม
- ความสะดวกรวดเร็วในการเดินทาง การคมนาคม และการติดต่อสื่อสาร
- ครอบครัวมีขนาดเล็กลง
- การเปลี่ยนแปลงรูปแบบและพฤติกรรมกรการบริโภค
- ความพร้อมของอุปทานการท่องเที่ยว โครงสร้างพื้นฐาน
- นโยบายของรัฐ กฎหมายและระเบียบของประเทศที่เอื้อต่อการเดินทาง และให้ความปลอดภัยในการเดินทางท่องเที่ยว
- ฯลฯ

นิคม จารุมณี (อ้างอิงใน ศิริ ฮามสุโพธิ์, 2543) กล่าวว่า สาเหตุที่ทำให้เกิดการท่องเที่ยว มีเหตุผลหลายประการ ดังนี้

1. ความเครียดในการทำงาน
2. รายได้ของประชากรดีขึ้น
3. ความสะดวกทางการคมนาคม
4. มีเวลาว่าง
5. จำนวนประชากรเพิ่มขึ้น

สาเหตุของการท่องเที่ยวเกิดขึ้นจากปัจจัยหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นการพักผ่อนเพื่อคลายความเครียดจากการทำงาน การหลีกเลี่ยงความจำเจในชีวิตประจำวัน การเกษียณอายุ ความสะดวกรวดเร็วในการเดินทาง ความปลอดภัยจากการเดินทาง การเที่ยวชมสวนสนุก นิทรรศการ เหตุการณ์พิเศษ และสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม การเข้าชมการแข่งขันกีฬา การประกวด การศึกษาต่อ ศึกษาวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชนชาติอื่น

1.5 วัตถุประสงค์ของการเดินทางท่องเที่ยว

ฉลองศรี พิมลสมพงษ์ (2542) ระบุว่าผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว (Tourism Suppliers) นิยมแบ่งวัตถุประสงค์ในการเดินทางของนักท่องเที่ยวออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. การพักผ่อนเมื่อมีเวลาว่าง (Leisure) อันได้แก่ กิจกรรมนันทนาการ(recreation) วันหยุด (holiday) เพื่อสุขภาพ(health) การศึกษา(study) ศาสนา(religion) และการกีฬา(sport)
2. การติดต่อธุรกิจ (Business) อันได้แก่ การประชุม(meeting) การปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย(mission) รสนิยมและความต้องการส่วนตัวของนักท่องเที่ยว เช่น การเดินทาง การพักผ่อน การรับประทานอาหาร การเที่ยวดูชม การซื้อของที่ระลึก และอื่น ๆ ขึ้นอยู่กับกรณีอำนาจในการซื้อของนักท่องเที่ยว มีความพร้อมและเต็มใจที่จะจ่ายเงินตามราคาของสินค้าในขณะนั้น ๆ

Davidson (1993) ได้อธิบายวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวไว้ 3 ประการ คือ

1. การท่องเที่ยวในเวลาว่าง (Leisure Tourism) ได้แบ่งวัตถุประสงค์หลักของการท่องเที่ยวออกเป็น ดังนี้

- 1.1 การท่องเที่ยวในวันหยุด เช่น การเดินทางไปพักผ่อนในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ
- 1.2 การเล่นกีฬา เช่น การขี่ม้า การล่องเรือ ฯลฯ
- 1.3 การท่องเที่ยวเพื่อชมศิลปวัฒนธรรม
- 1.4 การเยี่ยมญาติมิตร

2. การท่องเที่ยวทางธุรกิจ (Business Tourism) การท่องเที่ยวทางธุรกิจ แบ่งออกเป็น ดังนี้

- 2.1 การท่องเที่ยวเพื่อการติดต่อทางด้านธุรกิจ เช่น การเดินทางเพื่อไปเยี่ยมชมสินค้าหรือซื้อสินค้า
- 2.2 การท่องเที่ยวเพื่อชมการแสดงสินค้า หรือการแสดงนิทรรศการ
- 2.3 การประชุมทางด้านธุรกิจ

3. การท่องเที่ยววัตถุประสงค์อื่น ๆ ได้แก่ การศึกษาเล่าเรียนในระยะเวลาสั้น ๆ ประมาณไม่เกิน 2 เดือน การท่องเที่ยวเพื่อรักษาสุขภาพ เช่น การอาบน้ำแร่ การท่องเที่ยวเพื่อศาสนิก

สรุปได้ว่า วัตถุประสงค์ทางการท่องเที่ยว แบ่งเป็น 3 ประเภทคือ การท่องเที่ยวเมื่อมีเวลาว่าง การท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจ การท่องเที่ยวประเภทอื่น ๆ เช่น การท่องเที่ยวเพื่อประกอบพิธีกรรมทางศาสนา

1.6 องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว

McIntosh & Goeldner (1997) ได้กล่าวไว้ว่า แหล่งท่องเที่ยวต้องประกอบไปด้วยแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ปัจจัยพื้นฐาน การขนส่ง สิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว อรรถาธิบายไมตรีของชุมชน และทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542) กล่าวว่า การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวนั้นย่อมเกิดจากปัจจัยสำคัญ 3 ประการ คือ

1. สิ่งดึงดูดใจด้านทรัพยากรทางการท่องเที่ยว เช่น ความสวยงามทางธรรมชาติ วัฒนธรรม โบราณสถาน โบราณวัตถุ ประวัติศาสตร์ เป็นต้น
2. สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว เช่น การขนส่ง ที่พัก ร้านอาหาร การนำเที่ยว สินค้าที่ระลึก
3. ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวต้องมีเส้นทางการเข้าถึง มีเส้นทางที่เชื่อมโยงถึงแหล่งท่องเที่ยวอื่นและแหล่งท่องเที่ยวในบริเวณใกล้เคียง

Mill (1990) ได้กล่าวไว้ว่า แหล่งท่องเที่ยวประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ คือ สิ่งดึงดูดใจ สิ่งอำนวยความสะดวก การขนส่ง และการต้อนรับอย่างมีไมตรี

จากข้อความข้างต้น อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ๆ ประกอบไปด้วย สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว เช่น ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ การคมนาคมขนส่ง ที่พัก เส้นทางการเข้าถึง การมีอรรถาธิบายไมตรีของสถานที่ที่ไปเยือน ทั้งยังมีปัจจัยประกอบอื่น ๆ อีกเช่นกัน

2. แนวคิดและทฤษฎีด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

McIntosh and Goeldner (1986) กล่าวว่า “การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นการเดินทางที่ครอบคลุมทุกแง่มุมของการท่องเที่ยว ที่มนุษย์สามารถศึกษาถึงวิถีชีวิตและความนึกคิดซึ่งกันและกัน”

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและศาสนาเป็นการเดินทางเพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของประเทศต่าง ๆ ที่สนใจ เช่น ศึกษาวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ชมศิลปะ การแสดงดนตรี นมัสการศูนย์ศาสนาที่สำคัญเพื่อนประกอบศาสนกิจ เป็นต้น

มสธ.(2545) กล่าวถึง การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมว่าเป็นเรื่องของนามธรรมไม่มีรูปแบบมาตรฐาน วิสัยทัศน์ นโยบาย องค์ประกอบ และกิจกรรมที่แน่นอน

รัฐทิศยา หิรัญหาค (2544) กล่าวว่า “การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม คือการเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นโบราณสถาน ศาสนสถาน รวมถึงการเดินทางเพื่อชื่นชม วิถีชีวิต เทศกาล งานประเพณี และศิลปวัฒนธรรมของชุมชนในท้องถิ่นต่าง ๆ ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อบุคคลในชุมชนนั้น ๆ โดยให้เกิดขึ้นน้อยที่สุดหรือไม่ให้เกิดขึ้นเลยหากเป็นไปได้ ทางด้านเจ้าบ้านหรือชุมชนท้องถิ่นก็สมควรที่จะรักษาวัฒนธรรมพื้นบ้านดั้งเดิมไว้ ไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือ

คัดแปลงศิลปวัฒนธรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว แต่ถ้าหากมีความจำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เข้ากับยุคสมัย และเพื่อไม่ให้เกิดความยึดถือ ก็สามารถทำได้แต่ต้องไม่ให้เสียรูปแบบดั้งเดิมหรือความหมายที่เป็นหัวใจสำคัญของวัฒนธรรมนั้น ๆ ซึ่งหากไม่รักษาไว้จะก่อให้เกิดการสูญเสียคุณค่าทางวัฒนธรรมในที่สุด”

ชาลวิทช์ เกษตรศิริ (2540) กล่าวถึงการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมว่า เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นการพัฒนาด้านภูมิปัญญา สร้างสรรค์ ไม่ทำลายสภาพแวดล้อม ไม่มีการซื้อขายวัฒนธรรมและชีวิตผู้คน Coltman (1989) ได้ให้แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไว้ ดังนี้

1. ส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นเห็นคุณค่าของกรท่องเที่ยว
2. การพัฒนาการท่องเที่ยวต้องขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ และความต้องการของชุมชน
3. การโฆษณาประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ควรได้รับความเห็นชอบจากประชาชนในท้องถิ่น
4. ควรมีความร่วมมือระหว่างภาคเอกชนและภาครัฐ เพื่อให้ท้องถิ่นมีสถานที่ท่องเที่ยวที่สมบูรณ์และมีคุณภาพ
5. ต้องวางแผนการท่องเที่ยวอย่างระมัดระวัง ไม่ให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนในท้องถิ่น ดำรงรักษาวัฒนธรรมและค่านิยมของท้องถิ่นให้คงอยู่
6. ปัจจัยในการดำเนินการวางแผนการท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็น ผู้บริหาร แรงงาน เงินทุน ควรมาจากชุมชน เพื่อให้วางแผนพัฒนาไปในแนวทางที่ชุมชนต้องการได้
7. เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ
8. เทศกาล กิจกรรมการท่องเที่ยวที่จัดขึ้น ควรสะท้อนให้เห็นถึงประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ และสภาพทางภูมิศาสตร์ของท้องถิ่น
9. ก่อนจะลงมือพัฒนาการท่องเที่ยว ควรจัดปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนให้เรียบร้อย

3. บริบทของชาวไทยไท

3.1 ประวัติชาวไทยไท

ผู้ไทย ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546) และ ถวิล ทองสว่างรัตน์ (2530) กล่าวไว้ว่า ผู้ไทยเดิมมีถิ่นฐานอยู่ที่สิบสองจุไท บริเวณตอนเหนือของประเทศลาวและเวียดนาม

เมื่อราว พ.ศ. 400 ไทยอพยพลงมาจากจีนภาคใต้ บริเวณมณฑลซุนหน่า กุยจิว กวางไส และ กวางตุ้ง โดยแยกเป็น 2 พวก โดยไปตั้งภูมิลำเนาแถบแม่น้ำสาละวินกลุ่มหนึ่ง ซึ่งเรียกกันว่า ไทใหญ่ (เจียว) และต่อมาได้ตั้งตัวเป็นอิสระ เมื่อ พ.ศ. 800 มีเมืองพงเป็นราชธานี ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งอพยพมาอยู่ที่หนองแสหรือน่านเจ้า ตั้งอยู่ระหว่างแม่น้ำดำกับแม่น้ำแดง เป็นดินแดนที่มีความอุดมสมบูรณ์ เรียกกันว่าอาณาจักรน่านเจ้า หรืออาณาจักรหนองแส คาดว่าประมาณ พ.ศ. 1250 ได้อพยพแยกย้ายกันออกไปอีก 4 สาย สายที่ 1 อพยพไปทางทิศตะวันออก เข้าอยู่ร่วมกับพวกกวางตุ้งและไหหลำที่อพยพ

มาจากเสฉวน สายที่ 2 อพยพไปตั้งถิ่นฐานตามลำแม่น้ำแดงและเลยไปสมทบกับสายที่ 1 ก็มี สายที่ 3 อพยพไปทางตะวันออกเฉียงใต้ ถึงเมืองแสนหวี ตองอู หงยาวิ่ ขึ้นไปทางเมืองยะไข่ จิตตะกอง ของพม่าแถบแม่น้ำสาละวิน อีรวดี และยังมีบางกลุ่มย่อยอพยพไปทางมณฑลอัซซัมของอินเดีย ตั้งถิ่นฐานแถบแม่น้ำสาละวิน เรียกว่า ไทอาหม สายที่ 4 อพยพลงมาจากใต้บริเวณที่ลุ่มแม่น้ำโขง ซึ่งมาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่เมืองเสียมมัว(ไทยประจวบ) แล้วจึงแยกออกเป็น อีก 2 สาย คือ

สายแรกนั้นตรงลงมาทางใต้ และตั้งถิ่นฐานอยู่ที่เมืองเชียงรุ่ง และต่อมาได้อพยพย้ายไปอยู่เขมร รัฐ นครเงินยาง พะเยา นครเขลาง สุโขทัย พระบาง (นครสวรรค์)

สายที่สองไปทางตะวันออกเฉียงใต้ ไปตั้งถิ่นฐานที่เมืองแฉง (เดียนเบียนฟู ของเวียดนาม) แล้วกระจายออกเป็นอีกหลาย ๆ กลุ่มบางกลุ่มอพยพไปแถบเมืองสอง หุ่งเชียงคำหรือทางทิศตะวันออกของเมืองหลวงพระบางในปัจจุบันและกลุ่มนี้ต่อมาก็ได้อพยพย้ายถิ่นมาอยู่แถบจังหวัดอุดรธานี หนองคาย ขอนแก่น ร้อยเอ็ด กาฬสินธุ์ มหาสารคามและที่อื่น ๆ

ตามพงศาวดารเมืองไล กล่าวไว้ว่า ผู้ไทนั้นมี 3 พวก คือ ผู้ไทขาว ซึ่งอยู่เมืองไล เมืองเจียน เมืองมูน และเมืองยาง รวมทั้งสิ้น 4 เมือง ชาวผู้ไทขาวจะมีสีผิวขาวกว่าผู้ไทกลุ่มอื่น ในงานพิธีต่าง ๆ เช่น งานศพจะนิยมนุ่งห่มขาว มีหมู่บ้านต่าง ๆ หรือที่เรียกอีกอย่างว่าเมือง ถึง 11 หมู่บ้านด้วยกัน นอกจากจะตั้งถิ่นฐานอยู่ที่เมือง 4 เมืองนี้แล้ว บางกลุ่มก็เคลื่อนย้ายไปอยู่ที่เมืองพงสาตี หลวงพระบาง และแขวงหัวพัน (ซำเหนือ) ของประเทศลาวในปัจจุบัน กลุ่มที่ 2 ผู้ไทดำ อยู่ที่เมืองแฉง เมืองควาย เมืองตุง เมืองม่วย เมืองลา เมืองโมะ เมืองหวัด และเมืองซาง จำนวน 8 เมืองด้วยกัน ซึ่งชาวผู้ไทดำนี้ จะมีสีผิวขาวเช่นเดียวกับผู้ไทขาว แต่นิยมนุ่งห่มด้วยสีดำ โดยใช้ผ้าฝ้ายทอแบบพื้นเมืองย้อมครามหรือสีดำ มีหมู่บ้าน 11 หมู่บ้าน นอกจากจะตั้งถิ่นฐานใน 8 หมู่บ้านที่กล่าวมาแล้วนั้น ยังพบว่าบางกลุ่มอพยพมาอยู่ในแขวงหัวพัน (ซำเหนือ) เชียงขวาง เวียงจันทร์ คำม่วน สุวรรณเขต ซึ่งอยู่ในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในปัจจุบัน และยังมีพบว่าบางกลุ่มอพยพมาตั้งถิ่นฐานอยู่ในประเทศไทย กลุ่มที่ 3 ผู้ไทแดง กลุ่มนี้จะมีอยู่จำนวนน้อย ตั้งถิ่นฐานแถบลุ่มแม่น้ำแดง ทางตอนเหนือของประเทศเวียดนามและแขวงหัวพัน (ซำเหนือ) ประเทศลาว ผู้ไทแดงจะนิยมแต่งกายโดยใช้ผ้าสีแดงหรือขลิบตามริมเสื้อด้วยสีแดง ซึ่งจะเห็นได้ว่า ผู้ไท 3 กลุ่มนี้ ผู้ไทขาวมีเมืองหลัก 4 เมือง ผู้ไทดำ 8 เมือง และผู้ไทแดงนั้นไม่มีเมืองหลัก จึงรวมได้ 12 เมือง ซึ่งเราเรียกกันว่า สิบสองผู้ไท หรือสิบสองจุไทนั่นเอง

การอพยพเข้ามาในประเทศไทยของชนผู้ไทนั้นน่าจะเริ่มตั้งแต่ช่วงปลายพุทธศตวรรษที่ 23 ที่ปรากฏร่องรอยการอพยพเข้ามาของประชาชนชาวลาว กลุ่มพระราชครูโพนเสม็ก หรือญาควี่หอม นำประชาชนจากเวียงจันทน์มาบูรณพระธาตุพนม และส่วนหนึ่งก็สร้างชุมชนใหม่บริเวณพระธาตุพนม แถวบ้านธาตุพนม บ้านพระกลาง บ้านหลักศิลา บ้านหนองหอย เป็นต้น รวมทั้งกลุ่มของพระวอพระตาที่สร้างชุมชนหมู่บ้านแถบหนองบัวลำภูและอุบลราชธานี

นอกจากนี้ การอพยพเคลื่อนย้ายเข้ามาของกลุ่มพระวอพระตาในเขตหนองบัวลุ่มภู คือทางอีสานตอนบน ในเขตหลังภูพาน ราวปี พ.ศ. 2308 ซึ่งเกิดจากข้อพิพาทในกรุงเวียงจันทน์ และทางทิศตะวันตกกลุ่มของเจ้าโสมพะมิตร ก็ได้อพยพเข้ามาตั้งชุมชนและต่อมาชุมชนบางส่วน ได้ถูกพัฒนาขยายกลายเป็นเมืองกาฬสินธุ์

กระทั่งหลังสงครามระหว่างราชอาณาจักรกรุงเทพฯ กับราชอาณาจักรเวียงจันทน์ ในช่วงปี พ.ศ. 2369 หลังการพ่ายแพ้ของเจ้าอนุวงศ์แห่งล้านช้าง ทำให้เวียงจันทน์ถูกกองกำลังของทางกรุงเทพฯ บุกไปทำลายอย่างย่อยยับ ประชากรที่อยู่ทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำโขงถูกอพยพมาอยู่ทางฝั่งแม่น้ำโขงทางทิศตะวันตกเป็นจำนวนมาก เพื่อทำลายฐานกำลังอันเป็นการแย่งชิงทรัพยากรมนุษย์ การเคลื่อนตัวของประชาชนจากฝั่งตะวันออกของแม่น้ำโขงหรือของลาว ในช่วงหลังการปราบปรามเจ้าอนุวงศ์ ปี พ.ศ. 2369 จึงเป็นการอพยพครั้งใหญ่ มีเป็นจำนวนมาก ชนผู้ไทที่อยู่ฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขงที่ปัจจุบันอาศัยอยู่แถบ อำเภอรณนคร อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม อำเภอวาริชภูมิ อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร อำเภอหนองสูง อำเภอกำชะอี จังหวัดมุกดาหาร อำเภอเขาวง อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

ในสมัยพระเจ้าไชยเชษฐาธิราชที่ 2 (พระเจ้าองค์หล่อ) แห่งเวียงจันทน์ หัวหน้าชาวผู้ไทชื่อพระศรีวรราช มีความดีความชอบ เพราะช่วยในการปราบกบฏจนสงบถูกปูนบำเหน็จโดยพระราชทานพระราชธิดาชื่อ เจ้านางช่อฟ้า ให้เป็นภรรยาต่อมา แต่งตั้งให้บุตรที่เกิดจากพระศรีวรราชกับเจ้านางช่อฟ้า รวม 4 คน ไปครองเมืองสบแอก เมืองเชียงค้อ เมืองวัง และเมืองตะโปน (เซโปน) พร้อมกับอพยพชาวผู้ไทลงไปทางใต้ของราชอาณาจักรเวียงจันทน์ เป็นเมืองวัง เมืองเซโปน ต่อมาชาวผู้ไท ได้แยกย้ายออกไปตั้งเป็นเมืองพิน เมืองนอง เมืองพ็อง เมืองพลาน ฯลฯ ซึ่งปัจจุบันอยู่ในแขวงสวันเขตของลาว

เห็นได้ว่าก่อนหน้าที่ชาวผู้ไทจะอพยพเคลื่อนย้ายเข้าสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย เคยตั้งถิ่นฐานอยู่ทางฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขงใต้พระบารมีของพระเจ้ามหาชีวิตของล้านช้าง และได้รับความไว้พระราชหฤทัยมอบพระราชธิดาและให้ลูกหลานชาวผู้ไท เป็นเจ้าเมืองปกครอง และมีอิสระในการสร้างชุมชน ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ พระเจ้าอนุวงศ์หรือพระเจ้าอนุรุทรราชแห่งนครเวียงจันทน์ ทรงก่อการสงครามเพื่อทำการประกาศเอกราชให้กับล้านช้างในปี พ.ศ. 2369 เมื่อไม่ประสบความสำเร็จ ถูกกองทัพไทยปราบ ทำให้เกิดความโกลาหลวุ่นวายเป็นที่สุด นอกจากที่เวียงจันทน์จะถูกเผาจนย่อยยับแล้ว ทางกรุงเทพฯ ยังมีนโยบายที่จะกวาดต้อนพวกผู้ไท ข่า กะโซ่ กะเลิง ฯลฯ จากฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงให้มาตั้งบ้านเรือนอยู่ฝั่งขวาแม่น้ำโขง (ภาคอีสาน) ซึ่งถือว่าเป็นการแย่งชิงทรัพยากรมนุษย์ และตัดกำลังรบของเวียงจันทน์และญวน ทำให้ชาวผู้ไทที่อยู่กันอย่างสงบสุขที่เมืองวัง เมืองเซโปน เมืองพิน เมืองนอง เมืองกะป่อง เมืองคำอ้อคำเขียว ฯลฯ ในดินแดนล้านช้างอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนในฝั่งไทยทั้งในเขตกาฬสินธุ์ อุบลราชธานี อุดรธานี โดยเฉพาะสกลนครและนครพนม ที่มีกลุ่มชาวผู้ไทอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานกันมากในแถบ

ลุ่มภูพาน ทั้งมาจากสายเมืองวังที่มาอาศัยแถบอำเภอเรณูนคร นครพนม หรือสายเมืองกะปอง ที่มาอาศัยแถบ อำเภวาริชภูมิ จังหวัดสกลนคร เป็นต้น

นอกจากนี้ยังพบชาวผู้ไทในเขตลุ่มภูพานที่สำคัญเขตหนึ่ง คือ ในพื้นที่ของจังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ได้อพยพเข้ามาในสมัยรัชกาลที่ 3 เมื่อ พ.ศ. 2387 เป็นชาวผู้ไทจากเมืองวัง ชาวผู้ไทในพื้นที่กาฬสินธุ์แบ่งการอพยพเป็น 2 สาย คือ

(1) เมืองกุฉินารายณ์ เป็นผู้ไทจากเมืองวัง (ผู้ไทดำ) เมื่อปี พ.ศ. 2387 จำนวน 3,443 คนอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานที่บ้านกุฉิม ตั้งขึ้นเป็นเมืองกุฉิมนารายณ์ ขึ้นเมืองกาฬสินธุ์ ตั้งให้ราชวงเมืองวังเป็นพระธิเบศร์วงษา เป็นเจ้าเมือง คือ ท้องที่อำเภอกุฉินารายณ์ อำเภอเขาวง อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์

(2) เมืองภูแล่นช้าง เป็นชาวผู้ไทจากเมืองวัง (ผู้ไทดำ) เช่นกัน อพยพเข้ามาเมื่อปี พ.ศ.2387 จำนวน 3,032 คน ไปตั้งบ้านเรือนอยู่ที่บ้านภูแล่นช้าง ตั้งเป็นเมืองภูแล่นช้าง ขึ้นเมืองกาฬสินธุ์ ตั้งให้หมื่นเดชอุดม เป็นพระพิชัยอุดมเดช เป็นเจ้าเมือง คือท้องที่อำเภอนาคู อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์

3.2 ภาษาของชาวผู้ไท

ชนผู้ไทจะมีภาษาพูดเป็นของตัวเอง แต่ไม่มีภาษาเขียน โดยลักษณะคำพูดเป็นคำไทคล้ายภาษาไทยในภาคกลาง แต่มีสำเนียงและบางคำที่แตกต่างกันอยู่บ้าง แต่ถือว่ามีรากคำเดียวกัน และสามารถสื่อสารกันได้ในระหว่างชาวผู้ไท กับชาวลาว ลื้อ หรือกลุ่มคนไท กลุ่มอื่นๆ ทั้งที่อยู่ในประเทศไทย หรือคนไท นอกประเทศไทยได้ ลักษณะการพูดอักษรแตกต่างกับภาษาไทยและภาษาอีสานกลุ่มอื่นในปัจจุบันไปบ้างมีข้อสังเกตโดยย่อดังนี้ (ศิวพร เตโช, 2542)

อักษร ข ห และ ฮ บางคำใช้สลับแทนที่กันบ้าง เช่น

คน	ออกเสียงเป็น	ฮน
ขา	ออกเสียงเป็น	หา
ผ้าห่ม	ออกเสียงเป็น	ผ้าฮม
ขาด	ออกเสียงเป็น	ฮาด
ขึ้นเรือน	ออกเสียงเป็น	ฮั้นเฮิน
ให้	ออกเสียงเป็น	เฮ้อ, เห้อ

สระ ไอ ไม้มีหลายออกเสียง ไอตามปกติแต่สระ ไอ ไม้มี้วนออกเสียงเป็นเออ เช่น

ผู้ใหญ่	ออกเสียงเป็น	ผู้เหยอ
เอาใส่	ออกเสียงเป็น	เอาเชอ

คำที่ใช้ ก สะกดออกเสียงสั้น เช่น

ลูกใคร	ออกเสียงเป็น	ลูเพอ
ข้าวปลูก	ออกเสียงเป็น	เค้าปู่
ตากแห	ออกเสียงเป็น	ตะแห

สระเอีย ออกเสียงเป็น เอ เช่น

เมียใคร	ออกเสียงเป็น	เมเพอ
โรงเรียน	ออกเสียงเป็น	โลงเลน

สระเอือ ออกเสียงเป็น เออ เช่น

เฮือ	ออกเสียงเป็น	เฮอ
เสื่อ	ออกเสียงเป็น	เสอ
เกลือ	ออกเสียงเป็น	เก้อ

สระอัว ออกเสียงเป็น โอ เช่น

ฝัวเมีย	ออกเสียงเป็น	โผเม
วัวหลายตัว	ออกเสียงเป็น	โงหลายโต๋ เป็นต้น

3.3 การแต่งกายของชาวผู้ไท

ฉวิล ทองสว่างรัตน์ (2530) ได้กล่าวถึงการแต่งกายของชาวผู้ไทไว้ว่า ผู้ไทมีวัฒนธรรมที่มีความเข้มแข็งและสืบทอดต่อกันมานานหลายร้อยปีปรากฏให้เห็นเป็นหลักฐานทางชีวิตและวัฒนธรรม ในชุมชนชาวผู้ไท จะเห็นได้ว่าชาวผู้ไทนั้นจะแต่งกายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตนเอง ชาวผู้ไทที่อพยพมาอยู่ในประเทศไทยแถบ จ.กาฬสินธุ์ และจ.นครพนม เป็นชาวผู้ไทดำ ซึ่งในเวลาปกตินั้นผู้ชายจะนุ่งผ้าเม็ล็ดงาตาดสีดำ สวมเสื้อผ้าพื้นเมือง สีดำเกล้าผมมวย ส่วนผู้หญิงจะนุ่งผ้าซิ่น และเสื้อผ้าพื้นเมืองสีดำแทนที่จะสวมเสื้อก็ถอดเอามาสะพายแล่ง เจียงบ่าโดยใช้แขนเสื้อผูกเข้าหากันใช้แทนผ้าห่มใส่กำไลมือเงิน กับต่างหู ทำด้วยเงินหรือทองเหลือง เก้าผมเป็นมวย ส่วนคนที่มีฐานะดี จะมีผ้าเก็บดอกพื้นเล็ก ๆ ผูกคล้องรัดผมไว้ไม่ให้รุงรัง การเกล้าผมจะมี 3 แบบ คือ คนแก่จะเกล้ากลางศีรษะ สาวโสดจะเกล้าผมไว้ทางท้ายทอย ส่วนแม่หม้ายเกล้าผมเอียงมาทางข้างศีรษะ

ในวันนักขัตฤกษ์ ผู้ชายจะนุ่งผ้าไหมสวมเสื้อชั้นในห่มผ้าเก็บดอก ผู้หญิงจะนุ่งผ้าซิ่นไหมไหมสวมเสื้อผ้าแขนยาวตัดครึ่งรูปผ้า ดิดกระคุมด้วยเป็นแถวยาวประมาณ 30-40 เม็ด บางคนก็ใช้สตางค์ห้าหรือสตางค์สิบร้อยซ้อนกับกระคุมทุกเม็ด แต่งเครื่องประดับกายที่มีลูกปัดแก้วร้อยเป็นสายใช้คล้องคอใส่ข้อมือและพันผมให้ทั้งหญิงและชาย บางครั้งผู้หญิงจะเอาเงินเหรียญสตึงสองสตึง เหรียญเฟื้องและเงินต่างประเทศมาเจาะรูร้อยเป็นแถวคล้องคออีกด้วย ถ้าเป็นการทำบุญต่างหมู่บ้านผู้หญิงจะมีกระหย่งใส่เครื่องนุ่งห่มและเครื่องแต่งตัวไปด้วยทุกคนแต่เวลารับศีลจะถอดเครื่องประดับออกกองไว้หมดเมื่อรับศีลเสร็จแล้วจะแต่งใหม่ตามเดิม

ชาวผู้ไทจะมีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์อีกอย่างหนึ่งที่ได้เด่นชัด คือการทอผ้าซิ่นหมี่ตีนต่อ ซึ่งตีนต่อของชาวผู้ไทนั้น จะมีขนาดเล็กกว้าง 4-5 นิ้วเรียกว่า “ตีนเต่า” ทอเป็นหมี่สาด หมี่หม้อ ย้อมคราม จนเป็นสีครามแก่เกือบเป็นสีดำ แต่ชาวบ้านทั่วไปมักเรียกว่า “ผ้าดำ” หรือ “ซิ่นดำ” ลักษณะเด่นของซิ่นหมี่ชาวผู้ไทจะมีการทอเป็นลวดลาย เช่น ทอเป็นลายนาคนเล็ก ๆ นอกจากนี้มี

ลายอื่น ๆ เช่น หมี่ปลา หมี่กระจั๋ง หมี่ซ้อ ทำเป็นหมี่คั่นมิได้ทอเป็นผ้าหมี่ ทั้งผืน สีที่นิยมทำมาทอ คั่นไว้คือ สีเขียว สีน้ำเงิน สีแดง สีม่วง พื้นมักใช้เครื่องทอด้วยสีเปลือกอ้อย

วาริน จันทศรี ปิยาภรณ์ ธานานภาพไพศาล และกุลศรี สุริยเดชสกุล (2546) ได้ศึกษา การแต่งกายของผู้ไท และสามารถสรุปได้ดังนี้

ผู้ไทที่เป็นชาย จะนุ่งผ้าดามะลิลงาสีดำ หรือนุ่งผ้าทอเสื่อด้านดำ (ผ้าพื้นเมือง) ไม่มี เครื่องประดับ ส่วนหญิง จะนุ่งซิ่นใช้เสื่อผ้าดำ (พื้นเมือง) ถ้าไม่สวมเสื่อแทนที่จะห่มผ้าเอาแขนเสื่อผูก สะพายแล้วเบี่ยงบ่า ใช้กำไลเงินและต่างหูเงินหรือทองเหลือง คนมีฐานะใช้ผ้ามันต์จีด (ผ้าเก็บดอก) ผืนเล็ก ๆ ผูกคล้องศรีษะ รัดผม หากมีงานพิธีการ ฝ่ายชายจะสวมผ้าไหม สวมเสื่อซิ่นใน ห่มผ้าจีด (พื้นเมือง) ฝ่ายหญิง นุ่งซิ่นหมี่ไหม เสื่อผ้าดำ แขนยาว เสื่อกระบอก ติดลูกกระดุมด้วยด้ายแดง 30-40 เม็ด สดางค์ร้อย ลูกปัดแก้วเงินร้อย เดิมผู้ไทใช้ผ้าย้อมครามทอ และย้อมครามใช้กันเอง ทุกครัวเรือน

การแต่งกายในงานแสดงของผู้ไท

การฟ้อนผู้ไท ชุด ต้อนรับแขกเมือง (เดือนยี่)

ชาย กางเกงขาก๊วย เสื่อม่อฮ่อมสีน้ำเงิน คอเสื่อขลิบด้วยผ้าสีแดง ผ้าขาวม้าคาดเอว
หญิง ผ้าถุงสีน้ำเงิน เสื่อแขนกระบอกคอดั่ง คอเสื่อแขนเสื่อขลิบแดง คาดเข็มขัดผ้าสีแดง
ห่อสไบไหมสีขาว ประดับดอกไม้แดงบนอกเสื่อ เก๋ล้มวยทัดดอกไม้สีขาว

การฟ้อนบายศรี

หญิง ผ้าถึงไหมยกคิ่นเงินลายมัดหมี่/สีล้วน เสื่อพื้นสีต่าง ๆ แขนกระบอก คล้องสไบไหม
สร้อยคอ กำไลข้อมือ-ข้อเท้า

การฟ้อนเบ็งโงง

หญิง ผ้าถุงเสื่อสีดำ ปักลายดอกไม้เป็นเครื่องเถา ห่มสไบสีชมพู/เหลือง เสื่อคอกกลม แขน
กระบอก คาดเข็มขัดผ้าสีแดง/เหลือง ใช้เครื่องเงิน

การฟ้อนเหยา

หญิง ผ้าถุงมัดหมี่ลายขาวดำ นุ่งให้ชายผ้าถุงหย่อนไปข้างหนึ่ง เสื่อคอดัวขลิบแดง แขน
ยาว ขอบปลายแขนเสื่อขลิบแดง เอวเสื่อช่วยขลิบแดง คาดเข็มขัดผ้าสีแดง ผมห่อลำคอกดาวเรือง ฝ่าย
ขาวผูกคาคอรอบมวยผม ใช้เครื่องเงิน

3.4 ความเชื่อของชาวผู้ไท

ความเชื่อของชาวผู้ไทที่อาศัยอยู่บนแคว้นสิบสองจุไทย ถูกบันทึกไว้โดยเจ้าพระยาสุรศักดิ์
มนตรี (เจิม แสงชูโต) ซึ่งเป็นแม่ทัพยกไปปราบฮ่อในแคว้นสิบสองจุไทยสมัยรัชกาลที่ 5 สองครั้ง
คือ ครั้งแรก พ.ศ. 2428 และครั้งหลัง พ.ศ. 2430 ได้เขียนบรรยายธรรมเนียมของประชาชนบริเวณ
สิบสองจุไทย ท่านเรียกว่า “ชาวป่าชาติต่าง ๆ” ว่า การพยาบาลเช่นป่วยจะใช้เช่นผี และมีคนป่าปี

คนหนึ่ง ในคำที่อ่านมนต์นั้น เป็นใจความเชิญผีเรือนให้ช่วยรักษาและให้จับผีป่าไป การที่เช่นไฉนนี้ ถ้าทำครั้งหนึ่งไม่หายก็ทำไป 2 – 3 ครั้ง กว่าจะหายหรือตาย ถ้าหากหมอมาทำครั้งหนึ่ง ต้องมีค่าเบี้ยเลี้ยง ให้แก่หมอ เงินสลึงหนึ่ง ข้าวสาร 3 ถ้วย ไข่เป็ด 2 ฟอง ให้แก่หมอในเวลาเช่นคราวหนึ่ง (อ้างถึงใน ถวิล เกษรราช, 2512)

ศาสนาที่ผู้ไทค่านับถือมาแต่โบราณกาล คือ การนับถือผีบรรพบุรุษและผีหลักเมือง ผีบรรพบุรุษที่ผู้ไทค่านับถือได้แก่ผีปู่ ผีย่า ผีแม่ ชาวผู้ไทดำ เชื่อว่าบรรพบุรุษที่ถึงแก่กรรมแล้วจะเป็น ภูใหญ่ หรือลิงลมมาสอดส่องดูแลทุกข์สุขของลูกหลานอยู่บ่อย ๆ ชาวผู้ไทดำเคารพนับถือผีหลักเมือง เพราะเชื่อว่าผีหลักเมืองจะคอยดูแลรักษาให้อยู่เย็นเป็นสุข

การเลี้ยงผีหลักเมืองศาลเจ้าประจำหมู่บ้าน จะทำกันในเดือน 6 หรือเดือน 12 ใดอย่างหนึ่งทุกปี การเลี้ยงผีนี้ จะทำพร้อมกันหมดทั้งหมู่บ้าน วันที่ทำพิธีจะต้องเป็นวันพฤหัสบดี ชาวผู้ไทดำจะแต่งตัวแบบดั้งเดิมอย่างเต็มยศในวันนี้ เครื่องเช่นที่ใช้ในพิธีจะต้องเก็บเงินทุกครัวเรือนไปซื้อมาสิ่งที่ซื้อคือ หมู 1 ตัว ฆ่าเพื่อใช้ในพิธี สวนไก่และเหล่าจะเอามาจากทุกครัวเรือน เรือนละ 1 ตัว สถานที่เลี้ยงคือ ลานหน้าศาลเจ้าพ่อในพิธีจะมีการรำแคน ฟ้อนถวายศาลและมีการเล่นโยนผ้าคล้ายกับการเล่นลูกช่วงโยน

เกี่ยวกับความเชื่อในเรื่องผีบรรพบุรุษและผีหลักเมืองนี้ มักปรากฏออกมาในคำกล่าวอวยพรของผู้เฒ่า ผู้แก่ชาวผู้ไทอยู่เสมอว่า “ขอให้อมเหศักดิ์หลัก เมืองปกปักรักษา เฝ้าอยู่ดีมีเฮง อายุมันขวัญยืน เดื่อ” คำว่า มเหศักดิ์ เป็นเจ้าผี เดิมเป็นเจ้าเมืองในถิ่นนั้น ซึ่งเล่าต่อกันว่าเป็นนักรบผู้กล้าหาญมีรูปร่างใหญ่สง่างามเรียกว่า “เจ้าปู่มเหศักดิ์” ซึ่งปัจจุบัน มีชาวผู้ไทหลายแห่งที่ยังนับถือและตั้งศาลไว้ให้สิงสถิต เช่น ที่อำเภอวาริชภูมิ จังหวัดสกลนคร ที่บ้านคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร (ชาวคำชะอีเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า เจ้าปู่ดานตึง) เป็นต้น

ส่วนชาวผู้ไท ยังมีผู้นับถือบรรพบุรุษและผีหลักเมืองอยู่บ้างเป็นบางพื้นที่ ในบางหมู่บ้านหากมีคนบางครั้งก็อาจจัดให้พิธี “เหย้า” เพื่อที่จะไล่ผีป่าซึ่งสิงอยู่ในร่างของผู้ป่วยให้หนีไป จากนั้นจะเชิญขวัญของผู้ป่วยมาเข้าสิงสู่ในร่างแทนผีป่าที่หนีไปแล้ว การทำพิธีจะมีหมอเหย้าและหมอแคน เป็นผู้ประกอบพิธี นอกจากนี้ ยังมีการจัดงานเลี้ยงผีหลักเมืองในบางหมู่บ้านทำเป็นประจำทุกปี

3.5 พิธีกรรมของชาวผู้ไท

บุญยงค์ เกศเทศ (2536) ได้ศึกษารวบรวมพิธีกรรมของชาวผู้ไท ไว้ดังนี้

พิธีกรรมเกี่ยวกับศาสนา ที่ถือปฏิบัติกันมาของชาวผู้ไทที่เรียกกันว่า “ฮีดลิบสอง” อาจกล่าวได้ว่าเป็นพิธีกรรมเกี่ยวกับความเป็นไปของโลก วัน เดือน ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติซึ่งชาวผู้ไทก็ถือปฏิบัติ “ฮีดลิบสอง” เป็นพิธีกรรมที่กำหนดทำในแต่ละเดือน โดยกระทำพิธีกรรมแต่ละเดือนแตกต่างกันไปตามวิถีชีวิต ความเชื่อ ความศรัทธา ดังนี้

เดือนอ้าย บุญเข้ากรรม เป็นพิธีทำบุญโดยให้พระภิกษุผู้ต้องอาบัติสังฆาทิเสสต้องปฏิบัติพิธีเข้ากรรม กล่าวคือ พระสงฆ์ต้องเข้าไปอยู่ในเขตที่จำกัด เพื่อทรมานร่างกายให้หายจากกรรม หรือพ้นจากอาบัติที่ได้กระทำและเป็นการชำระจิตใจให้หายจากการมัวหมอง

เดือนยี่ บุญอุณฺณลาน เป็นการทำบุญเปิดขี้ผึ้งขี้ผึ้งเพื่อเอาเคล็ดตามความเชื่อ ในช่วงนี้ทุกครัวเรือนได้เสร็จภารกิจจากการเอาขี้ผึ้งขึ้นขี้ผึ้งแล้ว พิธีนี้เจ้าของขี้ผึ้งจะกำหนดวันประกอบพิธีตามความเชื่อของแต่ละครอบครัว

เดือนสาม บุญข้าวจี หลังจากเปิดขี้ผึ้งแล้ว ชาวบ้านจะนำข้าวที่เป็นผลผลิตนั้นมาทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้ญาติพี่น้อง ที่ล่วงลับไปแล้ว ตลอดจนอุทิศให้ผีไร้ญาติ มีการนำข้าวเหนียวมาชุบไข แล้วปิ้งจนสุกเหลืองหอม แล้วนำไปถวายพระ เรียกว่า “ข้าวจี” นอกจากนั้น ยังเอาน้ำอ้อยใส่ในข้าวจีอีกด้วย ถือเป็น การเพิ่มรสหวานให้กลมกล่อม

เดือนสี่ บุญมหาชาติ เป็นงานที่สนุกสนานยิ่งใหญ่ของชาวผู้ไท มีการฟังเทศน์มหาชาติกันทั้งวัน บุญนี้จะทำอยู่ 3 ถึง 4 วันแรกเป็นการเตรียมการ ชาวผู้ไทที่เป็นชายจะช่วยกันสานไม้ไผ่เพื่อนำมาเป็นเรือนพระเวส “กระเตาะ” และช่วยกันมัดฟางข้าวให้เป็น นก หนู ไก่ และปลา ส่วนผู้ใหญ่ผู้ไทจะเตรียมสิ่งของที่นำไปร่วมพิธี เป็นต้นว่า ข้าวต้มมัด และขนมต่าง ๆ วันที่สอง ชาวผู้ไทจะช่วยกันสร้างหอพระอุปลุต แล้วนำกระเตาะที่สานไว้มาขึ้นเป็นบริเวณที่จะมีพิธีเทศน์มหาชาติ และเมื่อยกเสาพระเวสขึ้นแล้ว จะนำข้าวต้มมัด กล้วย ผูกติดกับเสาพระเวส (เสาไม้ไผ่) จากนั้นจึงประพรมน้ำหอม ผูกผืนผ้ายาว เรียกว่า “ผ้าพระเวส” แล้วเชิญพระเวสเข้ามาในหมู่บ้าน บูชาด้วยดอกไม้ เสร็จแล้วจึงแห่พระเวสเข้าเมือง ส่วนในวันที่สามซึ่งอาจถือว่าเป็นวันสุดท้ายของงาน เวลาเช้าตรู่ (เวลาประมาณ 03.00 นาฬิกา) จะมีพิธีแห่ข้าวพันก้อน ในตอนสาย จะมีการฟังเทศน์มหาชาติและมีการแห่กัณฑ์หลอนแล้วเทศน์อัศจรรย์ เช้าวันต่อมามีการทำบุญตักบาตรเป็นเสร็จพิธี

เดือนห้า บุญสงกรานต์ เป็นบุญประเพณีที่ชาวผู้ไทปฏิบัติกันมาเป็นประจำทุกปี โดยเริ่มในวันที่ 13 เมษายน เวลาเช้าจะร่วมกันตักบาตรที่วัด เสร็จแล้วจะเป็นพิธีสงฆ์สงฆ์พระพุทธรูปสงฆ์ปูตา จากนั้นชาวผู้ไทก็ร่วมสนุกสนานกัน โดยการสาดน้ำ เวลาเย็นตักน้ำไปให้ผู้สูงอายุอาบเป็นการแสดงความกตัญญูและพร้อมกันนี้จะมีพิธีแห่ดอกไม้ ในวันรุ่งขึ้นจะมีการก่อเจดีย์ทรายในบริเวณวัด โดยชาวผู้ไททุกเพศทุกวัยจะมาช่วยขนดินขนทรายเข้าวัด เพราะถือว่าเวลาเข้ามาในวัดจะเหยียบดินเหยียบทราย คิดทำออกไป เมื่อเวลาออกนอกวัดจึงควรนำเอาดินและทรายกลับเข้าวัดมาทดแทนบ้าง ในวันสุดท้ายของพิธีสงกรานต์มีการสวดมนต์บูชาพระทราย และร่วมสงฆ์สงฆ์ ชาวผู้ไทจะสงฆ์สงฆ์พระโดยการเทน้ำลงในรางที่ทำขึ้นเป็นตัวพญานาค ให้นำไหลไปยังพระสงฆ์ทางด้านทางพญานาค เป็นเสร็จพิธี

เดือนหก ชาวผู้ไททำบุญตักบาตรบ้าน ตอนเย็นวันแรกพระสวดมนต์และเลี้ยงอาหารคนมาร่วมงาน วันที่สองตอนเช้าจะทำบุญตักบาตรเลี้ยงพระเป็นเสร็จพิธี นอกจากนี้แล้วชาวผู้ไทในเดือนหกนี้ มีการเลี้ยงปูตา เพื่อให้ปูตาคุ้มครองชาวผู้ไทให้อยู่เย็นเป็นสุข และเพื่อให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล โดยหมอเหยาจะเป็นผู้ร่วมในการประกอบพิธีและเลี้ยงทวย โดยดูจากคางไก่ ถ้าคางไก่โค้งดีเหมือน

เดียว ทายว่าปีนี้ฝนดี แต่ถ้าเลี้ยงปฐมาแล้วฝนยังไม่ตกต้องตามฤดูกาลอีกชาวผู้ไทจะจัดงานเลี้ยงฉลองอีกครั้ง โดยการทำบั้งไฟเล็ก ๆ มาเลี้ยงทายอีกจนเป็นที่ทราบกันแน่ชัดว่าเป็นเช่นไร

เดือนเจ็ด จะมีพิธีขอฝน โดยมากจะกระทำในปีที่เกิดฝนแล้งจนไม่สามารถทำนาได้ นอกจากนี้ยังมีพิธีเลี้ยงพีตาแฮกนา เพื่อให้คุ้มครองดูแลข้าวในไร่นา ตลอดจนบุคคลในครอบครัวและวัวควายให้อยู่เย็นเป็นสุข ทำนาให้ได้ผลดี

เดือนแปด บุญเข้าพรรษา ในวันแรม 1 ค่ำ ตอนเช้าตักบาตรฟังเทศน์และทำบุญเพื่อให้พระสงฆ์ได้อยู่จำพรรษาในฤดูกาลตามหลักปฏิบัติทางพุทธศาสนา ในช่วงเข้าพรรษานี้ทุกเย็นชาวผู้ไทจะมารวมฟังเทศน์กันที่วัด ซึ่งบางคนอาจรักษาศีลอย่างเคร่งครัด โดยกำหนดข้อห้ามตนเอง เช่นงดดื่มสุรากลอดระยะเวลาเข้าพรรษา เป็นต้น

เดือนเก้า บุญข้าวประดับดิน เป็นบุญเกี่ยวกับการอุทิศส่วนกุศลให้ผู้ล่วงลับไปแล้วมักกระทำบุญหลังจากทำนาเสร็จแล้ว

เดือนสิบ บุญข้าวสากหรือบุญข้าวสาก ชาวผู้ไทจะนำสิ่งของต่าง ๆ ที่เตรียมไว้แล้วเขียนเป็นสลากไปถวายพระสงฆ์ เป็นการทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้ญาติมิตรที่ล่วงลับไปแล้วรวมทั้งผีไร้ญาติจะกระทำกัน 2 วัน วันแรกจะห่อข้าวต้มมัด โดยในตอนเย็นของวันแรกจะมีการนำกระบุงข้าวสากไปคารวะปู่ย่าและญาติผู้ใหญ่ โดยจะให้ลูกสะก๊วเป็นคนนำไป ภายในกระบุงข้าวสากประกอบไปด้วยดอกไม้ รูปเทียน ข้าวต้มมัด กล้วย อ้อย ปู่ย่าจะนำของเหล่านี้ไปไหว้ผีเรือน ตอนเช้าของวันที่สองชาวผู้ไทจะออกไปเลี้ยงพระที่วัด พร้อมทั้งนำกระบุงข้าวสากไปทำพิธีถวายสลากให้พระสงฆ์ ระหว่างที่ยกกระบุงไปถวายนั้น คนหนุ่มสาวมักจะแย่งชิงเอาสิ่งของในกระบุง ด้วยถือว่ เป็นมงคลและสนุกสนาน การทำบุญข้าวสากนี้ ยังมีจุดมุ่งหมายให้ลูกระลึกถึงบุญคุณพ่อแม่ตลอดจนวัวควาย ที่ได้ช่วยทำงานเลี้ยงเรามา หลังจากถวายกระบุงแล้ว จะมีคนนำสลากที่เขียนไว้ออกมาอ่าน ซึ่งในสลากนี้มักเขียนบรรยายถึงบุญคุณพ่อแม่ที่มีต่อลูกหลาน

เดือนสิบเอ็ด บุญออกพรรษา เป็นวันที่พระซึ่งอยู่จำพรรษาตลอดถึง 3 เดือนนั้น ได้ออกจากการอยู่จำพรรษา ตรงกับวันขึ้น 14 -15 ค่ำ และแรม 1 ค่ำโดยจัดงาน 3 วัน ในวันแรกจะเตรียมห่อข้าวต้มมัด ในวันที่สองจะจัดเตรียมทำต้นไม้ ในรูปทรงที่เป็นบ้านหรือปราสาทสำหรับผู้ที่ล่วงลับไปแล้วอยู่อาศัย โดยเชื่อว่าผู้ที่ล่วงลับไปแล้วนั้น จะมารับสิ่งของต่าง ๆ และผลบุญในวันออกพรรษาเวลาบ่าย นำดอกไม้ รูป เทียน และปัจจัยออกไปวัด เพื่อทำพิธีชักกระดูก (การทำบุญอัฐิ) พิธีกรรมดังกล่าว ชาวผู้ไทเชื่อว่า เป็นการอุทิศส่วนกุศลไปให้พ่อแม่หรือญาติพี่น้องที่ล่วงลับไปแล้ว พระจะกำหนดชักกระดูก (ชักกระดูก) ให้คราวละครอบครัว กรณีนี้พบว่า ครอบครัวที่ยากจนจะไม่ทำ เมื่อเสร็จจากการชักกระดูก จะจุดประทัดเพื่อปลุกดวงวิญญาณของผู้ตายให้รู้สึกตัว เพื่อจะได้มารับเอาผลบุญส่วนในวันที่สามตอนเช้า จะมีการทำบุญตักบาตรที่วัด เป็นเสร็จพิธี พิธีกรรมในเดือนสิบเอ็ดยังมีการทำบุญกฐินหลังจากออกพรรษา โดยจะกระทำในช่วงวันแรม 1 ค่ำ ถึงวันขึ้น 12 ค่ำ เป็นการทำบุญถวายพระกฐินที่จำพรรษาอยู่ครบ 3 เดือน อีกด้วย

เดือนสิบสอง บุญลอยกระทง เป็นการทำบุญและงานรื่นเริงในวันขึ้น 15 ค่ำจุดประสงค์ของการทำพิธีกรรมลอยกระทงก็เพื่อชำระล้างความชั่วที่ได้กระทำมาในปีหนึ่ง ๆ ตอนเช้าก็มีการทำบุญเข้าวัด ตอนสายหนุ่มสาวก็จะทำกระทง และนำไปลอยในตอนเย็น จนถึงพลบค่ำ

พิธีแต่งงาน

ประเพณีแต่งงาน (ถวิล ทองสว่างรัตน์, 2530 บุญยงค์ เกศเทศ, 2536) หรือที่ชาวผู้ไทเรียกว่า “พะซู่” หรือ “ป่าซู่” ที่ชาวผู้ไทได้ยึดถือสืบทอดต่อกันมาและปัจจุบันยังได้รับการปฏิบัติอย่างเคร่งครัดนั้น ในประเพณีของชาวผู้ไทพ่อแม่ของฝ่ายหญิง จะเปิดโอกาสให้ชายหนุ่มหญิงสาวได้คุยกันอย่างเสรีหนุ่มสาวจะมีโอกาสพบในโอกาสต่าง ๆ เช่น ในงานประเพณีต่างๆ นอกจากนี้หนุ่ม ๆ ยังไปคุยกับหญิงสาวที่ตนพึงพอใจได้ที่บ้านของหญิงสาวตั้งแต่หัวค่ำจนถึงเช้า เช่นเดียวกับประเพณีของชุมชนในภาคอีสานเกือบทั่ว ๆ ไป โดยฝ่ายหญิงจะนั่งปั่นด้ายอ้าวฝ้าย (หีบฝ้าย) หรือทำงานเล็ก ๆ น้อย ๆ อยู่บนบ้านเรียกว่า “อยู่ค้ำ” ถ้าหญิงสาวนั้นลงมาทำงานอยู่ใกล้ ๆ บ้าน เช่น ดำข้าวหรือขุดหนุมการก่อกองไฟ หรือจุดตะเกียงทำงานอยู่ลานบ้านเรียกว่าการ “ลงช่วง” ในเวลานี้หนุ่ม ๆ ก็จะพากันไปแอ้วสาว (เกี้ยวสาว) บางทีก็มาเป็นกลุ่มและแยกย้ายไปตามบ้านสาวที่ตนหมายปอง โดยบางคนจะเป่าแคนด้วยเป็นสัญลักษณ์ให้สาวอยู่คอยหนุ่ม ๆ ทำนองว่าอ้ายมาแล้ว พอถึงบันไดบ้านสาว ผู้บ่าวจะหยุดเป่าแคนทันที แล้วจึงขึ้นไปบนบันไดบ้าน ในสมัยโบราณก่อนหนุ่มจะขึ้นบ้านไปคุยสาวได้ พอไปถึงบ้านหญิงสาวต้องเรียกให้สาวหย่อนบันไดลงมาให้ การคุยกันในสมัยก่อน มักจะคุยด้วยผญา ถ้าหากพ่อแม่ฝ่ายหญิงยังไม่เข้านอนก็จะพากันหลีกเข้าไปในบ้านเสีย ปล่อยให้หนุ่มสาวได้คุยกันอย่างเสรี โดยที่หนุ่ม ๆ จะลวงเกินหญิงสาวไม่ได้ถ้าเกิดไปลวงเกินเข้าจะ “ผิดผี” ซึ่งถือว่าเป็นเครื่องขัดกลาทางสังคมชาวผู้ไท ต้องเสียผีโดยอาจตกลงยินยอมแต่งงานด้วยหรือหาเครื่องเช่น มีหัวหมูหรือเป็ดหรือไก่ พร้อมด้วยอุ 1 ไหและเงิน 12 บาทไปเช่นผีเรือนฝ่ายหญิงเป็นการถ่ายโทษขอขมา เมื่อหนุ่มสาวตกลงชอบพอใจกันแล้วต่อไปฝ่ายต้องไปสู่ขอ เรียกว่า “ไปโอม” โดยพ่อล่ำ หรือเฒ่าแก่ฝ่ายชาย ไปสู่ขอต่อ “ลุงตาพาเข้า” หรือผู้ใหญ่ฝ่ายหญิง โดยจัดขันหมาก พลุ อุ 1 ไหและเงิน 3 บาท นำไปมอบให้ญาติผู้ใหญ่ฝ่ายหญิง เมื่อรับของไว้แล้วหมากพลูก็จะแจกกินทันทีส่วนอุจะต้องแจกค้ำก่อน และเงินผู้ใหญ่ฝ่ายหญิงจะเป็นฝ่ายเก็บไว้ แล้วจึงตกลงค่าสินสอดและค่าใช้จ่ายในพิธีต่อจากนั้นก็หาฤกษ์ทำยามที่จะปลุก “เฮินซู่” (เรือนหอ) และจะกำหนดวันทำพิธี “หมาย” หรือการจองตัวเจ้าสาวนั่นเอง โดยฝ่ายชายจะส่ง หมากพลู บุหรี่ ขนมหั้ว 2 ตะกร้า ชาวผู้ไทเรียกตะกร้านี้ว่า “กระหยังหมาย” และฝ่ายหญิงจะส่งคืนตะกร้าเปล่ากลับให้ฝ่ายชายเมื่อครบ 3 วัน นับจากวันที่ได้รับตะกร้า หลังจากนั้นฝ่ายชายต้อง “ส่งของฝาก” ไปให้ฝ่ายหญิงอีกครั้ง แต่ต้องเพิ่มเป็น 4 ตะกร้าและตะกร้าเล็ก อีก 1 ตะกร้า

ถ้าหาก ฝ่ายหญิงเป็นลูกสาวของที่ตกลงกันไว้ก็ทำพิธีแต่งงาน โดยพ่อล้าเป็นคนทำพิธีโดยกล่าวสั่งสอนและอวยพรว่าสาวเป็นภาษาพื้นเมืองยี่ดียวจึงผูกแขนให้คู่บ่าวสาว จากนั้นก็จะนำของไหว้ซึ่งอาจเป็นหมอน ที่นอน ผ้าห่มหรือผ้าขาวม้าผูกติดกับใบดอกกรักและเทียนขอขมาพ่อล้าและญาติผู้ใหญ่ของทั้งสองฝ่ายจนครบทุกคนเสร็จพิธี หลังจากพิธีแต่งงานแล้วชาวผู้ไทจะมีพิธีไหว้ผีและพิธีอื่นๆ อีกหลายขั้นตอนจนมีลูกครบ 4 คนจึงเป็นอันเสร็จพิธีแต่งงานของชาวผู้ไท

พิธีเลี้ยงผีตาแฮก

การเลี้ยงผีตาแฮก ซึ่งเป็นประเพณีที่บ่งชี้ว่าเป็นชาวเผ่าไท ซึ่งการเลี้ยงผีตาแฮกเป็นพิธีกรรมเกี่ยวกับการทำนา เชื่อกันว่าเป็นการบอกกล่าวให้ผีนาหรือแม่โพสพช่วยดูแลต้นข้าวให้มีความอุดมสมบูรณ์ การเลี้ยงผีตาแฮกนั้นถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของกรอบชีวิตชาวอีสานที่เรียกว่า “ฮีต 12 -คอง 14” โดยจะเริ่มตั้งแต่เริ่มเข้าฤดูฝนก่อนที่จะมีการไถและคราด พบว่าจะมีการปลูกศาลเล็ก ๆ ขึ้นตามคันนาเพื่อใช้เป็นสถานที่ทำพิธีบูชาผีนาหรือผีเจ้าที่เจ้าทางที่เรียกว่า “ผีตาแฮก” ในพิธีบูชาจะมีอาหาร เช่น ไหว้ หมาก ยาสูบ ไข่ไก่ 1 ฟอง และอุ 1 ไห เพื่อบอกกล่าวให้รับรู้ว่าถึงเวลาทำนาแล้วขอให้ทำนาอย่างราบรื่น ไม่มีอุปสรรคใดๆ ให้ได้ข้าวงาม มักจะทำในวันพุธในฤดูทำนา เมื่อทำพิธีเสร็จเรียบร้อยแล้วจะลงมือทำนาพอเป็นเคล็ดโดยปลูกข้าวไว้ 7 ต้น บริเวณศาลตาแฮก จากนั้นจึงจะทำนาตามปกติ เมื่อถึงฤดูเก็บเกี่ยวก็จะเก็บเกี่ยวข้าวที่ปลูกไว้ที่ศาลตาแฮก จำนวน 7 ต้นนั้นก่อน เมื่อทำนาเสร็จแล้วก็จะมีการทำ “พิธีสู่ขวัญข้าว” “สู่ขวัญควาย” เพื่อเป็นการขอบคุณที่มีส่วนช่วยให้การทำนาเสร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้เฒ่าผู้แก่ในบ้านก็จะเดินไปอวยพรตามบ้านต่าง ๆ เป็นอันเสร็จพิธีการทำนา

พิธีกรรมเกี่ยวกับความตาย (บุญยงก์ เกศเทศ, 2536)

เมื่อมีการตายเกิดขึ้นในหมู่บ้าน เจ้าของบ้านจะเป็นคนจุดพลูเพื่อส่งสัญญาณ ให้ชาวบ้านญาติพี่น้อง หรือแม้แต่ผู้ที่ออกไปไร่นาได้รู้ว่ามีคนตาย ซึ่งเป็นการกระจายข่าวได้เร็ว ซึ่งผู้ที่ออกไปไร่นาก็จะไม่ชนพินเข้ามาในหมู่บ้าน เนื่องจากเชื่อว่าหากชนพินเข้ามาแล้วก็ไม่เป็นมงคลต่อครุว์เรือน จะนำความตายมาให้เหมือนชนพินมาเผาคนตาย แต่หากทราบหลังจากชนพินเข้ามาแล้วก็ให้ทิ้งพินไว้นอกหมู่บ้าน 1 ท่อน เป็นการแก้เคล็ดว่า ได้ช่วยเผาศพคนที่ตายในวันนั้นแล้ว กรณีเมื่อรู้แล้วว่ามีคนตายในหมู่บ้านของชาวผู้ไท ญาติพี่น้องเพื่อนฝูงทั้งบ้านใกล้ไกลก็จะมาช่วยกันจัดงานศพ ผู้ชายจะช่วยกันทำโลงศพแต่มีข้อความว่าผู้ชายที่ยังไม่แต่งงานจะมาช่วยไม่ได้ เพราะเชื่อว่าจะไม่เป็นมงคล และหากยังขึ้นมาช่วย จะไม่ได้แต่งงาน เครื่องไม้เครื่องมือที่นำมาทำโลงศพมี เช่น เลื่อย ค้อน ตะปู เป็นต้น และห้ามนำเอาอุปกรณ์ดังกล่าวไปใช้ในกิจกรรมอื่น จนกว่าจะเผาศพเสร็จและพระกระทำพิธีสวดเรียบร้อยแล้ว สำหรับคนตายนั้น จะได้รับการอาบน้ำแต่งตัวให้ด้วยเสื้อผ้าชุดที่ดีที่สุดของผู้ตาย

เพราะเชื่อว่าผู้ตายจะไปสู่อีกโลกหนึ่ง ศพจะถูกมัดมือมัดเท้า ด้วยด้ายที่เสกเป่าเวทมนต์จากหมอป่องจุดประสงค์เพื่อจะทำให้ดวงวิญญาณของผู้ตายไม่มาหลอกหลอน และไม่ทำให้ญาติเวลาศพถูกเผา นอกจากนี้หมอป่องยังต้องเสกด้ายสายสิญจน์ล้อมรอบบ้านด้วย เพื่อป้องกันดวงวิญญาณเข้ามารบกวนคนในครอบครัว เมื่อมัดศพเรียบร้อยแล้วจะนำศพมาวางบนแผ่นไม้ปูเรือน เพราะถือว่าคนตายไม่ใช่คนปกติแล้ว จากนั้นจะหุ้มโลงศพด้วยผ้าใหม่ ในช่วงนี้ญาติจะต้องจัดหาอาหารให้ผี (ผู้ตาย) ด้วยทุกมื้อ เมื่อเสร็จจากการนำศพใส่โลงแล้ว ญาติผู้ใหญ่ของผู้ตายจะทำพิธีเหยาเสี่ยงทายไข่ ซึ่งจำเป็นต้องเสี่ยงทายว่าควรจะทำศพหรือฝังศพและถ้าฝัง จะฝังไว้บริเวณใด โดยมีพิธีกรรมเสี่ยงทายว่าถ้าผู้ตายชอบอยู่ตรงส่วนบริเวณใด จงบันดาลให้ไข่ที่โยนกลงไปแตกตรงบริเวณนั้น ตามที่ต้องการ ญาติพี่น้องก็จะปฏิบัติตามที่เสี่ยงทาย

พิธีกรรมเกิด (บุญยงค์ เกศเทศ, 2536)

การเกิดจะเริ่มตั้งแต่ตั้งครรภ์ เมื่อหญิงผู้ใดตั้งครรภ์จะมีชื่อยกเว้นหรือ “กะลำ” หลายประการสำหรับหญิงผู้นั้น เป็นต้นว่า ห้ามเดินผ่านบริเวณที่กำลังข้อมใหม่ เชื่อว่าจะทำให้ข้อมสีไม่ติด ห้ามห้ามโลงศพ โดยเชื่อว่าเป็นมงคลกับลูกในท้องและลูกอาจตาย เมื่อจะคลอด ญาติพี่น้องจะไปเชิญหมอป่องมาทำพิธีไล่ผีบริเวณที่จะทำคลอด โดยเสกเป่าด้วยสายสิญจน์ซึ่งไว้รอบบริเวณนั้น และให้ผู้ที่จะเป็นแม่แหวนคอไว้ด้วย เมื่อคลอดทารกออกมาและได้ตัดรกแล้ว ก็นำรกไปฝังไว้ที่ใต้บันได โดยก่อกองไฟไว้ด้านบน เพราะเชื่อว่าจะทำให้เด็กเป็นคนรักถิ่นฐาน ไม่ทิ้งบ้านเรือนไปอยู่ที่อื่น จากนั้นก็นำเด็กไปล้างทำความสะอาด แล้วห่อร่างกายเด็กด้วยผ้านำมาวางบนกระด้ง บนกระด้งจะมีเข็ม และหนังสือวางไว้ เพราะเชื่อว่าจะทำให้เด็กเป็นคนฉลาดหลักแหลม ได้กระดงจะมีมีดพร้าวางอยู่ เชื่อว่าจะทำให้เด็กเป็นคนขยันขันแข็งในการทำงาน ญาติผู้ใหญ่จะผูกข้อมมือและให้พรเด็กให้โตเร็ว ๆ ให้รู้จักเลี้ยงพ่อแม่

ชาวผู้ไทจะมีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์อีกอย่างหนึ่งที่เห็นได้เด่นชัด คือการทอผ้าชิ้นหมีตีนต่อ ซึ่งตีนต่อของชาวผู้ไทนั้น จะมีขนาดเล็กกว้าง 4-5 นิ้วเรียกว่า “ตีนเต้า” ทอเป็นหมีสามตีนหมี หมีข้อมราม จนเป็นสี่ข้อมรามแก่เกือบเป็นสีดำแต่ชาวบ้านทั่วไปมักเรียกว่า “ผ้าดำ” หรือ “ชิ้นดำ” ลักษณะเด่นของชิ้นหมีชาวผู้ไทจะมีการทอเป็นลวดลาย เช่น ทอเป็นลายนาเล็ก ๆ นอกจากนี้มีลายอื่น ๆ เช่น หมีปลา หมีกระจิง หมีข้อม ทำเป็นหมีคันมิได้ทอเป็นผ้าหมีทั้งผืน สีที่นิยมทำมาทอคันไว้คือ สีเขียว สีน้ำเงิน สีแดง สีม่วง พื้นมักใช้เครื่องทอด้วยส้อมปักอ้อย

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2540) ได้กล่าวถึง พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะชาวต่างประเทศ จะมีความคาดหวังในเรื่องการกำหนดทิศทางของตัวเอง ความต้องการความสะดวกสบายในการท่องเที่ยวที่ค่อนข้างสูง สอดคล้องกับการรวบรวมความคิดเห็นของ

นักทอ่งเที๋ยและผู้นำการทอ่งเที๋ยในสถานที่ต่างๆที่สะท้อนปัญหาโดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับเส้นทางการทอ่งเที๋ย เช่น ขาดการให้ข้อมูลและบอกทิศทางอย่างชัดเจน ขาดความต่อเนื่องของเส้นทางเข้าถึงแหล่งทอ่งเที๋ย การเข้าถึงแหล่งทอ่งเที๋ยไม่สะดวกสบาย เป็นต้น

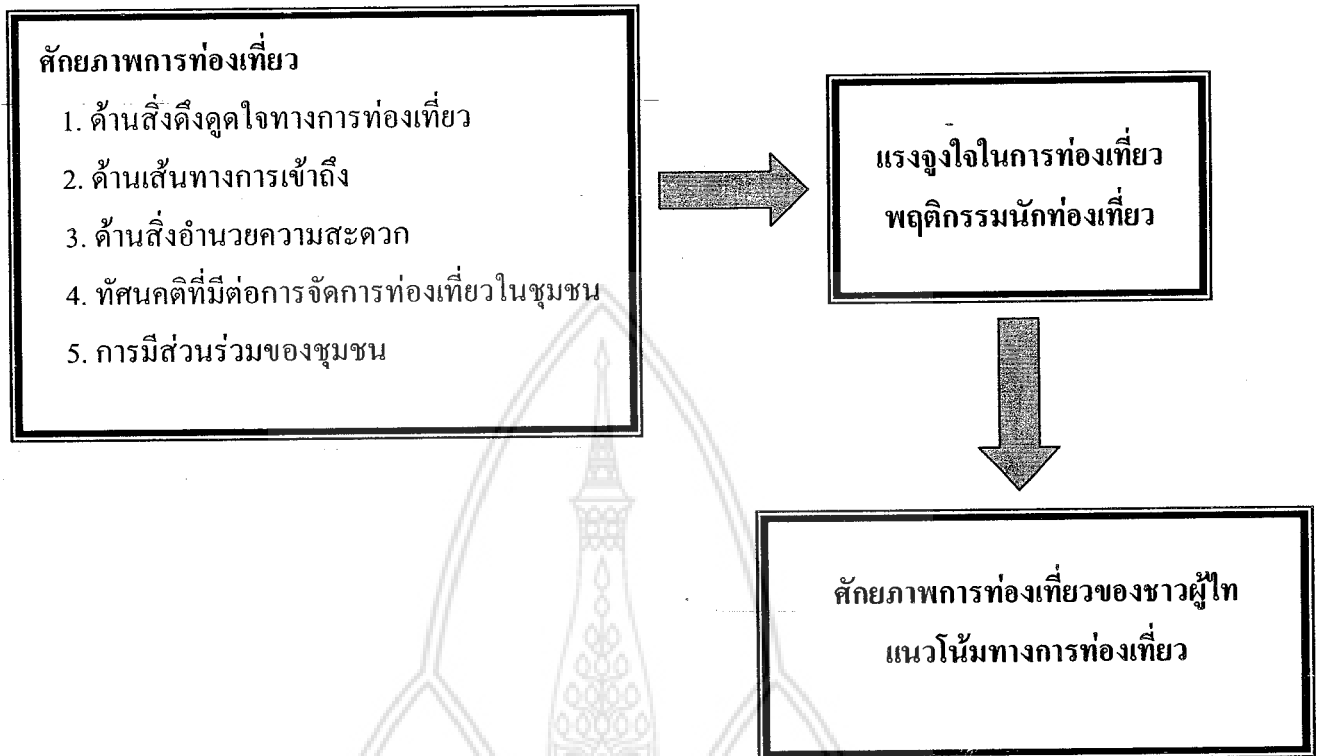
ประสิทธิ์ คุนุรัตน์ และคณะ (2546) อ้างถึงการสัมมนาการทอ่งเที๋ยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบปัญหาสำคัญคือ แหล่งทอ่งเที๋ยกระจายอยู่ห่างไกลกัน ไม่มีแหล่งดึงดูดนักทอ่งเที๋ยอย่างสม่ำเสมอ ปัญหาของนักทอ่งเที๋ยคือไม่รู้จักแหล่งทอ่งเที๋ยความไม่สะดวกในการเข้าถึงแหล่งทอ่งเที๋ย เป็นต้น

เพ็ญศรี เจริญวานิช และคณะ (2546) ได้รวบรวมแนวความคิดจากหลายข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพการทอ่งเที๋ยภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่าปัจจัยสภาพการเข้าถึงพื้นที่แหล่งทอ่งเที๋ย สามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบในการศึกษา พัฒนาเส้นทางทอ่งเที๋ย เพื่อยกระดับคุณภาพของแหล่งทอ่งเที๋ยให้สูงขึ้น

จิราภรณ์ วุฒิพันธุ์ (2544) ได้ศึกษาเกี่ยวกับชาวผู้ไทว่า มีถิ่นฐานอยู่ในเขตจังหวัดนครพนม กาศสินธุ์ มุกดาหาร สกลนคร และบางส่วนของจังหวัดอุบลราชธานี อุดรธานี และเลย เป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่รักษาวัฒนธรรมของ ตนไว้ได้อย่างดี การแต่งกาย ผู้ชายนิยมนุ่งกางเกงขาสั้น ครี้งน่อง (ขาก๊วย) สีด้าหรือนุ่งโสร่งตาทหารกรุก เสื้อใช้ผ้าสีด้า ชนิดเดียวกับกางเกง คอกลมแคบชิดคอ ผ่าอกตลอด ชายเสื้อผ่าข้าง แขนยาวหรือแขนสั้นก็ได้ มีผ้าคาดเอว และ โปกศีรยะ ผู้ชายโบราณมักนิยมสักแขนขาลายด้วย หมึกสีด้าแดง ถือเป็นเครื่องราง ส่วนผู้หญิง นิยมนุ่ง ผ้าถุงที่ทำจากผ้าฝ้ายข้อมไบครามหรือมะเกลือสีด้าล้วน เย็บต่อด้วยเชิงเป็นริ้วตามยาว สวมเสื้อแขนกระบอก คอตั้ง นิยมสวมเครื่องประดับที่ทำด้วยเงินหรือทองหญิงผู้ไท ทุกคนไม่ว่าสาวหรือแก่ไว้ผมยาวเกล้ามวยสูงเอียงซ้าย เล็กน้อย มีปิ่นหรือลูกประคำประดับที่มวยผม

ประกอบศิริ ภักดีพิณีจ(2545) ได้ศึกษาศักยภาพการจัดการทอ่งเที๋ยเชิงวัฒนธรรมริมกว้านพะเยา กรณีศึกษาชุมชนบ้านร่องไฮ ต.แม่ใส อ.เมือง จ.พะเยา พบว่า ชุมชนมีองค์ประกอบที่เหมาะสมกับการจัดการทอ่งเที๋ยเชิงวัฒนธรรม คือ สิ่งดึงดูดใจและกรเข้าถึง แต่องค์ประกอบด้านสิ่งอำนวยความสะดวกยังต้องพัฒนาต่อไป ทั้งนี้ยังพบว่าชุมชนต้องการที่จะพัฒนาแหล่งทอ่งเที๋ยในทุกด้าน คือ ด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อม ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านกิจกรรมภายในแหล่งทอ่งเที๋ย ด้านสวัสดิภาพและความปลอดภัย ด้านบริหารจัดการ และสิ่งที่นักทอ่งเที๋ยต้องการมากที่สุดคือ ด้านสวัสดิภาพและความปลอดภัย แต่มีความต้องการในระดับปานกลางในด้าน โครงสร้างพื้นฐานและด้านกิจกรรมในแหล่งทอ่งเที๋ย

5. กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

๑๐

๘

156.5

๐.๘

๕๖๖๔

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาศักยภาพและแนวโน้มการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนผู้ไท” เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยทำการศึกษาศักยภาพและแนวโน้มการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจากประชาชนชาวผู้ไทและหน่วยงานราชการที่มีส่วนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพื่อเป็นฐานข้อมูลความรู้และเป็นต้นแบบในการพัฒนาชุมชนและแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนต่างๆ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดประชากร และการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. ข้อมูลและแหล่งข้อมูล
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนกรกฎาคม 2550 – กันยายน 2550 มีรายละเอียดของวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การกำหนดประชากร และการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรในการศึกษาแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1.1.1 ประชาชนผู้ไทที่อาศัยอยู่ในอำเภอหนองสูง อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร อำเภอเขาวง อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

อำเภอ	จำนวน		รวม
	ชาย	หญิง	
อ. หนองสูง	10,371	10,503	20,874
อ. คำชะอี	23,401	23,586	46,987
อ. เขาวง	17,437	17,693	35,130
อ. กุฉินารายณ์	50,163	50,586	100,749
รวม	101,372	102,368	203,740

1.1.2 หน่วยงานราชการที่มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
ของชุมชนผู้ไท ได้แก่

1.1.2.1 เทศบาลอำเภอ

1.1.2.2 โรงเรียน

1.1.2.3 สำนักงานจังหวัด

1.1.2.4 องค์การบริหารส่วนตำบล

1.1.2.5 สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

1.1.3 นักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวเพื่อสัมผัสวัฒนธรรมผู้ไทในจังหวัดมุกดาหาร
จังหวัดกาฬสินธุ์

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ ประชาชนชาวผู้ไทที่อาศัยอยู่ในอำเภอ
หนองสูง อำเภอกำชะอี จังหวัดมุกดาหาร อำเภอเขาวง อำเภอภูจินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งถูกสุ่ม
มาด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิอย่างง่าย โดยมี 4 ชั้นภูมิ และใช้ข้อมูลสถิติประชากรปี 2549
ในการคำนวณกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ TARO YAMANE คำนวณกลุ่มตัวอย่างระดับความเชื่อมั่น 95 %

$$n = \frac{N}{1 + Nd^2}$$

เมื่อ	n	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา
	N	แทน	ขนาดประชากรทั้งหมดที่จะศึกษา
	d	แทน	ความคาดเคลื่อนที่ยอมให้ผิดพลาดได้ไม่เกิน ร้อยละ 5 (0.05)

สำหรับขนาดตัวอย่างของแต่ละชั้นภูมิ กำหนดขนาดตัวอย่าง อย่างเป็นสัดส่วนกับขนาด
ประชากรของแต่ละชั้นภูมิ ดังสูตรต่อไปนี้

$$n_i = \frac{n \times N_i}{N}$$

N_i แทน ประชากรของชั้นภูมิที่ i

$$N = N_1 + N_2$$

n_i แทน ขนาดกลุ่มตัวอย่างของชั้นภูมิที่ i

$$i = 1, 2$$

$$\begin{aligned}
 \text{หาขนาดกลุ่มตัวอย่าง} \quad n &= \frac{203,740}{1+203,740 (0.05)^2} \\
 &= \frac{203,740}{509.35} \\
 &= 399.98 \approx 400 \text{ คน}
 \end{aligned}$$

หาขนาดของ n_1, n_2 โดยการหาสัดส่วน ดังนี้

$$n_1 = \frac{400 \times 20,874}{203,740}$$

$$= 40.98 \text{ คน}$$

$$\approx 41 \text{ คน}$$

$$n_2 = \frac{400 \times 46,987}{203,740}$$

$$= 92.24 \text{ คน}$$

$$\approx 92 \text{ คน}$$

$$n_3 = \frac{400 \times 35,130}{203,740}$$

$$= 68.97 \text{ คน}$$

$$\approx 69 \text{ คน}$$

$$n_4 = \frac{400 \times 100,749}{203,740}$$

$$= 197.79 \text{ คน}$$

$$\approx 198 \text{ คน}$$

กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 400 คน โดยแบ่งเป็นชั้นภูมิ ดังนี้

อำเภอ	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
อ. หนองสูง	41
อ. คำชะอี	92
อ. เขาวง	69
อ. กุฉินารายณ์	108
รวม	400

กลุ่มที่ 2 คือ หัวหน้าหน่วยงานราชการที่มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยว หน่วยงานละ 2 คน รวมทั้งสิ้น 10 คน

กลุ่มที่ 3 คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศที่ท่องเที่ยวเพื่อสัมผัสวัฒนธรรมผู้ไท จำนวน 200 คน

2. ข้อมูลและแหล่งข้อมูล

2.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้มาจากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม

2.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้จากการรวบรวมและค้นคว้าวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หนังสือ ตำราทางวิชาการ เอกสาร บทความ งานวิจัย งานวิทยานิพนธ์ และอินเทอร์เน็ต

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 รวบรวมและค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง หนังสือ บทความ เอกสารทางราชการ และงานวิจัย เพื่อศึกษาทฤษฎี หลักเกณฑ์หรือผลการศึกษา ตลอดจนองค์ความรู้เกี่ยวกับการศึกษา สักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และองค์ความรู้อื่นๆ

3.2 สร้างแบบสอบถามเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ โดยแบ่งแบบสอบถามเป็น 3 ชุด คือ

3.2.1 แบบสอบถามสำหรับประชาชนในชุมชน แบ่งเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลด้านลักษณะประชากรศาสตร์

ตอนที่ 2 สักยภาพการท่องเที่ยว ดังนี้

- ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว
- ด้านเส้นทางการเข้าถึง
- ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

ตอนที่ 3 ทักษะจิตที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยวในชุมชน

ตอนที่ 4 การมีส่วนร่วมของชุมชน

3.2.2 แบบสอบถามสำหรับหน่วยงานราชการ (คำถามปลายเปิด)

3.2.3 แบบสอบถามนักท่องเที่ยว แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แรงจูงใจในการท่องเที่ยว

ตอนที่ 3 พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว

3.3 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกลุ่มตัวอย่าง และทดสอบความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ปรับปรุงแก้ไขและนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมกับกลุ่มตัวอย่าง

3.4 นอกจากการใช้แบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีการอื่นร่วมด้วย ดังนี้

3.4.1 การสัมภาษณ์แบบสนทนาอย่างไม่เป็นทางการ(The informal conversation) การถามจะไม่มีการเตรียมประเด็นคำถามไว้ล่วงหน้า เพียงวางกรอบโครงสร้างที่จะสัมภาษณ์ไว้กว้างๆ ไม่เรียงลำดับคำถาม เพียงเปิดประเด็นในการพูดคุยและได้ข้อมูลที่ละเอียดในมุมมองของผู้สัมภาษณ์ โดยไม่กั่วงวลหรือระมัดระวัง เป็นการเปิดกว้างให้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ

3.4.2 การสัมภาษณ์แบบตั้งคำถามไว้ล่วงหน้า(The interview guide) ผู้วิจัยจะเตรียมคำถามประเด็นต่างๆ ที่ต้องการข้อมูลไว้ล่วงหน้า แต่การถามอาจจะไม่เรียงลำดับรวมทั้งอาจมีการสอบถามเพิ่มเติมในประเด็นเกี่ยวเนื่องที่ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ข้อมูลมาหรือพบประเด็นใหม่ เพื่อประโยชน์ต่อการวิเคราะห์มากขึ้น โดยทำการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการการท่องเที่ยวในชุมชน

3.4.3 การสังเกตการณ์(Observation) เพื่อเก็บข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวข้อง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Science) โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยนำเสนอในรูปของตารางพร้อมอธิบายผลการวิเคราะห์ข้อมูล และนำข้อมูลจากคำถามปลายเปิดจากการสัมภาษณ์มาอธิบายผลการศึกษา

4.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ มีดังนี้

4.2.1 ค่าสถิติร้อยละ ใช้อธิบายลักษณะทางประชากรศาสตร์ (เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และภูมิลำเนา)

4.2.2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีการให้คะแนนสำหรับมาตราส่วนประมาณค่า คือ

มากที่สุด	ระดับคะแนน	5	คะแนน
มาก	ระดับคะแนน	4	คะแนน
ปานกลาง	ระดับคะแนน	3	คะแนน
น้อย	ระดับคะแนน	2	คะแนน
น้อยที่สุด	ระดับคะแนน	1	คะแนน

ในการประเมินผล ใช้การแปรผลตามหลักของการแบ่งอันตรภาคชั้น (Class interval) โดยใช้สูตรคำนวณความกว้างของช่วงชั้น (มัลลิกา บุญนาค, 2537) ดังต่อไปนี้

$$Interval(I) = \frac{Range(R)}{Class(C)}$$

$$= \frac{5-1}{5}$$

$$= 0.80$$

เมื่อวิเคราะห์ได้ค่าเฉลี่ยแล้ว ผู้วิจัยได้กำหนดการแปลความหมายดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.21 – 5.00	แสดงว่า	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.41 – 4.20	แสดงว่า	มาก
ค่าเฉลี่ย	2.61 – 3.40	แสดงว่า	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.81 – 2.60	แสดงว่า	น้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.80	แสดงว่า	น้อยที่สุด

4.2.2.1 หาค่าเฉลี่ย (Mean) โดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2541)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมคะแนนทั้งหมด
 n แทน ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

4.2.2.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD) โดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2541)

$$SD = \sqrt{\frac{n \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ SD แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 $\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
 $(\sum X)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
 n แทน ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

4.2.3 การวิเคราะห์อนุกรมเวลา (Time Series Analysis)

ส่วนประกอบของอนุกรมเวลา

1. **ค่าแนวโน้ม (Long Term Trend : T)** ค่าแนวโน้มเป็นการแสดงถึงการเคลื่อนไหวหรือเปลี่ยนแปลงของข้อมูลในระยะยาว เช่น ปริมาณการใช้ไฟฟ้าของประเทศไทย, ปริมาณการนำเข้าน้ำมันดิบ เป็นต้น

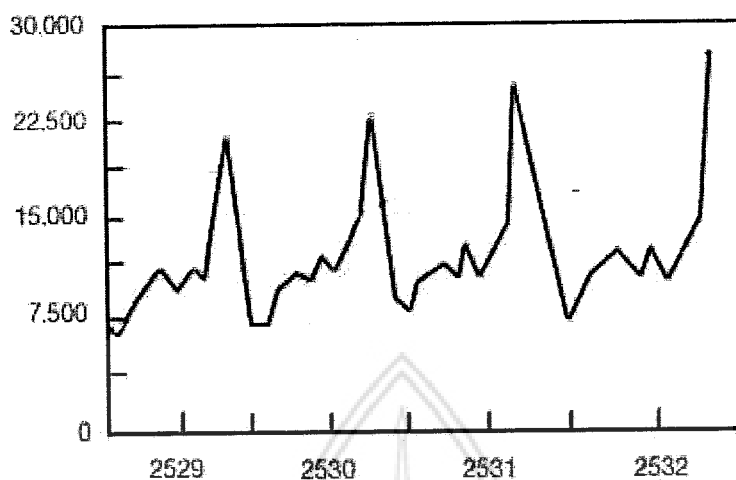
2. **ค่าการผันแปรตามฤดูกาล (Seasonal Variation : S)** หมายถึงการเปลี่ยนแปลงตามฤดูกาล โดยเกิดขึ้นซ้ำ ๆ กันในรอบ 1 ปี จนกลายเป็นแบบแผนเดียวกัน เช่น ผลผลิตข้าวจะสูงในช่วงไตรมาสแรกของปี, ยอดขายของห้างสรรพสินค้าจะสูงในช่วงปลายปี, เป็นต้น ในการวิเคราะห์การผันแปรตามฤดูกาลนี้จะวัดออกมาในรูปของดัชนีฤดูกาล (Seasonal Index)

3. **ค่าการผันแปรตามวัฏจักร (Cyclical Variation: C)** หมายถึงการเคลื่อนไหวที่เป็นไปตามวัฏจักร (เช่น วัฏจักรธุรกิจ) ซึ่งการเคลื่อนไหวตามวัฏจักรนี้จะมีลักษณะคล้ายกับการผันแปรตามฤดูกาล แต่จะมีระยะเวลาที่ยาวนานกว่า

4. **การผันแปรเนื่องจากเหตุการณ์ไม่ปกติ (Irregular Variation: I)** การผันแปรชนิดนี้ไม่แน่นอน ไม่สามารถคาดการณ์ได้ล่วงหน้า เช่น ภัยธรรมชาติ, สงคราม, การนัดหยุดงาน, เป็นต้น

การวิเคราะห์ความผันแปรตามฤดูกาลเพื่อหาแนวโน้มทางการท่องเที่ยว

เป็นการเปลี่ยนแปลงข้อมูลมีลักษณะการเพิ่มขึ้น หรือลดลงในลักษณะเดียวกันของรอบระยะเวลาหนึ่งที่แน่นอน เรียกว่า การเปลี่ยนแปลงตามฤดูกาล หน่วยของระยะเวลาสำหรับข้อมูลอาจเป็นรายชั่วโมง รายวัน รายสัปดาห์ รายเดือน รายไตรมาส สำหรับข้อมูลรายปีไม่มีการแปรผันตามฤดูกาล การเปลี่ยนแปลงตามฤดูกาลนั้นกำหนดระยะเวลาการเกิดซ้ำในรอบหนึ่งๆ ได้ค่อนข้างแน่นอน ตัวอย่างเช่น ยอดขายรายเดือนของห้างสรรพสินค้าแห่งหนึ่ง

กราฟแสดงยอดขายรายเดือนของห้างสรรพสินค้าแห่งหนึ่ง

จากกราฟ จะเห็นว่ายอดขายของห้างสูงประมาณเดือนธันวาคมของทุกปี ซึ่งเป็นเทศกาลคริสต์มาส และปีใหม่ ประชาชนจึงมีการจับจ่ายใช้สอยมาก ส่วนในราวเดือนพฤษภาคมของทุกปี ยอดขายจะต่ำกว่าในเดือนอื่น ๆ ที่เป็นเช่นนี้เพราะเป็นช่วงเปิดภาคเรียน ประชาชนต้องเตรียมเงินไว้สำหรับค่าใช้จ่ายในการศึกษาของบุตรหลาน

การใช้เลขดัชนีฤดูกาล

1. ใช้เพื่อขจัดอิทธิพลของฤดูกาลออกจากข้อมูลอนุกรมเวลา ทำให้รู้ถึงสภาพที่แท้จริงของข้อมูลว่าถ้าไม่มีเรื่องฤดูกาลเข้ามาเกี่ยวข้องกับข้อมูลควรจะเป็นอย่างไร ทำได้โดยนำข้อมูลอนุกรมเวลาที่มีอยู่หารด้วยดัชนีฤดูกาล Y/S

2. ใช้ในการพยากรณ์ข้อมูลในอนาคต ซึ่งทำได้โดยนำค่าแนวโน้ม (\hat{Y}) คูณกับดัชนีฤดูกาล คือว่าต้องการพยากรณ์ฤดูกาลใดก็ให้นำค่าแนวโน้มของฤดูกาลนั้น ๆ คูณกับดัชนีฤดูกาลนั้น ๆ ค่าพยากรณ์เท่ากับ $\hat{Y} * S$

วิธีเฉลี่ยเคลื่อนที่ (The Moving Average Method) วิธีนี้จะลดอิทธิพลของเหตุการณ์ที่ผิดปกติลงได้ และทำให้ข้อมูลนั้นราบเรียบยิ่งขึ้น ซึ่งมีวิธีการทำดังนี้

1. เลือกจำนวนระยะ (จำนวนข้อมูล) ที่จะใช้เฉลี่ยในแต่ละครั้ง เช่น 3 ระยะก็คือการเฉลี่ยข้อมูลทีละ 3 ตัว เป็นต้น ปกติแล้วจะเลือกระยะที่เป็นเลขคี่ เพราะค่าเฉลี่ยที่ได้จะตกอยู่กึ่งกลางระยะพอดี

2. เมื่อหาค่าเฉลี่ยกลุ่มแรกได้แล้ว จะหาค่าเฉลี่ยกลุ่มที่ 2 ทำได้โดยตัดข้อมูลตัวแรกของกลุ่มแรกออกแล้วเอาข้อมูลตัวที่อยู่ถัดไปแทน เพื่อให้ครบจำนวนตามที่กำหนด

3. ทำอย่างนี้ไปจนหมดข้อมูลทุกตัว

4. นำค่าเฉลี่ยทั้งหมดไปเขียนกราฟเพื่อประมาณค่าแนวโน้มต่อไป

การคำนวณหาค่าแนวโน้มเป็นดังนี้

1. แบ่งข้อมูลออกเป็น 2 กลุ่มเท่ากัน กรณีที่ข้อมูลเป็นเลขคี่ สามารถทำได้ 2 ลักษณะ คือ ตัดข้อมูลตรงกลางทิ้งไป หรือ นำเอาข้อมูลตรงกลางรวมเข้าทั้ง 2 กลุ่ม
2. หาค่ากลางของข้อมูลทั้ง 2 กลุ่มโดยใช้วิธีเฉลี่ยเลขคณิต (\bar{x}) หรือ ใช้ค่า มัชฌิมานก็ได้ โดยค่ากลางที่ได้จะตกอยู่ในจุด (ปี) ตรงกลางของช่วงเวลาของแต่ละกลุ่ม
3. หาช่วงเวลาที่ค่ากลางทั้งสอง (\bar{y}_1, \bar{y}_2) ตกอยู่ว่าห่างกันกี่ปี
4. หาค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระ (X) คือ b เพื่อนำไปใช้ในสมการ $\hat{Y} = a+bx$ หาค่า b จาก $b = (\bar{y}_2 - \bar{y}_1) / \text{ช่วงเวลาที่ } \bar{y}_1 \text{ และ } \bar{y}_2 \text{ ห่างกัน}$
5. แทนค่า a และ b ในสมการ $\hat{Y} = a+bx$ โดยที่ $a = \bar{y}_1$ และบอกหน่วยของ X, หน่วยของ Y และจุดเริ่มต้นของสมการ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาศักยภาพและแนวโน้มการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนผู้ไท” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนผู้ไท ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติที่มีต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนผู้ไท และเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนผู้ไท โดยมีกลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือประชาชนผู้ไทที่อาศัยอยู่ในอำเภอหนองสูง อำเภอลำชะอี จังหวัดมุกดาหาร อำเภอเขาวง อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ รวม 400 คน และนักท่องเที่ยวจำนวน 200 คน รวมทั้งสัมภาษณ์ หน่วยงานราชการที่มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนผู้ไท

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนักท่องเที่ยว

1.1 ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
- ชาย	117	58.5
- หญิง	83	41.5
อายุ		
- 15 - 25 ปี	35	17.5
- 26 - 35 ปี	90	45.0
- 36 - 45 ปี	66	33.0
- 46 - 55 ปี	9	4.5
สถานภาพ		
- โสด	104	52.0
- สมรส	86	43.0
- หย่า/หม้าย	10	5.0

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
- มัธยมศึกษาตอนปลาย/เทียบเท่า	8	4.0
- อนุปริญญา/เทียบเท่า	43	21.5
- ปริญญาตรี	138	69.0
- สูงกว่าปริญญาตรี	11	5.5
อาชีพ		
- รัฐบาล / รัฐวิสาหกิจ	98	49.0
- ค้าขาย	2	1.0
- พนักงานบริษัท / ลูกจ้าง	93	46.5
- นักเรียน/นักศึกษา	7	3.5
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
- ต่ำกว่า 5,000 บาท	7	3.5
- 5,001 – 10,000 บาท	50	25.0
- 10,001 – 15,000 บาท	57	28.5
- 15,001 – 20,000 บาท	21	10.5
- 20,001 - 25,000 บาท	19	9.5
- 25,001 - 30,000 บาท	24	12.0
- 30,001 - 35,000 บาท	9	4.5
- 35,001 บาท ขึ้นไป	13	6.5

จากตาราง พบว่า นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวเป็นเพศชาย จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 58.5 และเพศหญิง จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 41.5 มีอายุ 26-35 ปี จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 17.5 รองลงมาคือ อายุ 36-45 ปี จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 33.0 ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 52.0 สมรสแล้ว จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 43.0 ส่วนระดับการศึกษานั้นส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 69.0 รองลงมาคือ สำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญา หรือเทียบเท่า จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 21.5 ประกอบอาชีพรัฐบาล/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 49.0 รองลงมาคือพนักงานบริษัท/ลูกจ้าง จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 46.5 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระหว่าง 10,001-15,000 บาท จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 28.5 รองลงมาคือ ระหว่าง 5,001-10,000 บาท จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 25.0

1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับแรงจูงใจในการท่องเที่ยว

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแรงจูงใจในการท่องเที่ยว

แรงจูงใจ	\bar{x}	SD.	แปลผล
ผู้ที่มีวัฒนธรรมประเพณีที่แตกต่างจากชุมชนอื่น	4.39	0.75	มากที่สุด
ผู้ที่มีวัฒนธรรมที่หลากหลายน่าสนใจ	4.44	0.69	มากที่สุด
ผู้ที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่น่าสนใจ	4.41	0.61	มากที่สุด
สภาพธรรมชาติของพื้นที่ที่ผู้ไปเที่ยวมีความสมบูรณ์ทางนิเวศ	4.27	0.65	มากที่สุด
ผู้ไปเที่ยวทำให้ท่านได้เรียนรู้โลกใบใหม่ที่ท่านไม่เคยรู้จัก	3.46	1.09	มาก
ผู้ไปเที่ยวมีภาษาพูดที่ดึงดูดให้มาท่องเที่ยว	4.45	0.66	มากที่สุด
ผู้ไปเที่ยวมีเครื่องแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์	4.49	0.59	มากที่สุด
ผู้ไปเที่ยวทำให้ท่านรู้สึกผ่อนคลายจากความวุ่นวายในเมือง	4.11	0.79	มาก
ผู้ไปเที่ยวมีวัฒนธรรมการกินที่ท่านไม่เคยรู้จักมาก่อน	3.33	1.15	ปานกลาง
ผู้ไปเที่ยวมีงานหัตถกรรมที่สวยงามและเป็นเอกลักษณ์	4.49	0.63	มากที่สุด
ภาพรวม	4.45	0.52	มากที่สุด

จากตาราง พบว่า แรงจูงใจในการท่องเที่ยวโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า สิ่งก่อให้เกิดแรงจูงใจในการท่องเที่ยวมากที่สุด คือ ผู้ไปเที่ยวมีเครื่องแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ ($\bar{x} = 4.49$, SD. = 0.59) ผู้ไปเที่ยวมีงานหัตถกรรมที่สวยงามและเป็นเอกลักษณ์ ($\bar{x} = 4.49$, SD. = 0.63) รองลงมาคือ ผู้ไปเที่ยวมีภาษาพูดที่ดึงดูดให้มาท่องเที่ยว ($\bar{x} = 4.45$, SD. = 0.66) ผู้ไปเที่ยวมีวัฒนธรรมที่หลากหลายน่าสนใจ ($\bar{x} = 4.44$, SD. = 0.69) และผู้ไปเที่ยวมีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่น่าสนใจ ($\bar{x} = 4.41$, SD. = 0.61) ตามลำดับ

1.3 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยว

1.3.1 เวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยวครั้งนี้ โดยเฉลี่ย 1.53 วัน

1.3.2 ช่วงเวลาในการเดินทางท่องเที่ยว

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละเกี่ยวกับช่วงเวลาในการเดินทางท่องเที่ยว

ช่วงเวลา	จำนวน	ร้อยละ
วันธรรมดา	18	9.0
วันหยุดปลายสัปดาห์	115	57.5
วันลาพักร้อนประจำปี	19	9.5
วันหยุดตามเทศกาล	37	18.5
อื่น ๆ (แล้วแต่สะดวก)	11	5.5
รวม	200	100.0

จากตาราง พบว่า ช่วงเวลาที่นิยมเดินทางท่องเที่ยวมากที่สุดคือ ช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 57.8 รองลงมาคือ วันหยุดตามเทศกาล จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 18.5 และวันลาพักร้อนประจำปี จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 9.5

1.3.3 รูปแบบการเดินทางท่องเที่ยว

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนและร้อยละของรูปแบบการเดินทางท่องเที่ยว

รูปแบบ	จำนวน	ร้อยละ
มาคนเดียว	122	61.0
มากับเพื่อน	16	8.0
มากับบุคคลในครอบครัวและญาติ	5	2.5
มากับบริษัทนำเที่ยว	57	28.5
รวม	200	100.0

จากตาราง พบว่า นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางท่องเที่ยวคนเดียวมากที่สุด จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 61.0 รองลงมาคือ มากับบริษัทนำเที่ยว จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 28.5 และมากับเพื่อน จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 8.0 ตามลำดับ

1.3.4 พาหนะในการเดินทางท่องเที่ยว

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนและร้อยละของพาหนะในการเดินทางท่องเที่ยว

พาหนะ	จำนวน	ร้อยละ
รถยนต์ส่วนตัว	113	56.5
รถบริษัทนำเที่ยว	14	7.0
บริการเช่ารถตู้	56	28.0
รถโดยสารประจำทาง	17	8.5
รวม	200	100.0

จากตาราง พบว่า พาหนะที่นิยมใช้เดินทางในการท่องเที่ยว คือ รถยนต์ส่วนตัวจำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 56.5 รองลงมาคือ บริการเช่ารถตู้ จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 28.0 และรถโดยสารประจำทาง จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 8.5 ตามลำดับ

1.3.5 สินค้าของที่ระลึกที่เลือกซื้อ

ตารางที่ 6 แสดงจำนวนและร้อยละของสินค้าของที่ระลึก

สินค้าของที่ระลึก	จำนวน	ร้อยละ
อาหารพื้นเมือง	50	25.0
สินค้าจากจินตนาการ เช่น ของเล่นเด็ก เครื่องสำอาง เครื่องใช้ไฟฟ้า เป็นต้น	1	0.5
ผ้าไหม ผ้าพื้นเมือง	115	57.5
เครื่องจักสาน สินค้าหัตถกรรม	17	8.5
กล้วยไม้ป่า ของป่าต่างๆ	2	1.0

จากตาราง พบว่า ของที่ระลึกที่นิยมซื้อมากที่สุด คือ ผ้าไหม ผ้าพื้นเมือง จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 57.5 รองลงมาคือ อาหารพื้นเมือง จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 25.0 และเครื่องจักสาน สินค้าหัตถกรรม จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 8.5 ตามลำดับ

1.3.6 สื่อที่ทำให้รู้จักแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมผู้ไท

ตารางที่ 7 แสดงจำนวนและร้อยละของสื่อที่ทำให้รู้จักแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมผู้ไท

สื่อ	จำนวน	ร้อยละ
โทรทัศน์	24	12.0
แผ่นพับของ ททท.	11	5.5
นิตยสารการท่องเที่ยว	20	10.0
เว็บไซต์	135	67.5
บุคคลที่รู้จัก	10	5.0
รวม	200	100.0

จากตาราง พบว่า สื่อที่ทำให้รู้จักแหล่งท่องเที่ยวผู้ไทมากที่สุด คือ เว็บไซต์ จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 67.5 รองลงมาคือ โทรทัศน์ จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 12.0 นิตยสารการท่องเที่ยว จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0 และบุคคลที่รู้จัก จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 5.0 ตามลำดับ

1.3.7 วัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยว

ตารางที่ 8 แสดงจำนวนและร้อยละของวัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์	จำนวน	ร้อยละ
เพื่อพักผ่อน และหลีกเลี่ยงความวุ่นวาย	42	21.0
เพื่อสัมผัสวัฒนธรรมที่แตกต่างจากเดิม	76	38.0
เพื่อประสบการณ์	63	31.5
เพื่อค้นหาและเรียนรู้วิถีชาวบ้าน	122	61.0
เพื่อให้เข้าถึงแก่นแท้ของมนุษย์	9	4.5
เพื่อแสวงหาความแตกต่างจากสิ่งที่คุ้นเคย	75	37.5
เพื่อติดต่อทางธุรกิจ ประชุม สัมมนา	91	45.5
รวม	200	100.0

จากตาราง พบว่า วัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยว คือ เพื่อค้นหาและเรียนรู้วิถีชีวิตชาวบ้าน จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 61.0 รองลงมาคือ เพื่อติดต่อทางธุรกิจ ประชุม สัมมนา จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 45.5 เพื่อสัมผัสวัฒนธรรมที่แตกต่างจากเดิม จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 38.0 เพื่อแสวงหาความแตกต่างจากสิ่งที่คุ้นเคย จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 37.5 และเพื่อประสบการณ์ จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 31.5 ตามลำดับ

1.3.8 การกลับมาท่องเที่ยวอีกครั้ง

ตารางที่ 9 แสดงจำนวนและร้อยละของการกลับมาท่องเที่ยวอีกครั้ง

การกลับมาท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
มา	190	95.0
ไม่มา	10	5.0
รวม	200	100.0

จากตาราง พบว่า นักท่องเที่ยวคิดว่าจะกลับมาท่องเที่ยวที่นี่อีกครั้ง จำนวน 190 คน คิดเป็นร้อยละ 95.0 และไม่กลับมาท่องเที่ยวอีก จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 5.0

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลประชาชนในท้องถิ่น

2.1 ข้อมูลทั่วไปของประชาชนในท้องถิ่น

ตารางที่ 10 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของประชาชนในท้องถิ่น

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
- ชาย	148	37.0
- หญิง	252	63.0
อายุ		
- 15 - 25 ปี	10	2.5
- 26 - 35 ปี	60	15.0
- 36 - 45 ปี	89	22.3
- 46 - 55 ปี	131	32.8
- 56 - 65 ปี	75	18.8
- 66 ปีขึ้นไป	35	8.8
ระดับการศึกษา		
- ประถมศึกษา	339	84.8
- มัธยมศึกษาตอนต้น	27	6.8
- มัธยมศึกษาตอนปลาย/เทียบเท่า	29	7.3
- อนุปริญญา/เทียบเท่า	-	-
- ปริญญาตรี	5	1.3
- สูงกว่าปริญญาตรี	-	-

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพ		
- เกษตรกรรม	298	74.5
- รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ	7	1.8
- ค้าขาย	38	9.5
- พนักงานบริษัท / ลูกจ้าง	16	4.0
- นักเรียน/นักศึกษา	9	2.3
- อื่น ๆ	32	8.0
จำนวนคนในครอบครัวโดยเฉลี่ย 4 คน		
ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนโดยเฉลี่ย 45 ปี		

จากตาราง พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 253 คน คิดเป็นร้อยละ 63.0 และเพศหญิง จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 37.0 อายุ 46 - 55 ปี จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 32.8 อายุ 36 - 45 ปี จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 22.3 อายุ 56 - 65 ปี จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 18.8 ประชาชนส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 339 คน คิดเป็นร้อยละ 84.8 มีอาชีพเกษตรกรรม จำนวน 298 คน คิดเป็นร้อยละ 74.5 รองลงมาคือ อาชีพค้าขาย จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 9.5 จำนวนคนในครอบครัวโดยเฉลี่ย 4 คน และมีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนโดยเฉลี่ย 45 ปี

2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

ตารางที่ 11 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

ศักยภาพ	\bar{x}	SD.	แปลผล
สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว			
1. วิธีการดำเนินชีวิตหรือวิถีชาวบ้านของชาวผู้ไทยมีเอกลักษณ์ และมีความน่าสนใจ	4.78	0.42	มากที่สุด
2. มีการรักษาวัฒนธรรม ประเพณี ให้คงอยู่ต่อไป	4.81	0.39	มากที่สุด
3. มีการจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่เป็นการถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมสู่นักท่องเที่ยว	4.39	0.83	มากที่สุด
4. มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงามและน่าสนใจในบริเวณใกล้เคียง	4.40	0.71	มากที่สุด

ศักยภาพ	\bar{x}	SD.	แปลผล
5. มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้าไปเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติเองได้	3.90	1.05	มาก
6. มีศิลปะ หัตถกรรมที่มีความเป็นเอกลักษณ์	4.56	0.68	มากที่สุด
7. มีแหล่งท่องเที่ยวอื่นในบริเวณใกล้เคียง	4.41	0.66	มากที่สุด
8. มีเทศกาลประจำปีที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาท่องเที่ยวได้	4.13	0.93	มาก
9. มีศิลปะทางด้านดนตรี นาฏศิลป์ที่เป็นเอกลักษณ์บ่งบอกความเป็นผู้ไท	4.42	0.77	มากที่สุด
10. สินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านเช่น ผ้าไหม ผ้าฝ้ายเป็นที่รู้จักและมีชื่อเสียง	4.72	0.54	มากที่สุด
ภาพรวมด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว	4.45	0.52	มากที่สุด
เส้นทางการเข้าถึง			
1. แหล่งท่องเที่ยวตั้งอยู่บนถนนสายหลัก	4.49	0.68	มากที่สุด
2. ถนนที่ผ่านชุมชนสามารถเดินทางต่อไปแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงได้	4.47	0.63	มากที่สุด
3. ชุมชนมีรถโดยสารสาธารณะเข้าไปในชุมชน	3.93	1.03	มาก
4. ถนนที่ตัดผ่านชุมชนเป็นถนนลาดยางมีความสะดวกสบายแม้อยู่ในฤดูฝน	4.50	0.65	มากที่สุด
5. มีเส้นทางการเดินเท้ารอบหมู่บ้านที่มีความสะดวกสบาย	4.40	0.74	มากที่สุด
6. ตลอดเส้นทางมีป้ายบอกทางที่จะเข้ามายังชุมชน	4.14	0.85	มาก
7. มีรถรับจ้างเข้าสู่ชุมชนได้ตลอดเวลา	3.99	1.16	มาก
ภาพรวมด้านเส้นทางการเข้าถึง	4.27	0.67	มากที่สุด
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก			
1. ชุมชนมีสาธารณูปโภคครบ เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์	4.13	0.70	มาก
2. มีการจัดเตรียมด้านการสาธารณสุข	4.41	0.67	มากที่สุด
3. มีสถานที่จอดรถที่มีความปลอดภัย และสร้างความเชื่อมั่นในเรื่องทรัพย์สินให้แก่นักท่องเที่ยวได้	4.60	0.71	มากที่สุด
4. มีร้านอาหาร ร้านค้าเบ็ดเตล็ดในชุมชน	4.12	0.98	มาก

ศักยภาพ	\bar{x}	SD.	แปลผล
5. มีศูนย์บริการด้านการท่องเที่ยว	3.93	0.97	มาก
6. มีร้านจำหน่ายของที่ระลึก	3.98	1.10	มาก
7. มีศูนย์หัตถกรรมและสินค้าของชุมชน	4.01	1.02	มาก
ภาพรวมด้านด้านสิ่งแวดล้อมความสะดวก	4.16	0.73	มาก

จากตาราง พบว่า ศักยภาพการท่องเที่ยว ด้านสิ่งแวดล้อมทางด้านการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.45$, $SD.=0.52$) โดยเมื่อพิจารณารายข้อแล้ว พบว่า สิ่งที่มีศักยภาพในการดึงดูดใจมากที่สุด คือ มีการรักษาวัฒนธรรม ประเพณี ให้คงอยู่ต่อไป ($\bar{x}=4.81$, $SD.=0.39$) รองลงมาคือ วิธีการดำเนินชีวิตหรือวิถีชาวบ้านของชาวผู้ไทมีเอกลักษณ์ และมีความน่าสนใจ ($\bar{x}=4.78$, $SD.=0.42$) สินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านเช่น ผ้าไหม ผ้าฝ้ายเป็นที่รู้จักและมีชื่อเสียง ($\bar{x}=4.72$, $SD.=0.54$) และมีศิลปะหัตถกรรมที่มีความเป็นเอกลักษณ์ ($\bar{x}=4.56$, $SD.=0.68$) ตามลำดับ

ศักยภาพการท่องเที่ยว ด้านเส้นทางการเข้าถึง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.27$, $SD.=0.67$) โดยเมื่อพิจารณารายข้อแล้ว พบว่า สิ่งที่มีศักยภาพในด้านเส้นทางการเข้าถึงมากที่สุด คือ ถนนที่ตัดผ่านชุมชนเป็นถนนลาดยาง มีความสะดวกสบายแม้อยู่ในฤดูฝน ($\bar{x}=4.50$, $SD.=0.65$) รองลงมาคือ แหล่งท่องเที่ยวตั้งอยู่บนถนนสายหลัก ($\bar{x}=4.49$, $SD.=0.68$) ถนนที่ผ่านชุมชนสามารถเดินทางต่อไปแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงได้ ($\bar{x}=4.47$, $SD.=0.63$) และมีเส้นทางการเดินเท้ารอบหมู่บ้าน ที่มีความสะดวกสบาย ($\bar{x}=4.40$, $SD.=0.74$) ตามลำดับ

ศักยภาพการท่องเที่ยว ด้านสิ่งแวดล้อมความสะดวก อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.16$, $SD.=0.73$) โดยเมื่อพิจารณารายข้อแล้ว พบว่า สิ่งที่มีศักยภาพในด้านสิ่งแวดล้อมความสะดวกมากที่สุด คือ มีสถานที่จอดรถที่มีความปลอดภัย และสร้างความเชื่อมั่นในเรื่องทรัพย์สินให้แก่นักท่องเที่ยวได้ ($\bar{x}=4.60$, $SD.=0.71$) รองลงมา คือ มีการจัดเตรียมด้านการสาธารณสุข ($\bar{x}=4.41$, $SD.=0.67$) ชุมชนมีสาธารณูปโภคครบ เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ ($\bar{x}=4.13$, $SD.=0.70$) และมีร้านอาหาร ร้านค้าเบ็ดเตล็ดในชุมชน ($\bar{x}=4.12$, $SD.=0.98$) ตามลำดับ

2.4 ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยวในชุมชน

ตารางที่ 12 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนคติที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยวในชุมชน

ทัศนคติ	\bar{x}	SD.	แปลผล
1. ประชาชนในชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว	4.53	0.65	มากที่สุด
2. หากมีการท่องเที่ยวในชุมชนต้องไม่ทำลายขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมและประเพณีของท่าน	4.51	0.73	มากที่สุด
3. การวางแผนจัดการท่องเที่ยวในชุมชนจะต้องมีแต่ชุมชนเข้ามาจัดการเท่านั้น	2.51	1.30	น้อย
4. การจัดการท่องเที่ยวควรรับฟังความคิดเห็นของคนในชุมชนด้วย	4.42	0.81	มากที่สุด
5. ชุมชนต้องมีการแบ่งผลประโยชน์ที่เกิดจากการท่องเที่ยวอย่างเท่าเทียมและโปร่งใส	4.69	0.47	มากที่สุด
6. การจัดการท่องเที่ยวต้องมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้	4.75	0.50	มากที่สุด
7. คนในชุมชนต้องมีสิทธิและหน้าที่ดูแลรักษาทรัพยากรในชุมชนให้คงอยู่	4.79	0.47	มากที่สุด
8. ท่านรู้สึกความภาคภูมิใจกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชนของท่าน	4.91	0.30	มากที่สุด
9. หน่วยงานราชการควรเข้ามามีส่วนร่วมส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวในชุมชน	4.90	0.31	มากที่สุด
10. ชุมชนต้องมีส่วนในการกำหนด ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อควรปฏิบัติของการท่องเที่ยวในชุมชน	4.70	0.54	มากที่สุด
ภาพรวม	4.47	0.34	มากที่สุด

จากตาราง พบว่า ทัศนคติที่มีต่อการท่องเที่ยวโดยภาพรวมของชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.47$, $SD.=0.34$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ประชาชนในท้องถิ่นมีความภาคภูมิใจกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชนของท่าน ($\bar{x}=4.91$, $SD.=0.30$) รองลงมาคือ ประชาชนเห็นว่าหน่วยงานราชการควรเข้ามามีส่วนร่วมส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวในชุมชน ($\bar{x}=4.90$, $SD.=0.31$) ประชาชนเห็นว่าคนในชุมชนต้องมีสิทธิและหน้าที่ดูแลรักษาทรัพยากรในชุมชนให้คงอยู่ ($\bar{x}=4.79$, $SD.=0.47$) ประชาชนเห็นว่าจัดการท่องเที่ยวต้องมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ($\bar{x}=4.75$, $SD.=0.50$) ตามลำดับ

2.4 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยวของชุมชน

ตารางที่ 13 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยวของชุมชน

การมีส่วนร่วม	\bar{x}	SD.	แปลผล
1. ท่านเคยมีส่วนร่วมในการวางแผนหรือให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการด้านการท่องเที่ยว	3.45	1.06	มาก
2. ท่านเข้าร่วมในการจัดระดมความคิดเห็น เพื่อพบปะพูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยว	3.42	1.07	มาก
3. ท่านเข้าร่วมประชุม สัมมนา อบรม ในเรื่องการจัดการท่องเที่ยว	3.49	1.10	มาก
4. ท่านเสนอข้อคิดเห็น แนวทาง วิธีการแก้ปัญหา ที่อาจเกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว	3.38	1.28	มาก
5. ท่านเข้าร่วมกิจกรรม เช่น การแสดง การละเล่นพื้นเมือง	3.82	1.07	มาก
6. ท่านเข้าร่วมกิจกรรมรักษาความสะอาด ความสวยงามของสภาพแวดล้อม และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชุมชน	4.26	0.69	มากที่สุด
7. ท่านเคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวและสภาพแวดล้อมภายในแหล่งท่องเที่ยว	3.62	1.07	มาก
8. ท่านร่วมเป็นอาสาสมัครการท่องเที่ยว เช่น เป็นมัคคุเทศก์ หรืออำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว	3.60	1.15	มาก
ภาพรวม	3.63	0.83	มาก

จากตาราง พบว่า การมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยวของชุมชนนั้น อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.63$, $SD.=0.83$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การมีส่วนร่วมในด้านการเข้าร่วมกิจกรรมรักษาความสะอาด ความสวยงามของสภาพแวดล้อม และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชุมชน ($\bar{x}=4.26$, $SD.=0.69$) รองลงมาคือ เข้าร่วมกิจกรรม เช่น การแสดง การละเล่นพื้นเมือง ($\bar{x}=3.83$, $SD.=1.07$) การเคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวและสภาพแวดล้อมภายในแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{x}=3.62$, $SD.=1.07$) และการเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครการท่องเที่ยว เช่น เป็นมัคคุเทศก์ หรืออำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว ($\bar{x}=3.60$, $SD.=1.15$)

3. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์หน่วยงานราชการที่มีส่วนส่งเสริมการท่องเที่ยว

จากการสัมภาษณ์ผู้แทนจากหน่วยงานราชการที่มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนผู้ไท จำนวน 5 หน่วยงาน คือ เทศบาลอำเภอ โรงเรียน สำนักงานจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้ข้อมูล ดังนี้

1. ชุมชนได้รับการส่งเสริมการท่องเที่ยวจากหน่วยงานต่างๆหรือไม่อย่างไร

- ชุมชนได้รับการส่งเสริมการท่องเที่ยวจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ททท. (เขต 3 และ เขต 11) พัฒนาชุมชน ผู้ว่าราชการจังหวัด แรงงานจังหวัด ในการส่งเสริมอาชีพ และประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว
- ชุมชนได้รับงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเพื่อปรับปรุงภูมิทัศน์ และอบรมฝึกอาชีพ
- ชุมชนได้รับการส่งเสริมการท่องเที่ยวจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดในการฝึกอาชีพ การนวดแผนไทยเพื่อบริการนักท่องเที่ยว และประชาชนมีรายได้เพิ่ม
- งานคุ้มครองผู้บริโภค สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด จัดอบรมเรื่องอาหารปรุงสุก
- ชุมชนได้รับงบประมาณ ความรู้ และคำแนะนำต่างๆ จากพัฒนาชุมชน ที่ทำการอำเภอ และเทศบาล

2. หน่วยงานของราชการมีนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวหรือไม่ อย่างไร

- ทางจังหวัดนำโดยผู้ว่าราชการจังหวัดจัดกิจกรรมจังหวัดเคลื่อนที่ เพื่อประชาสัมพันธ์วัฒนธรรมของแต่ละชุมชน
- การท่องเที่ยวเป็นยุทธศาสตร์หนึ่งในแผนพัฒนาจังหวัด 4 ปีที่มีการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง โดยการจัดสรรงบประมาณสนับสนุน
- ส่งเสริมให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น ด้วยการฝึกอาชีพเสริม
- หน่วยงานราชการทุกภาคส่วนร่วมกันแต่งชุดพื้นเมืองเข้าร่วมกิจกรรมกับชาวบ้าน และทุกวันศุกร์

3. ชุมชนมีการวางแผนการจัดการการท่องเที่ยวอย่างไร

- จังหวัดกาฬสินธุ์จัดงานกาชาดและมหกรรมดนตรีโปงลาง เป็นประจำในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี และงานผ้าไหมแพรวา ราชนิแห่งใหม่ ในช่วงเดือนธันวาคมของทุกปี
- มีการจัดตั้งกลุ่มต่างๆคดแต่ละกลุ่มมีหัวหน้ากลุ่มรับผิดชอบ เช่นกลุ่มทำอาหาร และกลุ่มบริหารจัดการ

4. เคยมีการระดมความคิดเห็นเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนอย่างไรบ้าง ได้ผลเป็นอย่างไร

- ชุมชนมีการจัดประชุมคณะกรรมการ Home stay ร่วมกับหน่วยงานราชการ ส่งผลให้ทั้งชุมชนและทางราชการมีแนวทางการพัฒนาเป็นไปในทิศทางเดียวกัน
- การทำประชาคมร่วมกันระหว่างคณะกรรมการจัดการ Home stay กับ อสม.
- คณะกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานราชการจัดประชุมร่วมกันในการส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยการจัดแข่งขันกีฬาพื้นบ้าน และการจัดประกวดบายศรีสู่ขวัญซึ่งด้วยพระราชทาน
- จังหวัดจัดทำ work shop เพื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์จังหวัด 4 ปี ส่งผลให้เกิดโครงการต่างๆเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัด
- ชาวบ้านประชุมร่วมกันเพื่อวางแผนการท่องเที่ยวในชุมชน และติดต่อการท่องเที่ยวของจังหวัดในการนำวิทยากรมาให้ความรู้

5. ประชาชนในชุมชนให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวอย่างไร

- ประชาชนให้ความร่วมมือ และเป็นเจ้าบ้านที่ดี
- สมาชิกทุกคนในกลุ่มมีหน้าที่รับผิดชอบและทุกคนปฏิบัติหน้าที่ได้เป็นอย่างดี
- ประชาชนร่วมมือกันในการรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีผู้ไท โดยเฉพาะการ แต่งกายแบบผู้ไท
- ประชาชนทุกคนช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติโดยการปลูกป่าร่วมกัน
- ประชาชนร่วมกันจัดสถานที่และบ้านเรือนให้สวยงาม
- ชาวบ้านให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการจัดตั้งกลุ่มหรือการแสดงต่างๆ

6. ชุมชนมีการจัดการด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวอย่างไร

- มีเวรยามโดยชาวบ้านสับเปลี่ยนหมุนเวียนตลอดคืน
- มี อพปร. ดูแลรักษาความปลอดภัย และตรวจอาวุธ 24 ชั่วโมง
- มีหน่วยรักษาป่าไม้ให้ความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวในการเที่ยวชมน้ำตก และภูเขา
- งานคุ้มครองผู้บริโภค สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ดูแลเรื่องความปลอดภัยด้านอาหาร
- หมู่บ้านมีลักษณะแบบบ้านพี่เมืองน้อง ไม่มีโจรขโมย มีผู้ใหญ่บ้านและเจ้าหน้าที่ดูแลเรื่องความปลอดภัย

7. ชุมชนมีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม การกำจัดขยะของเสียที่เกิดจากการท่องเที่ยวหรือไม่ อย่างไรบ้าง

- รณรงค์ทำปุ๋ยชีวภาพจากขยะ โดยพัฒนาชุมชนเป็นวิทยากร
- มีการจัดเก็บขยะโดยเทศบาลเป็นผู้จัดเก็บและดำเนินงาน
- ชาวบ้านช่วยกันรักษาความสะอาดบ้านเรือนของแต่ละคน กำจัดขยะโดยวิธี

ธรรมชาติ เช่นฝังกลบเผา

- มีเตาเผาขยะที่ อบต.สร้างให้
- สาธารณสุขอำเภอดูแลเรื่องการควบคุมโรคไข้เลือดออก สำรวจลูกน้ำและยุงลาย

8. มีการจัดการด้านประชาสัมพันธ์วิธีใดบ้าง

- แผ่นพับ
- บ้านโลกโค้งมีการประชาสัมพันธ์ทางอินเทอร์เน็ต เว็บไซต์ของ ททท. โดย
การท่องเที่ยวเขต 3 ดูแลเป็น Web master
- โทรทัศน์ เช่นรายการทุ่งแสงตะวัน และรายการคุณคำรณ ห่วงหวังศรี
ทางช่อง 7 และรายการร้อยยิ้มของแผ่นดิน
- ป้ายโฆษณาประชาสัมพันธ์
- Home stay บ้านภู อ.นิคมคำสร้อยมีการประชาสัมพันธ์ทางอินเทอร์เน็ต เว็บไซต์
บ้านภูคอกท่อม

9. ชุมชนมีกิจกรรมท่องเที่ยวใดน่าสนใจ

- ชุมชนมีการรวมกลุ่มเพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยว เช่น กลุ่มผลิตปุ๋ย
หมักชีวภาพ กลุ่มโรงสีข้าว กลุ่มทอผ้าไหม กลุ่มเพาะเห็ด กลุ่มถักไม้กวาด กลุ่มเลี้ยงจิ้งหรีด และกลุ่ม
ตุ๊กตาผ้าเช็ดมือ เป็นต้น

- ประเพณีท้องถิ่นผู้ไทตามฮีต 12
- การแต่งกายชุดพื้นเมืองในประเพณีสงกรานต์
- การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีฐานเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง 6 ฐาน ได้แก่

1. ลดรายจ่าย คือ การทำปุ๋ย และการทำน้ำยาล้างจาน
2. เพิ่มรายได้ คือ กลุ่มทอผ้าไหม โดยมีวิทยากรบรรยาย
3. ฐานประหยัด คือ การออมเงินกับธนาคารหมู่บ้านซึ่งมีสมาชิกกว่า 800 คน
มีเงินหมุนเวียน 6 ล้านบาท โดยเป็นการรวมทุนทุกอย่างที่มีในชุมชน
4. ฐานเรียนรู้ คือ การเรียนรู้ศาสตร์ด้านต่างๆเช่นการจักรสาน ทอผ้า มัดหมี่
จากปราชญ์ชาวบ้าน
5. ฐานอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ คือการเดินป่าศึกษาธรรมชาติ

6. ฐานเอื้ออารี คือการเรียนรู้เรื่องการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เช่นการลงแขก

10. ประชาชนในชุมชนมีความพึงพอใจกับการท่องเที่ยวหรือไม่

- ประชาชนมีความพึงพอใจมาก

11. ชุมชนต้องการให้หน่วยงานใด เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน

- ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น วัด โรงเรียน สาธารณสุข จังหวัด(ผู้ว่าราชการจังหวัด)

อบต. เป็นต้น

12. ท่านคิดว่า ชุมชนมีทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมใดบ้างที่เป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว

- วัฒนธรรมผู้ไท ได้แก่ วัฒนธรรมด้านภาษา ความเป็นอยู่ การแต่งกาย ศิลปการแสดงและการละเล่น อาหาร บายศรีสู่ขวัญแบบฉบับผู้ไท
- ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น น้ำตกตาดสูง อ่างเก็บน้ำห้วยจุมจัง
- ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เช่น วัด

13. ท่านคิดว่าชุมชนมีความพร้อมในการจัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมหรือไม่

- ชุมชน มีความพร้อมมากในการจัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

14. ชุมชนมีการจัดตั้งกลุ่มเพื่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวหรือไม่ โดยวิธีใด

- กลุ่มอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมผู้ไท
- กลุ่มแม่บ้านผลิตสินค้าพื้นเมือง เช่น เสื้อเย็บมือ ตุ๊กตาผ้าเช็ดมือ
- กลุ่มผู้สูงอายุ
- กลุ่มทอผ้า
- กลุ่มข้าวกล้อง
- กลุ่มผ้าฝ้ายลายขิด

15. การจัดพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือไม่ อย่างไรบ้าง

- การจัดพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เพราะเป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรม และอนุรักษ์ธรรมชาติ

16. ปัจจุบัน ชุมชนผู้ไทต้องการพัฒนาและปรับปรุงด้านใดบ้าง

- ส่งเสริมการประกอบอาชีพเสริมหลังการเก็บเกี่ยว เพื่อเพิ่มรายได้
- การเพิ่มมูลค่าสินค้าผลิตภัณฑ์จังหวัด และจัดหาตลาดเพื่อรองรับสินค้าดังกล่าว
- ด้านสิ่งแวดล้อม เพราะในปัจจุบันวัฒนธรรมอื่นๆ และความเจริญทางวัตถุเข้ามามีบทบาททำให้เด็กรุ่นใหม่เกิดการเลียนแบบ และทำลายสิ่งแวดล้อม

- ด้านภาษา เพราะคุยกับนักท่องเที่ยวไม่รู้เรื่อง
- ชุมชนขาดแหล่งนำขนาดใหญ่เพื่อกักเก็บน้ำในการอุปโภค บริโภค และการเกษตร
- ชุมชนต้องการผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับ Home stay มาให้ความรู้แก่ชาวบ้าน
- ชุมชนต้องพัฒนาเรื่องมารยาทในการรับแขกเพราะบางคนพยายามพูดเพื่อต้องการเงิน(ทิป)จากแขก ทำให้กลุ่มเกิดความเสียหาย และผิคนโยบายของกลุ่ม

17. ข้อเสนอแนะอื่นๆ

- หน่วยงานราชการควรสนับสนุนงบประมาณในการปรับปรุง พัฒนา และดูแลรักษาทรัพยากรและแหล่งท่องเที่ยว
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยควรให้การสนับสนุนครอบคลุมทั่วทุกหมู่บ้านในเขตพื้นที่ อบต.กุดหว้า ไม่ใช่แค่บ้าน โศกโคงบ้านเดียว
- ส่งเสริมการผลิตสินค้าอื่น ๆ นอกเหนือจากที่มีอยู่ เพื่อให้เกิดความหลากหลาย
- ควรจัดการท่องเที่ยวเป็นเครือข่ายเพราะแต่ละหมู่บ้านมีผู้เชี่ยวชาญแต่ละด้านแตกต่างกัน จึงควรมีการบูรณาการร่วมกัน
- หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้ามาจัดอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่น เพื่อให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว
- ควรมีการจัดอบรมเรื่องภาษาเพราะบางครั้งแขกเป็นชาวต่างชาติทำให้สื่อสารกันไม่รู้เรื่อง
- ต้องการให้ทางราชการเผยแพร่ข้อมูลการท่องเที่ยวให้รู้จักอย่างทั่วถึง

4. การหาค่าแนวโน้มทางการท่องเที่ยว

ตารางที่ 14 สถิตินักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมผู้ไทของจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดกาฬสินธุ์

หน่วย : คน

ปี	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	เฉลี่ย	X
2547	273	231	168	457	325	212	189	298	384	263	589	354	311.92	1
2548	307	298	195	434	367	243	156	238	345	180	456	300	293.25	2
2549	256	256	207	376	400	354	187	256	287	256	378	279	291.00	3
2550	350	302	256	456	287	209	190	210	250	176	267	298	270.92	4
2551	229	289	187	398	260	223	208	187	232	154	304	218	240.75	5

4.1 การวิเคราะห์การเคลื่อนไหวจำนวนนักท่องเที่ยวตามแนวโน้ม Time trend Movement ดังนี้

4.1.1 หาสมการแนวโน้มรายปี

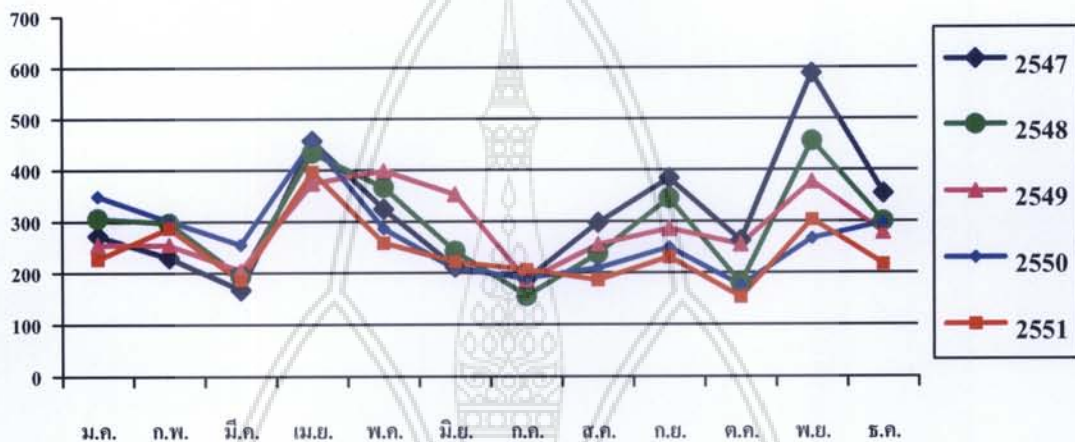
$Y = a + bX$ Y คือ จำนวนนักท่องเที่ยว X คือ เวลา

ประมาณการค่า a และ b โดยวิธี OLS บน Excel โดยใช้ฟังก์ชัน Linest

ได้ค่า $a = 278.75$

$B = 0.85$

โดยได้สมการแนวโน้ม คือ $Y = 278.75 + 0.85X$

กราฟแสดง ค่าสถิตินักท่องเที่ยวรายเดือนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 – 2551

4.1.2 หาค่า Trend value : T โดยการแทนค่า X ที่มีค่าตั้งแต่ 1-60 ลงในสมการแนวโน้มรายเดือน ตารางที่ 15 แสดงค่า Trend value : T

ปี	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
2547	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2548	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
2549	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36
2550	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48
2551	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
2552	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72

ตารางที่ 16 แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวเมื่อวิเคราะห์การเคลื่อนไหวของจำนวนตามเวลา (ค่า T-value)

ปี	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
2547	279.60	280.45	281.30	282.15	283.00	283.85	284.70	285.55	286.40	287.25	288.10	288.95
2548	289.80	290.65	291.50	292.35	293.20	294.05	294.90	295.75	296.60	297.45	298.30	299.15
2549	300.00	300.85	301.70	302.55	303.40	304.25	305.10	305.95	306.80	307.65	308.50	309.35
2550	310.20	311.05	311.90	312.75	313.60	314.45	315.30	316.15	317.00	317.85	318.70	319.55
2551	320.40	321.25	322.10	322.95	323.80	324.65	325.50	326.35	327.20	328.05	328.90	329.75
2552	330.60	331.45	332.30	333.15	334.00	334.85	335.70	336.55	337.40	338.25	339.10	339.95

4.3 การวิเคราะห์การเคลื่อนไหวของจำนวนนักท่องเที่ยวตามฤดูกาล

เป็นการวัดด้วยค่าดัชนีฤดูกาล (Seasonal Index) โดยวิธีหาอัตราส่วนต่อค่าแนวโน้ม

(The Ratio to Trend method)

1. ค่า Seasonal Index = [จำนวนจริง / จำนวนตามแนวโน้ม (ค่า T-Value)] * 100
2. หาค่าเฉลี่ยในแต่ละเดือน
3. ปรับค่าเฉลี่ยของ seasonal index ให้เท่ากับ 1,200

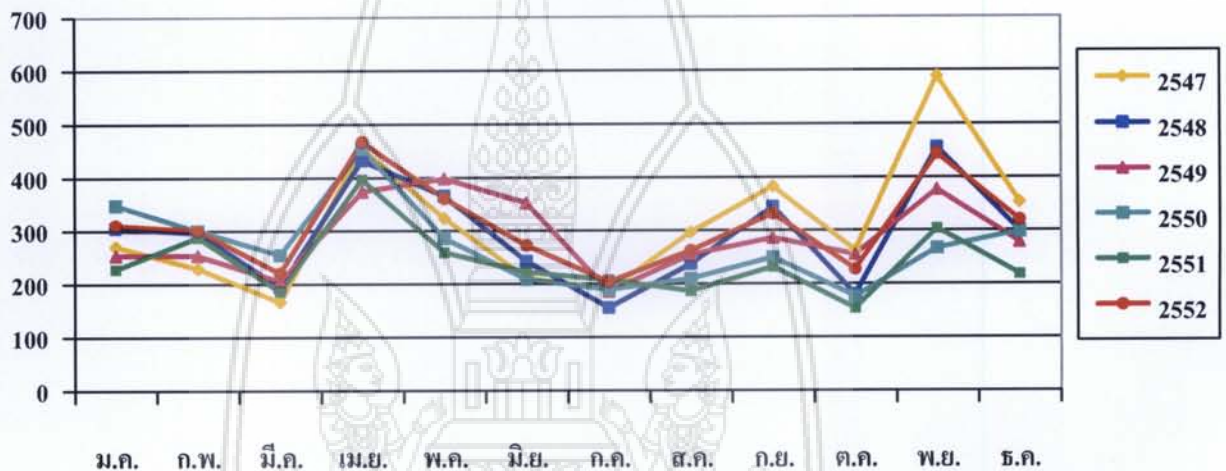
ตารางที่ 17 แสดงค่าดัชนีฤดูกาล

ปี	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
2547	97.64	82.37	59.72	161.97	114.84	74.69	66.39	104.36	134.08	91.56	204.44	122.51
2548	105.94	102.53	66.90	148.45	125.17	82.64	52.90	80.47	116.32	60.51	152.87	100.28
2549	85.33	85.09	68.61	124.28	131.84	116.35	61.29	83.67	93.55	83.21	122.53	90.19
2550	112.83	97.09	82.08	145.80	91.52	66.47	60.26	66.42	78.86	55.37	83.78	93.26
2551	71.47	89.96	58.06	123.24	80.30	68.69	63.90	57.30	70.90	46.94	92.43	66.11
S-Index	94.64	91.41	67.07	140.75	108.73	81.77	60.95	78.45	98.74	67.52	131.21	94.47
Adj-SI	101.79	98.31	72.14	151.38	116.95	87.94	65.55	84.37	106.20	72.62	141.12	101.61

การพยากรณ์ข้อมูลในอนาคต ทำได้โดยนำค่าแนวโน้มคูณกับดัชนีฤดูกาล ได้ค่าดังนี้

ตารางที่ 18 แสดงข้อมูลการพยากรณ์ข้อมูลในอนาคต

ปี	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
2547	273	231	168	457	325	212	189	298	384	263	589	354
2548	307	298	195	434	367	243	156	238	345	180	456	300
2549	256	256	207	376	400	354	187	256	287	256	378	279
2550	350	302	256	456	287	209	190	210	250	176	267	298
2551	229	289	187	398	260	223	208	187	232	154	304	218
2552	313	303	223	469	363	274	205	264	333	228	445	321

จากกราฟจะเห็นได้ว่าแนวโน้มของนักท่องเที่ยวมีจำนวนเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2551 เมื่อพิจารณา รายเดือนนั้น จะเห็นได้ว่าแนวโน้มการเดินทางมาท่องเที่ยวจะเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับช่วงเวลานั้นในปี 2551 นอกจากนี้ยังเห็นได้ว่านักท่องเที่ยวนิยมเดินทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในช่วงเดือนเมษายน และพฤศจิกายน

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง “การศึกษาศักยภาพและแนวโน้มการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนผู้ไท” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนผู้ไท ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติที่มีต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนผู้ไท และเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนผู้ไท โดยมีกลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือประชาชนผู้ไทที่อาศัยอยู่ในอำเภอหนองสูง อำเภอกำชะอี จังหวัดมุกดาหาร อำเภอเขาวง อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ รวม 400 คน และนักท่องเที่ยวจำนวน 200 คน รวมทั้งสัมภาษณ์ หน่วยงานราชการที่มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนผู้ไท

1. สรุปผล

นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวเป็นเพศชาย ร้อยละ 58.5 และเพศหญิง ร้อยละ 41.5 มีอายุ 26-35 ปี ร้อยละ 17.5 รองลงมาคือ อายุ 36-45 ปี ร้อยละ 33.0 ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด ร้อยละ 52.0 สมรสแล้ว ร้อยละ 43.0 ส่วนระดับการศึกษานั้นส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 69.0 รองลงมาคือ สำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญา หรือเทียบเท่า ร้อยละ 21.5 ประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 49.0 รองลงมาคือพนักงานบริษัท/ลูกจ้าง ร้อยละ 46.5 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 10,001-15,000 บาท ร้อยละ 28.5 รองลงมาคือ ระหว่าง 5,001-10,000 บาท ร้อยละ 25.0

ส่วนแรงจูงใจในการท่องเที่ยวโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า สิ่งก่อให้เกิดแรงจูงใจในการท่องเที่ยวมากที่สุด คือ ผู้ไทมีเครื่องแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ ผู้ไทมีงานหัตถกรรมที่สวยงามและเป็นเอกลักษณ์ รองลงมาคือ ผู้ไทมีภาษาพูดที่ดึงดูดให้มาท่องเที่ยว ผู้ไทมีวัฒนธรรมที่หลากหลายน่าสนใจ และผู้ไทมีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่น่าสนใจ ส่วนระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยวครั้งนี้ โดยเฉลี่ย 1.53 วัน ช่วงเวลาที่นิยมเดินทางท่องเที่ยวมากที่สุดคือ ช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ ร้อยละ 57.8 รองลงมาคือ วันหยุดตามเทศกาล ร้อยละ 18.5 และวันลาพักร้อนประจำปี ร้อยละ 9.5 นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางท่องเที่ยวคนเดียวมากที่สุด ร้อยละ 61.0 รองลงมาคือ มากับบริษัทนำเที่ยว ร้อยละ 28.5 และมากับเพื่อน ร้อยละ 8.0 พาหนะที่นิยมใช้เดินทางในการท่องเที่ยว คือ รถยนต์ส่วนตัว ร้อยละ 56.5 รองลงมาคือ บริการเช่ารถตู้ ร้อยละ 28.0 และรถโดยสารประจำทาง ร้อยละ 8.5

นักท่องเที่ยวนิยมเลือกซื้อของที่ระลึกประเภท ผ้าไหม ผ้าพื้นเมืองมากที่สุด ร้อยละ 57.5 รองลงมาคือ อาหารพื้นเมือง ร้อยละ 25.0 และเครื่องจักสาน สินค้าหัตถกรรม ร้อยละ 8.5 สิ่งที่ทำให้

ให้รู้จักแหล่งท่องเที่ยวผู้ไทมากที่สุด คือ เว็บไซต์ ร้อยละ 67.5 รองลงมาคือ โทรทัศน์ ร้อยละ 12.0 นิตยสารการท่องเที่ยว ร้อยละ 10.0 และบุคคลที่รู้จัก ร้อยละ 5.0

วัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยว คือ เพื่อค้นหาและเรียนรู้วิถีชีวิตชาวบ้าน ร้อยละ 61.0 รองลงมาคือ เพื่อติดต่อทางธุรกิจ ประชุม สัมมนา ร้อยละ 45.5 เพื่อสัมผัสวัฒนธรรมที่แตกต่างจากเดิม ร้อยละ 38.0 เพื่อแสวงหาความแตกต่างจากสิ่งที่คุ้นเคย ร้อยละ 37.5 และเพื่อประสบการณ์ ร้อยละ 31.5 นักท่องเที่ยวคิดว่าจะกลับมาท่องเที่ยวที่นี่อีกครั้ง ร้อยละ 95.0 และไม่กลับมาท่องเที่ยวอีก ร้อยละ 5.0

ในส่วนของข้อมูลของประชาชนในท้องถิ่นนั้นส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 63.0 และเพศหญิง ร้อยละ 37.0 มีอายุ 46 - 55 ปี ร้อยละ 32.8 อายุ 36 - 45 ปี ร้อยละ 22.3 อายุ 56 - 65 ปี ร้อยละ 18.8 ประชาชนส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 339 คน คิดเป็น ร้อยละ 84.8 มีอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 74.5 รองลงมาคือ อาชีพค้าขาย ร้อยละ 9.5 จำนวนคนในครอบครัวโดยเฉลี่ย 4 คน และมีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนโดยเฉลี่ย 45 ปี

ศักยภาพการท่องเที่ยวด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเมื่อพิจารณารายชื่อแล้ว พบว่า สิ่งที่มีศักยภาพในการดึงดูดใจมากที่สุด คือ มีการรักษาวัฒนธรรมประเพณี ให้คงอยู่ต่อไป รองลงมาคือ วิธีการดำเนินชีวิตหรือวิถีชาวบ้านของชาวผู้ไทมีเอกลักษณ์ และมีความน่าสนใจ สินค้าหัตถกรรมพื้นบ้าน เช่น ผ้าไหม ผ้าฝ้ายเป็นที่รู้จักและมีชื่อเสียง และมีศิลปะหัตถกรรมที่มีความเป็นเอกลักษณ์

ศักยภาพการท่องเที่ยว ด้านเส้นทางการเข้าถึง อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเมื่อพิจารณารายชื่อแล้ว พบว่า สิ่งที่มีศักยภาพในด้านเส้นทางการเข้าถึงมากที่สุด คือ ถนนที่ตัดผ่านชุมชนของเป็นถนนลาดยาง มีความสะดวกสบายแม้อยู่ในฤดูฝน รองลงมาคือ แหล่งท่องเที่ยวตั้งอยู่บนถนนสายหลัก ถนนที่ผ่านชุมชนของสามารถเดินทางต่อไปแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงได้ และมีเส้นทางเดินเท้ารอบหมู่บ้าน ที่มีความสะดวกสบาย

ศักยภาพการท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณารายชื่อแล้ว พบว่า สิ่งที่มีศักยภาพในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกมากที่สุด คือ มีสถานที่จอดรถที่มีความปลอดภัย และสร้างความเชื่อมั่นในเรื่องทรัพย์สินให้แก่นักท่องเที่ยวได้ รองลงมา คือ มีการจัดเตรียมด้านการสาธารณสุข ชุมชนมีสาธารณูปโภคครบ เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ และมีร้านอาหาร ร้านค้าเบ็ดเตล็ดในชุมชน

ทัศนคติที่มีต่อการท่องเที่ยวโดยภาพรวมของชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายชื่อพบว่า ประชาชนในท้องถิ่นมีความภาคภูมิใจกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชนของท่าน รองลงมาคือ ประชาชนเห็นว่าหน่วยงานราชการควรเข้ามามีส่วนร่วมส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวในชุมชน ประชาชนเห็นว่าคนในชุมชนต้องมีสิทธิและหน้าที่ดูแลรักษาทรัพยากรในชุมชนให้คงอยู่ ประชาชนเห็นว่าการจัดการท่องเที่ยวต้องมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้

การมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยวของชุมชน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในด้านการเข้าร่วมกิจกรรมรักษาความสะอาด ความสวยงามของสภาพแวดล้อม และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชุมชน มากที่สุด รองลงมาคือ เข้าร่วมกิจกรรม เช่น การแสดง การละเล่นพื้นเมือง การเคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวและสภาพแวดล้อมภายในแหล่งท่องเที่ยว และการเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครการท่องเที่ยว เช่น เป็นมัคคุเทศก์ หรืออำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว

จากการสัมภาษณ์หน่วยงานราชการ สามารถสรุปได้ว่า หน่วยงานราชการที่มีส่วนในการส่งเสริมการท่องเที่ยว เช่น ททท. (เขต 3 และเขต 11) พัฒนาชุมชน ผู้ว่าราชการจังหวัด แรงงานจังหวัด เทศบาล สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดมีส่วนในการส่งเสริมอาชีพ และประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว รวมทั้งได้รับงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเพื่อปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ และอบรมฝึกอาชีพ เช่น การฝึกกวนวุ้นไทยเพื่อบริการนักท่องเที่ยว อบรมเรื่องอาหารปรุงสุก จะเห็นได้ว่าทางจังหวัดมีนโยบายในการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยการจัดกิจกรรมจังหวัดเคลื่อนที่ เพื่อประชาสัมพันธ์วัฒนธรรมของแต่ละชุมชน และการท่องเที่ยวยังเป็นส่วนหนึ่งในแผนพัฒนาจังหวัด 4 ปีที่มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยการจัดสรรงบประมาณสนับสนุน รวมทั้งเข้าไปร่วมกิจกรรมกับประชาชนโดยไม่มีแบ่งแยกด้วยการแต่งชุดพื้นเมืองเข้าร่วมกิจกรรมทุกวันศุกร์ มีการวางแผนกิจกรรมประจำปีไว้อย่างชัดเจน เช่น จังหวัดกาฬสินธุ์จัดงานกาชาดและมหรสพดนตรีโปงลาง เป็นประจำในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี และงานผ้าไหมแพรวา ราชนิแห่งใหม่ ในช่วงเดือนธันวาคมของทุกปี ส่วนชุมชนก็มีการจัดตั้งกลุ่มชาวบ้าน ในส่วนของการท่องเที่ยวเองชุมชนเคยมีการจัดประชุมคณะกรรมการ Home stay ร่วมกับหน่วยงานราชการ ซึ่งผลที่ได้ทำให้ชุมชนและหน่วยงานราชการมีแนวทางการพัฒนาเป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีการทำประชาพิจารณ์ร่วมกันระหว่างคณะกรรมการจัดการ Home stay กับ อสม. คณะกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานราชการจะจัดประชุมร่วมกันในการส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยการจัดแข่งขันกีฬาพื้นบ้าน และการจัดประกวดบายศรีสู่ขวัญชิงถ้วยพระราชทาน ส่วนจังหวัดเองได้จัดทำ Work shop เพื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์จังหวัด 4 ปี ส่งผลให้เกิดโครงการต่างๆเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัด และยังให้ความร่วมมือกับชุมชนเมื่อต้องการความรู้ด้วยการส่งวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญมาบรรยายและปฏิบัติการร่วมกับประชาชน ซึ่งจะได้ชัดเจนจากการวางแผนการท่องเที่ยวของชุมชน เมื่อเกิดการวางแผนการท่องเที่ยวประชาชนก็ให้ความร่วมมือด้วยดี การทำตัวเป็นเจ้าบ้านที่ดีเมื่อมีนักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยว สมาชิกทุกคนในกลุ่มมีหน้าที่รับผิดชอบและทุกคนปฏิบัติหน้าที่ได้เป็นอย่างดี ทั้งยังร่วมมือกันในการรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีผู้ไท โดยเฉพาะการแต่งกายแบบผู้ไท อันเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งที่ดึงดูดใจให้มาท่องเที่ยว ประชาชนทุกคนยังมีส่วนช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติโดยการปลูกป่าร่วมกัน จัดสถานที่และบ้านเรือนให้สวยงามและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการจัดตั้งกลุ่มหรือการแสดงต่างๆ นอกจากนี้ยังมีการจัดเวรยามโดยสับเปลี่ยนหมุนเวียนตลอดคืนสร้างความอุ่นใจให้แก่นักท่องเที่ยว มี อพปร. คูแล

รักษาความปลอดภัย และตรวจอาวุธ 24 ชั่วโมง ได้รับการอบรมจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดทำให้ประชาชน ดูแลเรื่องความปลอดภัยในอาหารให้แก่นักท่องเที่ยวได้มากขึ้น เมื่อเกิดการท่องเที่ยวทำให้เกิดมลภาวะตามมา ซึ่งชุมชนก็ได้รับการอบรมในเรื่องการทำปุ๋ยชีวภาพ และยังช่วยการรณรงค์ให้ทำปุ๋ยชีวภาพจากขยะ มีการจัดเก็บขยะโดยเทศบาลเป็นผู้จัดเก็บและดำเนินงาน ประชาชนเองก็ช่วยกันรักษาความสะอาดบ้านเรือนของแต่ละคน กำจัดขยะโดยวิธีธรรมชาติ เช่น ฝังกลบเผา องค์การบริหารส่วนตำบลเข้ามามีส่วนในการสร้างเตาเผาขยะให้แก่ชุมชน สำนักงานสาธารณสุขอำเภอช่วยดูแลเรื่องการควบคุมโรคติดต่อ เช่น ไข้เลือดออก ส่วนของการประชาสัมพันธ์นั้น ได้มีการประชาสัมพันธ์โดยการใส่แผ่นพับ อินเทอร์เน็ต การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยมีส่วนช่วยโดยผ่านเว็บไซต์ โทรทัศน์ เช่น รายการทุ่งแสงตะวัน และรายการคุณคำรณ ห่วงหวังศรี ทางช่อง 7 และรายการร้อยยิ้มของแผ่นดิน ป้ายโฆษณา

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชน มีฐานการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง 6 ฐาน ได้แก่

1. ลดรายจ่าย คือ การทำปุ๋ย และการทำน้ายาล้างจาน
2. เพิ่มรายได้ คือ กลุ่มทอผ้าไหม โดยมีวิทยากรบรรยาย
3. ฐานการประหยัด คือ การออมเงินกับธนาคารหมู่บ้านซึ่งมีสมาชิกกว่า 800 คน มีเงินหมุนเวียน 6 ล้านบาท โดยเป็นการรวมทุนทุกอย่างที่มีในชุมชน
4. ฐานการเรียนรู้ คือ การเรียนรู้ศาสตร์ด้านต่างๆเช่นการจักสาน ทอผ้า มัดหมี่ จากปราชญ์ชาวบ้าน
5. ฐานการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ คือ การเดินป่าศึกษาธรรมชาติ การปลูกป่าชุมชน
6. ฐานการเอื้ออารี คือการเรียนรู้เรื่องการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เช่นการลงแขก

จะเห็นว่าประชาชนในชุมชนมีความพึงพอใจกับการท่องเที่ยวที่มีส่วนในการวางแผนการท่องเที่ยวด้วยตัวเองมาก แต่ยังมีความต้องการให้หน่วยงานราชการ เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความยั่งยืน ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ได้แก่ วัฒนธรรมผู้ไท เช่น ภาษา วิถีชีวิต การแต่งกาย ศิลปะ การแสดงและการละเล่น อาหาร การบายศรีสู่ขวัญแบบฉบับผู้ไท ในส่วนของทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น น้ำตกตาดสูง อ่างเก็บน้ำห้วยจุมจัง จะเห็นว่าชุมชนนั้นมีความพร้อมเป็นอย่างมากในการจัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดความยั่งยืน และยังได้จัดตั้งกลุ่มเพื่อการจัดการการท่องเที่ยว ได้แก่ กลุ่มอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมผู้ไท กลุ่มแม่บ้านผลิตสินค้าพื้นเมือง เช่น เสื้อเย็บมือ ตุ๊กตาผ้าเช็ดมือ กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มทอผ้า กลุ่มข้าวกล้อง กลุ่มผ้าฝ้ายลายขิด หลายหน่วยงานเห็นว่าการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนั้นไม่มีการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ เนื่องจากประชาชนอยู่ร่วมและช่วยกันอนุรักษ์ธรรมชาติ ไม่ให้เกิดผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม และยังเห็นว่าชุมชนต้องปรับปรุงในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- ต้องมีการส่งเสริมการประกอบอาชีพเสริมหลังการเก็บเกี่ยว เพื่อเพิ่มรายได้
- ต้องมีการเพิ่มมูลค่าสินค้าผลิตภัณฑ์จังหวัด และจัดหาตลาดเพื่อรองรับสินค้าดังกล่าว
- ด้านสิ่งแวดล้อม จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันวัฒนธรรมอื่นๆ และความเจริญทางวัตถุเข้ามา มีบทบาททำให้เด็กรุ่นใหม่เกิดการเลียนแบบ และทำลายสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวผู้ไท เช่น เปลี่ยนจากการใส่ชุดผู้ไท มาเป็นกางเกงยีนส์ สายเดี่ยว และจะใส่ชุดผู้ไทเมื่อมีนักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวเท่านั้น

- ด้านภาษา ต้องมีการส่งเสริมให้สามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อให้สามารถสื่อสารกับชาวต่างประเทศ

- ชุมชนขาดแหล่งน้ำขนาดใหญ่เพื่อกักเก็บน้ำในการอุปโภค บริโภค และการเกษตร
- ต้องมีการอบรมเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการและการวางแผนการท่องเที่ยวที่ดี
- ชุมชนต้องพัฒนาเรื่องมารยาท เนื่องจากประชาชนบางคนพยายามพูดเพื่อต้องการเงิน (ทิป) จากแขก ทำให้กลุ่มเกิดความเสียหาย และนักท่องเที่ยวเกิดความรู้สึกผิดหวัง

จากการวิเคราะห์ค่าแนวโน้มทางการท่องเที่ยวที่พบ ว่า แนวโน้มของนักท่องเที่ยวมีจำนวนเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2551 เมื่อพิจารณารายเดือนนั้น จะเห็นได้ว่าแนวโน้มการเดินทางมาท่องเที่ยวจะเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับช่วงเวลานั้นในปี 2551 นอกจากนี้ยังเห็นได้ว่านักท่องเที่ยวนิยมเดินทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในช่วงเดือนเมษายน และพฤศจิกายน

2. อภิปรายผล

จากการศึกษาถึงพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมผู้ไท พบว่า สิ่งก่อให้เกิดแรงจูงใจในการท่องเที่ยว คือ ผู้ไทมีเครื่องแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ ผู้ไทมีงานหัตถกรรมที่สวยงามและเป็นเอกลักษณ์ ผู้ไทมีภาษาพูดที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ผู้ไทมีวัฒนธรรมที่หลากหลายน่าสนใจ และผู้ไทมีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่น่าสนใจ สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นเอกลักษณ์ของชาวผู้ไท ที่ทำให้เกิดการท่องเที่ยว และเอกลักษณ์เหล่านี้เป็นสิ่งที่แตกต่างจากชนกลุ่มอื่น เป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวได้มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ Davidson (1995) ที่กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวไว้ว่าส่วนหนึ่งเกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวเพื่อชมศิลปวัฒนธรรม และบุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542) กล่าวว่า การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวนั้นย่อมเกิดจากปัจจัย 3 ประการ หนึ่งในนั้นคือ สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรม ส่วนระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยวครั้งนี้ โดยเฉลี่ยประมาณ 2 วัน ช่วงเวลาที่นิยมเดินทางท่องเที่ยวมากที่สุดคือ ช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ จะเห็นได้ว่าระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยวมีระยะเวลาสั้นและนิยมไปเที่ยวในวันหยุดสุดสัปดาห์นั้น สาเหตุอาจเกิดจากการที่ต้องการพักผ่อนและคลายเครียดจากการทำงาน จึงทำให้วันหยุดสุดสัปดาห์เป็นวันหยุดสำหรับการพักผ่อนมากขึ้น นอกจากนี้พบว่านักท่องเที่ยวนิยมเดินทางท่องเที่ยวคนเดียวมากที่สุด และนิยมใช้รถยนต์ส่วนตัวในการเดินทาง เพื่อความสะดวกในการเดินทาง และความเครียดจากการทำงาน

อาจจะไม่มีเวลาเตรียมการในการเดินทางท่องเที่ยว จึงนิยมที่จะเดินทางโดยใช้รถยนต์ส่วนตัวและเดินทางคนเดียว นักท่องเที่ยวนิยมเลือกซื้อของที่ระลึกประเภท ผ้าไหม ผ้าพื้นเมืองมากที่สุด เนื่องจากผู้ไทมีเอกลักษณ์เฉพาะตนด้านการแต่งกาย การทอผ้า ลวดลายแปลกตา ทั้งยังบ่งบอกถึงความมีอัตลักษณ์ได้ดีที่สุด จึงทำให้นักท่องเที่ยวนิยมที่จะเลือกซื้อผ้าพื้นเมืองไปเป็นของฝากหรือของที่ระลึกของที่ระลึกที่ทำให้รู้จักแหล่งท่องเที่ยวผู้ไทมากที่สุด คือ เว็บไซต์ แสดงให้เห็นว่าสื่อในปัจจุบันสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวได้มากขึ้น การที่นักท่องเที่ยวค้นหาข้อมูลและรู้จักแหล่งท่องเที่ยวทางเว็บไซต์สามารถบ่งบอกได้เป็นอย่างดีว่าเว็บไซต์เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่ดีที่สุดอีกทางหนึ่ง

วัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยว คือ เพื่อค้นหาและเรียนรู้วิถีชีวิตชาวบ้าน เพื่อติดต่อทางธุรกิจ ประชุม สัมมนา เพื่อสัมผัสวัฒนธรรมที่แตกต่างจากเดิม เพื่อแสวงหาความแตกต่างจากสิ่งที่คุ้นเคย และเพื่อประสบการณ์ สอดคล้องกับ Davidson (1995) Valene Smith (1977) และฉลองศรี พิมลสมพงศ์ (2542)

ในส่วนของชุมชนผู้ไทเอง มีศักยภาพการท่องเที่ยวด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมากที่สุด โดยสิ่งที่มีศักยภาพในการดึงดูดใจ คือ มีการรักษาวัฒนธรรม ประเพณี ให้คงอยู่ต่อไป วิธีการดำเนินชีวิตหรือวิถีชาวบ้านของชาวผู้ไทมีเอกลักษณ์ และมีความน่าสนใจ สินค้าหัตถกรรมพื้นบ้าน เช่น ผ้าไหม ผ้าฝ้ายเป็นที่รู้จักและมีชื่อเสียง และมีศิลปะ หัตถกรรมที่มีความเป็นเอกลักษณ์ สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ผู้ไทควรจะอนุรักษ์ให้คงอยู่กับชุมชนจากรุ่นสู่รุ่น เพื่อเป็นการรักษาวัฒนธรรม ประเพณีอันดีงาม ทั้งยังเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้ถึงวัฒนธรรมที่แตกต่างจากวัฒนธรรมของตน และไปสัมผัสศิลปวัฒนธรรม หัตถกรรม วิถีชีวิตชาวบ้าน สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ทางการท่องเที่ยวของฉลองศรี พิมลสมพงศ์ (2542) พงศธร เกษสำลี (2537) รัฐทิทยา หิรัณยหาด (2544) หากชาวผู้ไทนำแนวคิดของ Coltman (1989) ไปปฏิบัติก็จะเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนตนเองอีกด้วย ศักยภาพการท่องเที่ยวอีกด้านคือ ด้านเส้นทางการเข้าถึง อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน โดยพบว่า สิ่งที่มีศักยภาพในด้านเส้นทางการเข้าถึงมากที่สุด คือ ถนนที่ตัดผ่านชุมชนของเป็นถนนลาดยาง มีความสะดวกสบายแม้อยู่ในฤดูฝน แหล่งท่องเที่ยวตั้งอยู่บนถนนสายหลัก ถนนที่ผ่านชุมชนของสามารถเดินทางต่อไปแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงได้ และมีเส้นทางการเดินเท้ารอบหมู่บ้าน ที่มีความสะดวกสบาย สื่อเหล่านี้มีส่วนช่วยสนับสนุนการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น การเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่สะดวกสบายทำให้เกิดการท่องเที่ยวในชุมชน สอดคล้องกับ Mill (1990) บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542) McIntosh & Goeldner (1992) ในส่วนของศักยภาพการท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งมีระดับศักยภาพอยู่ในระดับมาก สิ่งที่มีศักยภาพในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกมากที่สุด คือ มีสถานที่จอดรถที่มีความปลอดภัย และสร้างความเชื่อมั่นในเรื่องทรัพย์สินให้แก่นักท่องเที่ยวได้ มีการจัดเตรียมด้านการสาธารณสุข ชุมชนมีสาธารณูปโภคครบ เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ และมีร้านอาหาร ร้านค้าเบ็ดเตล็ดในชุมชน

สอดคล้องกับ Mill (1990) บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542) McIntosh & Goeldner (1992) ประกอบศิริภักดีพินิจ (2545)

ทัศนคติที่มีต่อการท่องเที่ยวโดยภาพรวมของชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ประชาชนในท้องถิ่นมีความภาคภูมิใจกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชนของท่าน ประชาชนเห็นว่าหน่วยงานราชการควรเข้ามามีส่วนร่วมส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวในชุมชน ประชาชนเห็นว่าคนในชุมชนต้องมีสิทธิและหน้าที่ดูแลรักษาทรัพยากรในชุมชนให้คงอยู่ ประชาชนเห็นว่าการจัดการท่องเที่ยวต้องมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ การที่ประชาชนมีความภาคภูมิใจกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน จะเป็นส่วนผลักดันให้วัฒนธรรมของชุมชนมีความเข้มแข็งขึ้น วัฒนธรรมที่กำลังเสื่อมสลายไปตามวัฒนธรรมสมัยใหม่ไม่สามารถทำลายวัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชนได้ ซึ่งการรักษาวัฒนธรรมให้คงอยู่นี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราภรณ์ วุฒิพันธุ์ (2544)

จากการสัมภาษณ์หน่วยงานราชการ พบว่า หน่วยงานราชการเข้ามามีส่วนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของชาวผู้ไท ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยวระหว่างชุมชนกับหน่วยงานราชการ จะเห็นได้ว่าการจัดตั้งกลุ่มทางการท่องเที่ยวของชุมชน ทำให้เกิดศักยภาพทางการท่องเที่ยวและเกิดการมีส่วนร่วมที่จะช่วยกันในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวให้เป็นไปในแนวทางที่ชุมชนต้องการแต่อยู่ภายใต้กรอบของนักวิชาการที่หน่วยงานราชการให้การสนับสนุน การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของผู้ไท มีฐานการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง 6 ฐาน ได้แก่ ลดรายจ่าย คือ การทำปุ๋ย และการทำน้ำยาล้างจาน เพิ่มรายได้ คือ กลุ่มทอผ้าไหม โดยมีวิทยากรบรรยาย ฐานการประหยัด คือ การออมเงินกับธนาคารหมู่บ้านซึ่งมีสมาชิกกว่า 800 คนมีเงินหมุนเวียน 6 ล้านบาท โดยเป็นการรวมทุนทุกอย่างที่มีในชุมชน ฐานการเรียนรู้ คือ การเรียนรู้ศาสตร์ด้านต่างๆเช่นการจักรสาน ทอผ้า มัดหมี่จากปราชญ์ชาวบ้าน ฐานการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ คือ การเดินป่าศึกษาธรรมชาติ การปลูกป่าชุมชน ฐานการเอื้ออาทร คือ การเรียนรู้เรื่องการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เช่น การลงแขก เป็นการพัฒนาไปในทิศทางที่ดี และหากประชาชนมีการปรับปรุงในด้านของการต้อนรับให้เป็นไปด้วยความจริงใจ ไม่หวังเงินทองหรือสิ่งตอบแทน จะทำให้นักท่องเที่ยวรู้สึกประทับใจมากยิ่งขึ้นด้วย

จากแนวโน้มของนักท่องเที่ยวที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2551 อาจเป็นไปได้ว่าด้วยเหตุภาวะน้ำมันโลกเริ่มลดลง อาจจะทำให้เกิดการเดินทางมากยิ่งขึ้น และในสถานะเศรษฐกิจถดถอยจึงนิยมเที่ยวในสถานที่ใกล้เคียงมากกว่าเดินทางไปต่างประเทศ จึงทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จะเห็นได้ว่านักท่องเที่ยวนิยมเดินทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในช่วงเดือนเมษายน และพฤศจิกายน ซึ่งเป็นช่วงที่มีนักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมผู้ไทเป็นจำนวนมากในทุก ๆ ปี อาจเป็นไปได้ว่าช่วงเดือนเมษายน เป็นช่วงที่บุตรหลานปิดภาคการศึกษาจึงมีการพาบุตรหลานไปท่องเที่ยวและเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรม นอกการจะได้ท่องเที่ยวแล้วบุตรหลานยังได้พัฒนาสติปัญญาไปพร้อมกันด้วย ส่วนเดือนพฤศจิกายนเป็นช่วงที่อากาศเริ่มเย็นลง ชุมชนผู้ไทมักตั้งถิ่นฐานในแถบเชิงเขา

หรืออยู่ใกล้ภูเขา ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปสัมผัสสหมหนาว และพักผ่อนเพื่อสูดอากาศบริสุทธิ์ พร้อมเรียนรู้วัฒนธรรมของผู้ไทด้วย

3. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ชุมชนผู้ไท ควรมีส่วนร่วมเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวอย่างชัดเจน และกระทำอย่างต่อเนื่อง โดยมีผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวมาให้ความรู้ เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ควรมีการนำข้อเสนอแนะจากนักท่องเที่ยวมาปรับปรุงการท่องเที่ยวในชุมชน และมีการปลูกฝังวัฒนธรรมต่าง ๆ ให้ชนรุ่นหลัง การที่ชุมชนมีความพร้อมที่จะทำการท่องเที่ยวจะทำให้ชุมชนมีเป้าหมายและเข้มแข็ง แต่การวางแผนการท่องเที่ยวต้องมีการ โปร่งใสและชัดเจนเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความขัดแย้งอันเนื่องมาจากผลประโยชน์ที่จะตามมาในอนาคต

บรรณานุกรม

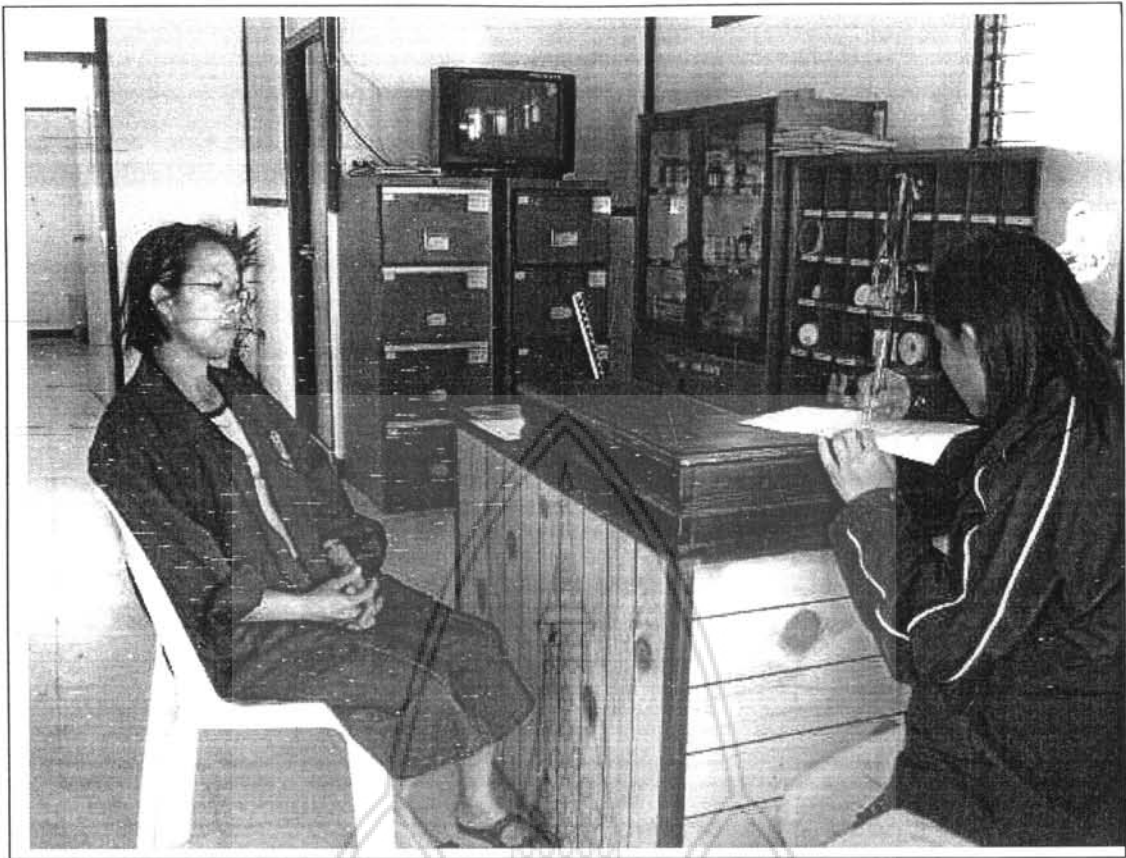
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2540). **สรุปคู่มือการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางด้านกายภาพ**. ม.ป.ท.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2549). <http://www.tat.or.th>. **แนวโน้มการท่องเที่ยว**.
- จิราภรณ์ วุฒิปันธุ์. (2544). **การแต่งกายของชนกลุ่มน้อยในภาคอีสาน**. จุลสาร มข.วิจัยปีที่3 ฉบับที่1 มกราคม-เมษายน 2544
- ฉลองศรี พิมลสมพงษ์. (2542). **การวางแผนและพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชาญวิทย์ เกษตรศิริ.(2540). **วิถีไทย : การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ : โครงการวิถีทรรศน์
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2541). **เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ:เทพเนรมิต การพิมพ์.
- ถวิล เกสรราช. (2512). **ประวัติผู้ไทย**. กทม. กรุงเทพมหานครการพิมพ์.
- ถวิล ทองสว่างรัตน์. (2530). **ประวัติผู้ไทยและชาวผู้ไทยเมืองเรณูนคร**. กรุงเทพฯ : ศรีอนันต์.
- ทรงพันธ์ วรรณมาศ. (ม.ป.ป.). **ผ้าไทยลายอีสาน**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- นิคม จารุมณี. (2544). **การท่องเที่ยวและการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ : โอเดียน สโตร์.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2542). **การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน**. เชียงใหม่ : คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). **อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ : ศูนย์วิชาการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- บุญยงค์ เกศเทศ. (2536). **รายงานการวิจัยพิธีกรรมของชาวผู้ไทย ศักยภาพกึ่ง อ.หนองสูง จ.มุกดาหาร**. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประกอบศิริ ภักดีพินิจ. (2545). **ศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมริมกว๊านพะเยา กรณีศึกษาชุมชนบ้านร่องไฮ ต.แม่ใส อ.เมือง จ.พะเยา**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประสิทธิ์ คุณรัตน์และคณะ.(2546). **รายงานสำหรับผู้บริหาร (ร่าง) แผนงานวิจัยย่อยเรื่องการศึกษาสำรวจเส้นทางท่องเที่ยวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**.
- ราชบัณฑิตสถาน.(2546). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน พ.ศ.2542**. ราชบัณฑิตสถาน. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์.
- เพ็ญศรี เจริญวานิช และคณะ.(2546). **แบบเสนอชุดโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือประกอบการของงบประมาณเพื่อการวิจัย ปงบประมาณ พ.ศ.2547**. (อัดสำเนา)
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช. (2545). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว**. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช

- มัลลิกา บุญนาค. (2537). **สถิติเพื่อการตัดสินใจ**. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัฐทิติยา หิรัณยหาด. (2544). **แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพหมู่บ้านวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว : กรณีศึกษาบ้านหนองขาว อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- วาริน จันทศรี ปิยาภรณ์ ธนาอนุภาพไพศาล และกุลศรี สุริยเดชสกุล. (2546). **งานหัตถกรรมผู้ไท : การใช้วัสดุ ภูมิปัญญา และความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตในเรือนผู้ไท**. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศิริ ฮามสุโพธิ์. (2543). **สังคมวิทยาการท่องเที่ยว**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ ฯ : โอเดียนสโตร์.
- ศิวพร เตโช. (2542). **ความสัมพันธ์ระหว่างวิถีชีวิตของชาวผู้ไทย อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมพุกท ชูระเจน. (2540). **อุตสาหกรรมท่องเที่ยว**. พิมพ์ครั้งที่ 1. นครศรีธรรมราช : สถาบัน ราชภัฏ นครศรีธรรมราช.
- สุริรัตน์ เตชาทวีวรรณ. (2545). **เอกสารประกอบการสอนรายวิชา 963 214 พฤติกรรมนักท่องเที่ยว**. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Coltman, Michael M. (1989). **Travel and Tourism**. New York : Van Nostrand Reinhold.
- McIntosh, Goeldner and Ritchie. (1997). **Tourism : Principles, Practices and Philosophies**. London : John Wiley and Sons, Inc.
- McIntosh, Robert W. and Goeldner, Charles R. (1986). **Tourism : Principles, Practices and Philosophies**. 5th New York : John Wiley and Sons, Inc.
- Mill, Robert Christie. 1990. **Tourism The international Business**. New Jersey : Prentice Hall Inc.
- Rob Davidson. (1993). **Tourism second Edition**. London : Pitman.
- Smith, V.L. and W.ed., (1994), **tourism Alternative : Potentials and Problems in the Development of Tourism**. New York John, Wiley and Sons, Inc.

1. ภาพของชุมชนผู้ไท และการเก็บข้อมูล

2. แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

แบบสอบถาม

เรื่อง การศึกษาศักยภาพและแนวโน้มการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนผู้ไท

แบบสอบถามได้ถูกจัดทำขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือในการทำวิจัยเรื่องการศึกษาศักยภาพและแนวโน้มการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนผู้ไท คำตอบของท่านจะถูกเก็บเป็นความลับและประมวลผลออกมาเป็นภาพรวม และขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์ของท่านในครั้งนี้เป็นอย่างสูง

แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับแรงจูงใจในการท่องเที่ยว

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 เพศ

- ชาย หญิง

DATA CODE

1.1 SEX

1.2 อายุ

- 15 - 25 ปี 26 - 35 ปี
 36 - 45 ปี 46 - 55 ปี
 56 - 65 ปี 66 ปีขึ้นไป

1.2 AGE

1.3 สถานภาพ

- โสด สมรส หย่า/หม้าย

1.3 STA

1.4 ระดับการศึกษา

- ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น
 มัธยมศึกษาตอนปลาย/เทียบเท่า อนุปริญญา/เทียบเท่า
 ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี

1.4 EDU

1.5 อาชีพ

- เกษตรกรรม รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ
 ค้าขาย พนักงานบริษัท / ลูกจ้าง
 นักเรียน/นักศึกษา อื่นๆ ระบุ.....

1.5 CARE

1.6 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

- ต่ำกว่า 5,000 บาท 5,001 - 10,000 บาท
 10,001 - 15,000 บาท 15,001 - 20,000 บาท
 20,001 - 25,000 บาท 25,001 - 30,000 บาท
 30,001 - 35,000 บาท 35,001 บาท ขึ้นไป

1.6 INCOME

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับแรงจูงใจในการท่องเที่ยว

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ให้ตรงกับระดับความคิดเห็นที่ท่านเลือก

แรงจูงใจ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ผู้ไทยมีวัฒนธรรมประเพณีที่แตกต่างจากชุมชนอื่น					
ผู้ไทยมีวัฒนธรรมที่หลากหลายน่าสนใจ					
ผู้ไทยมีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่น่าสนใจ					
สภาพธรรมชาติของพื้นที่ที่ผู้ไทยอยู่มีความสมบูรณ์ทางนิเวศ					
ผู้ไทยทำให้ท่านได้เรียนรู้โลกใบใหม่ที่ท่านไม่เคยรู้จัก					
ผู้ไทยมีภาษาพูดที่ดึงดูดให้มาท่องเที่ยว					
ผู้ไทยมีเครื่องแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์					
ผู้ไทยทำให้ท่านรู้สึกผ่อนคลายจากความวุ่นวายในเมือง					
ผู้ไทยมีวัฒนธรรมการกินที่ท่านไม่เคยรู้จักมาก่อน					
ผู้ไทยมีงานหัตถกรรมที่สวยงามและเป็นเอกลักษณ์					

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยว

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ใน ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุดเพียงข้อเดียว

- ท่านใช้เวลาในการท่องเที่ยวครั้งนี้จำนวน วัน
- ส่วนมากท่านเดินทางไปท่องเที่ยวในช่วงเวลาใด

☐ วันธรรมดา	☐ วันหยุดปลายสัปดาห์
☐ วันลาพักร้อนประจำปี	☐ วันหยุดตามเทศกาล
☐ อื่น ๆ โปรดระบุ	
- ท่านเดินทางท่องเที่ยวแบบใดในครั้งนี้

☐ มากคนเดียว	☐ มากับเพื่อน
☐ มากับบุคคลในครอบครัวและญาติ	☐ มากับบริษัทนำเที่ยว
☐ อื่น ๆ โปรดระบุ	

4. ท่านใช้พาหนะใดในการเดินทางมาท่องเที่ยวครั้งนี้
- รถยนต์ส่วนตัว รถบริษัทนำเที่ยว
- รถโดยสารประจำทาง บริการเช่ารถตู้
5. ท่านเลือกซื้อสินค้าประเภทใดเป็นของที่ระลึกหรือของฝาก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- อาหารพื้นเมือง สินค้าจากจีนแดง เช่น ของเล่นเด็ก เครื่องสำอาง เครื่องใช้ไฟฟ้า เป็นต้น
- ผ้าไหม ผ้าพื้นเมือง เครื่องเงิน เครื่องประดับ
- เครื่องจักรสาน สินค้าหัตถกรรม กล้วยไม้ป่า ของป่าต่าง ๆ
- อื่นๆ(โปรดระบุ).....
6. ท่านทราบแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมผู้ไทยผ่านสื่อใด
- โทรทัศน์ แผ่นพับของ ททท.
- นิตยสารการท่องเที่ยว เว็บไซต์
- บุคคลที่รู้จัก อื่น ๆ ระบุ
7. ท่านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมผู้ไทยเพื่อวัตถุประสงค์ใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- เพื่อพักผ่อน และหลักหนีความวุ่นวาย เพื่อสัมผัสวัฒนธรรมที่แตกต่างจากเดิม
- เพื่อประสบการณ์ เพื่อค้นหาและเรียนรู้วิถีชาวบ้าน
- เพื่อให้เข้าถึงแก่นแท้ของมนุษย์ เพื่อแสวงหาความแตกต่างจากสิ่งที่คุ้นเคย
- เพื่อติดต่อทางธุรกิจ ประชุม สัมมนา อื่น ๆ ระบุ
8. ท่านคิดว่าในอนาคตท่านจะกลับมาท่องเที่ยวเพื่อสัมผัสวัฒนธรรมผู้ไทยอีกครั้งหรือไม่
- มา ไม่มา

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

แบบสอบถามศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
เรื่อง การศึกษาศักยภาพและแนวโน้มการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนผู้ไท

แบบสอบถามได้ถูกจัดทำขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือในการทำวิจัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น คำตอบของท่านจะถูกเก็บเป็นความลับและประมวลผลออกมาเป็นภาพรวม และขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์ของท่านในครั้งนี้เป็นอย่างสูง

ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 เพศ

- ชาย หญิง

DATA CODE

1.1 SEX

1.2 อายุ

- 15 - 25 ปี 26 - 35 ปี
 36 - 45 ปี 46 - 55 ปี
 56 - 65 ปี 66 ปีขึ้นไป

1.2 AGE

1.3 ระดับการศึกษา

- ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น
 มัธยมศึกษาตอนปลาย/เทียบเท่า อนุปริญญา/เทียบเท่า
 ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี

1.3 EDU

1.4 อาชีพ

- เกษตรกรรม รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ
 ค้าขาย พนักงานบริษัท / ลูกจ้าง
 นักเรียน/นักศึกษา อื่น ๆ

1.4 CARE

ระบุ.....

1.5 จำนวนบุคคลในครอบครัว คน

1.5 PEOPLE

1.6 ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ปี

1.6 YEAR

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ให้ตรงกับระดับที่ท่านคิดว่าชุมชนของท่านมีมากที่สุด

ศักยภาพ	ระดับศักยภาพ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว					
1. วิธีการดำเนินชีวิตหรือวิถีชาวบ้านของชาวผู้ไทยมีเอกลักษณ์ และมีความน่าสนใจ					
2. มีการรักษาวัฒนธรรม ประเพณี ให้คงอยู่ต่อไป					
3. มีการจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่เป็นการถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมสู่นักท่องเที่ยว					
4. มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงามและน่าสนใจในบริเวณใกล้เคียง					
5. มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้าไปเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติเองได้					
6. มีศิลปะ ทัศนกรรมที่มีความเป็นเอกลักษณ์					
7. มีแหล่งท่องเที่ยวอื่นในบริเวณใกล้เคียง					
8. ท่านมีเทศกาลประจำปีที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาท่องเที่ยวได้					
9. มีศิลปะทางด้านดนตรี นาฏศิลป์ที่เป็นเอกลักษณ์บ่งบอกความเป็นผู้ไทย					
10. สินค้าทัศนกรรมพื้นบ้านเช่น ผ้าไหม ผ้าฝ้ายเป็นที่รู้จักและมีชื่อเสียง					
ด้านเส้นทางการเข้าถึง					
1. แหล่งท่องเที่ยวตั้งอยู่บนถนนสายหลัก					
2. ถนนที่ผ่านชุมชนของท่านสามารถเดินทางต่อไปแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงได้					
3. ชุมชนของท่านมีรถโดยสารสาธารณะเข้าไปในชุมชน					

ศักยภาพ	ระดับศักยภาพ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4. ถนนที่ตัดผ่านชุมชนของท่านเป็นถนนลาดยาง มีความสะดวกสบายแม้อยู่ในฤดูฝน					
5. มีเส้นทางการเดินเท้ารอบหมู่บ้าน ที่มีความสะดวกสบาย					
6. ตลอดเส้นทางมีป้ายบอกทางที่จะเข้ามายังชุมชนของท่าน					
7. มีรถรับจ้างเข้าสู่ชุมชนได้ตลอดเวลา					
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก					
1. ชุมชนของท่านมีสาธารณูปโภคครบ เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์					
2. มีการจัดเตรียมด้านการสาธารณสุข					
3. มีสถานที่จอดรถที่มีความปลอดภัย และสร้างความเชื่อมั่นในเรื่องทรัพย์สินให้แก่นักท่องเที่ยวได้					
4. มีร้านอาหาร ร้านค้าเบ็ดเตล็ดในชุมชน					
5. มีศูนย์บริการด้านการท่องเที่ยว					
6. มีร้านจำหน่ายของที่ระลึก					
7. มีศูนย์หัตถกรรมและสินค้าของชุมชน					

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยวในชุมชน
 คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ให้ตรงกับระดับทัศนคติของท่านมากที่สุด

ทัศนคติ	ระดับทัศนคติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ท่านเห็นว่าประชาชนในชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว					
2. ท่านเห็นว่าหากมีการท่องเที่ยวในชุมชนต้องไม่ทำลายขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมและประเพณีของท่าน					

ศักยภาพ	ระดับศักยภาพ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3. ท่านเห็นว่าการวางแผนจัดการท่องเที่ยวในชุมชนจะต้องมีแต่ชุมชนเข้ามาจัดการเท่านั้น					
4. ท่านเห็นว่าการจัดการท่องเที่ยวควรรับฟังความคิดเห็นของคนในชุมชนด้วย					
6. ท่านเห็นว่าชุมชนของท่านต้องมีการแบ่งผลประโยชน์ที่เกิดจากการท่องเที่ยวอย่างเท่าเทียมและโปร่งใส					
7. ท่านเห็นว่าการจัดการท่องเที่ยวต้องมีความโปร่งใสดูตรวจสอบได้					
8. ท่านเห็นว่าคนในชุมชนต้องมีสิทธิและหน้าที่ดูแลรักษาทรัพยากรในชุมชนให้คงอยู่					
9. ท่านรู้สึกความภาคภูมิใจกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชนของท่าน					
10. ท่านเห็นว่าหน่วยงานราชการควรเข้ามามีส่วนร่วมส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวในชุมชน					
11. ท่านเห็นว่าชุมชนต้องมีส่วนในการกำหนด ระเบียบข้อบังคับ ข้อควรปฏิบัติของการท่องเที่ยวในชุมชน					

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ให้ตรงกับระดับทัศนคติของท่านมากที่สุด

การมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ท่านเคยมีส่วนร่วมในการวางแผนหรือให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการด้านการท่องเที่ยว					
2. ท่านเข้าร่วมในการจัดระดมความคิดเห็น เพื่อพบปะพูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยว					

การมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3. ท่านเข้าร่วมประชุม สัมมนา อบรม ในเรื่องการจัดการท่องเที่ยว					
4. ท่านเสนอข้อคิดเห็น แนวทาง วิธีการแก้ปัญหา ที่อาจเกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว					
5. ท่านเข้าร่วมกิจกรรม เช่น การแสดง การละเล่นพื้นเมือง					
6. ท่านเข้าร่วมกิจกรรมรักษาความสะอาด-ความสวยงามของสภาพแวดล้อม และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชุมชน					
7. ท่านเคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวและสภาพแวดล้อมภายในแหล่งท่องเที่ยว					
8. ท่านร่วมเป็นอาสาสมัครการท่องเที่ยว เช่น เป็นมัคคุเทศก์ หรืออำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

คณะผู้วิจัย

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....ตำแหน่ง.....

หน่วยงาน.....อำเภอ.....

จังหวัด.....

1. ชุมชนได้รับการส่งเสริมการท่องเที่ยวหรือไม่ อย่างไร
2. หน่วยงานของราชการมีนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวหรือไม่ อย่างไร
3. ชุมชนมีวางแผนการจัดการการท่องเที่ยวอย่างไร
4. เคยมีการระดมความคิดเห็นเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนอย่างไรบ้าง ได้ผลเป็นอย่างไร
5. ประชาชนในชุมชนให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวอย่างไร
6. ชุมชนมีการจัดการด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวอย่างไร
7. ชุมชนมีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม การกำจัดของเสียที่เกิดจากการท่องเที่ยวหรือไม่ อย่างไรบ้าง
8. มีการจัดการด้านการประชาสัมพันธ์ใดบ้าง
9. ชุมชนมีกิจกรรมท่องเที่ยวใดที่น่าสนใจ
10. ประชาชนในชุมชนมีความพึงพอใจกับการท่องเที่ยวหรือไม่
11. ชุมชนต้องการให้หน่วยงานใด เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความยั่งยืน
12. ท่านคิดว่า ชุมชนมีทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมใดบ้างที่เป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว
13. ท่านคิดว่าชุมชนมีความพร้อมในการจัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมหรือไม่
14. ชุมชนมีการจัดตั้งกลุ่มเพื่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวหรือไม่ โดยวิธีใด
15. การจัดพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือไม่ อย่างไรบ้าง
16. ปัจจุบัน ชุมชนชาวไทยต้องการพัฒนาและปรับปรุงด้านใดบ้าง

มหาวิทยาลัยขอนแก่น